

Nasjonen, Islam og Verden

*En kritisk diskursanalyse av Talibans
propaganda i The Kabul Times i 1997: En
studie av makt og ideologi*

Sigve Øyvind Berg

Master i Historie

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Universitetet i Bergen, Våren 2023

Nasjonen, Islam og Verden

*En kritisk diskursanalyse av Talibans
propaganda i The Kabul Times i 1997: En
studie av makt og ideologi*

© Sigve Øyvind Berg

2023

Nasjonen, Islam og Verden. En kritisk diskursanalyse av Talibans propaganda i The Kabul Times i 1997: En studie av makt og ideologi

<https://bora.uib.no/>

Abstract

The Nation, Islam, and the World

Afghanistan's history has been marked by significant events such as civil war, European imperialism, foreign interventions, and attempts at reform and modernization. The country experienced a golden age in the 1960s and 1970s after a new constitution was established, but this was short-lived due to increased communist influence and the Soviet Union's invasion in 1979. The Taliban emerged as an Islamic freedom movement, but their regime became repressive and based on Sharia laws. Afghanistan's modern development has been limited by cultural diversity and foreign intervention, as well as political divisions and conservative attitudes, which have roots in a historically strong tribal society.

This master thesis is a critical discourse analysis of *The Kabul Times*, a national and English-language newspaper under Taliban control in Afghanistan in 1997. The study aims to understand how the Taliban portrayed themselves in the newspaper and how they legitimized their rule based on three sub-questions: How do the Taliban portray themselves and the nation in *The Kabul Times* in 1997? How does the Taliban use Islamic rhetoric to present themselves as peacemakers and state builders? How do the Taliban present themselves in relation to the world? and what type of recognition are they seeking? This study examines how the Taliban used media as a part of their oppressive policies to legitimize an Islamic fundamentalistic state. Benedict Anderson's theory of the nation as an imagined community was used to analyze the Taliban's discourse and the newspaper's content. The findings confirm the hypothesis that the Taliban presents itself in *The Kabul Times* as a nation-building/nationalists liberation movement based on Islamic fundamentalist principles that also seek international acceptance and legitimacy. The study concludes that the Taliban used the newspaper to spread their ideology and gain power, portraying their ideal national state as an imagined community that promotes national values such as sovereignty, integrity, comradeship, and strength. Their rhetoric emphasized their legitimacy as representatives of the Afghan people and cultural and religious heritage to gain recognition. They also positioned themselves against previous colonial powers to seek international legitimacy.

Forord

Det er ironisk at forordet til denne oppgaven er den vanskeligste delen å skrive. Å takke alle som har bidratt til å fullføre denne oppgaven er en utfordring i seg selv, samtidig som det markerer slutten på en 5 år lang reise fra min første dag som student i Bergen, er vemodig å avslutte. Å fullføre en masteroppgave på over 100 sider var aldri noe jeg trodde var mulig da jeg startet min studietilværelse i Bergen for 5 år siden, men det har vært en utrolig lærerik opplevelse som jeg er stolt av.

Jeg vil først og fremst takke min veileder, Anne Katrine Bang, for all støtte og veiledning hun har gitt meg gjennom hele prosessen med å skrive denne oppgaven. Uten hennes dyktige veiledning og oppmuntring ville jeg ikke vært i stand til å fullføre denne oppgaven.

Jeg vil også rette en stor takk til min kjæreste, Silje, som har vært min klippe i løpet av denne tiden. Uten hennes støtte ville jeg ikke ha klart å balansere studiene og livet utenfor universitetet.

Mine studiekamerater Lasse, Marie og Lars-Gustav, og Kristoffer på lesesal 313, må også nevnes i anledningen og takkes for alle de minnerike og gode stundene vi har delt sammen.

Jeg må også takke Robin for å ha vært en motivator og en utrolig kunnskapsrik medstudent og venn. Han var en viktig grunn til at jeg ble interessert i Midtøstehistorie, og jeg er takknemlig for hans bidrag og konstruktive tilbakemeldinger på oppgaven min. Min gode venn, Knut, skal heller ikke glemmes for hans bidrag og innsikt ved å gi meg uvurderlige tilbakemeldinger på oppgaven.

Jeg vil rette en stor takk til alle som har bidratt til denne oppgaven på en eller annen måte. Jeg setter stor pris på all deres støtte og hjelp, og jeg håper at denne oppgaven vil være til nytte for andre som studerer innenfor dette feltet.

Innholdsfortegnelse

Abstract	v
Forord	vii
Innholdsfortegnelse	ix
Kapittel 1: Innledning.....	1
Problemstilling(er) og oppgavens utgangspunkt.....	2
Kildematerialet: Taliban Sources Project.....	4
The Kabul Times avgrensninger og implikasjoner	6
Begrepsavklaring.....	8
Ideologi	8
Tidligere relevant forskning	9
Taliban-biografi	11
Kapittel 2: Teori og Metode	12
Introduksjon	12
Hva er diskurs? Et utgangspunkt i Norman Fairclough diskursteori	12
Norman Fairclough Kritiske Diskursanalyse (KDA)	13
Faircloughs begrepsapparat	14
Oppgavens empiriske fremgangsmåte: Mikro – og makronivå	16
Benedict Anderson teori: «Nasjonen» og nasjonalisme?.....	17
Kapittel 3: Historisk Bakgrunn.....	20
Introduksjon	20
Etnisk mangfold og betydningen av pashtunernes dominans i Afghanistans historie	20
Islamisering, modernitet og nasjonalismens fremvekst	22
Jern-Amiren som samlet Afghanistan (1880-1901)	23
Afghanistans uavhengighet og modernisering	24
Modernisering av Afghanistan gjennom Habibullahs og Amanullah Khans regimer og journalistikkens rolle i nasjonaliseringen av landet	24
Den tredje anglo-afghanske krigen (1919)	25
Afghanistan innleder et samarbeid med Sovjetunionen	25
Amanullahs grunnlov – reduksjon av stammenes makt	26
Presse- og mediehistorie	27
Statskupp og Den Sovjetiske invasjonen (1978-79)	27
Den sovjetiske- Afghanske krigen (1979-1989)	28
Mujahedin	29

Afghanistan etter Sovjet (borgerkrig) – fraværet av et samlet politisk regime.....	30
Statsoverhodet under borgerkrigen (Burhanuddin Rabbani 1992-2001).....	31
Forskernes synspunkt på Talibans ideologi og fremvekst.....	31
Talibans politiske hierarki og lederskap: En oversikt over organisatorisk struktur og nøkkelfigurer	34
Talibans politiske hierarki	34
Taliban-lederskapet	35
Oppsummering	36
Kapittel 4: Nasjonalstaten Taliban	37
Introduksjon	37
Del 1: Taliban om nasjonalstaten	37
Hvem uttaler seg	37
Målgruppen	38
Analyse av Mullah Omar uttalelse om «Universities, moral assets: <i>Amirul-ul-Mominin</i> » og dens betydning for Taliban-regimets ideologi og politikk	38
Uttalelsens komposisjon og formål	38
Talibans erobring av Mazar-i-Sharif og konflikten med Nordalliansen	40
Autoritet/troverdighet	44
Nasjonalistiske utsagn	44
« <i>Amirul Mominin's message on Independence Anniversary</i> »	45
Øvrige selvfremstillinger av nasjonalstaten i The Kabul Times	48
Oppsummering	49
Del 2: Hva er Afghanistan for Taliban?	49
Introduksjon	49
The Kabul Times - en analyse av avisens kulturelle betydning	50
Språkbruk og nasjonalisme i The Kabul Times under Taliban-regimet i 1997	50
En analyse av avisens innflytelse på den afghanske kollektive bevisstheten	51
Sammenfallende tid og dato	51
The Kabul Times: En form for masseseremoni under Taliban-regimet	52
Talibans nasjonalstat som et begrenset fellesskap	53
Talibans antikonjonale og nasjonalistiske visjoner for en suveren nasjonalstat	54
Analyse av Talibans nasjonalistiske ideologi i lys av historisk og kulturell arv i Afghanistan	58
Delkonklusjon	60
Kapittel 5: Islam som statsbyggende- og fredsbyggende.....	61
Introduksjon	61

Fundamentalisme og statsbygging	61
Konvensjonelle teorier om Talibans ideologiske opphav	62
Islam i historisk kontekst.....	65
Islam i The Kabul Times 1997	65
Islam som fredsbyggende.....	66
«Universities moral assets: Amir-ul-Mominin» (part II) 14.mai 1997	68
«Amirul Mominin’s message to Independence Anniversary25», august 1997	70
Islam som statsbyggende.....	70
Statsbygging i Afghanistan	70
Eksempler på islam som statsbyggende	72
Analyse av språklig mønster i Taliban-lederes utsagn	73
Religiøs retorikkbruk	74
Delkonklusjon	75
Kapittel 6: Taliban i Verden.....	76
Introduksjon	76
Presentasjon av kildematerialet og kapittelets struktur	77
Anerkjennelse og legitimitet	77
Anerkjennelsesprinsippene	78
Selvråderetten	79
Effektivitetsprinsippet	79
Stabilitet	80
FN – hvordan stater blir anerkjent?	80
Uttalelser av Mullah Mohammad Ghaus Akhund (Utenriksminister)	81
Avsender og mottaker	82
«At the Twenty Fourth Conference of the Ministers of Foreign Affairs of the Organization Islamic Conference (OIC) 9-13 December 1996 Djakarta, Indonesia»	82
Språklig analyse av uttalelsene	84
Rapportens agenda	88
Talibans henvendelser til FN.....	89
«Message to UN Secretary General” 6. januar, 1997 – Mullah Muhammad Rabbani»	89
Analyse av retorikken i en Rabbani-uttalelse om tyranni og politiske rivaler i Afghanistan	91
Likhetstrekk i språklig argumentasjon mellom Taliban-ledernes appell til FN og OIC	97
Forsøk på å forstå Talibans legitimitet og anerkjennelse blant verdenssamfunnet.....	98
Menneskerettighetsrapport, 30.januar 1997	98

FN som maktembete	99
«Effektivitetsprinsippet, selvråderetten og stabilitetens premisser»	100
Selvråderetten	101
Stabilitet	103
Delkonklusjon	104
Kapittel 7: Konklusjon	106
Oppsummering: av forskningsspørsmålene, metoden og funnene	106
Styrke og svakheter ved denne studien	107
Implikasjoner for videre forskning	108
Kilder	110
Litteraturliste	111

Kapittel 1: Innledning

Afghanistan har en lang og kompleks historie som strekker seg tilbake flere tusen år. Landet har gjennom historien vært et knutepunkt på en viktig handelsrute mellom øst og vest, og har derfor vært et attraktivt mål for erobrere og invasjonjer. Det har blitt styrt av ulike dynastier og imperier, inkludert Persia, Alexander den Store, det muslimske kalifatet, Mogul-keiserne og britene. I 1979 invaderte Sovjetunionen Afghanistan, og dette førte til en krig som varte frem til 1989. Som en reaksjon på denne krigen ble Taliban dannet som en motstandsbevegelse i 1994. Ordet «Taliban» er avledet fra det pashtunske ordet «*talib*», som betyr «student». Dette viser til gruppens opprinnelse som afghanske flyktninger som studerte Koranen ved *madrasaer* (religiøse skoler) i Pakistan.¹

Afghanistan og Talibans historie er viktig og relevant av flere grunner. En av disse er de humanitære utfordringene landet står overfor. Inngående kjennskap til landets makthaver Taliban kan være avgjørende om man skal ha håp om å løse disse. Et Afghanistan styrt av Taliban kan også skape globale sikkerhetsutfordringer. Dette må møtes med en hensiktsmessig sikkerhetspolitikk, som legger til rette for stabilitet, regionalt og internasjonalt. I utarbeidelsen av slik politikk er historiekunnskaper ikke bare relevant, men sentralt. Videre er Afghanistans og Talibans historie relevant for å gi økt forståelse av andre kulturer og perspektiver, som vil gi bedre muligheter for å vite hvordan man skal forholde seg til Taliban som kulturell, men også religiøs bevegelse.

Taliban var en gruppe militante islamister som ønsket å innføre en streng tolkning av den islamske loven, *sharia* i Afghanistan. Etter at Sovjetunionen trakk seg ut av Afghanistan i 1989, var landet preget av kaos og konflikter mellom ulike fraksjoner.² Taliban tok gradvis kontroll over større deler av landet, og i 1996 erklærte de seg selv som den offisielle regjeringen i Afghanistan. Taliban-regimet var kjent for sine brutale overgrep og undertrykkelse av kvinner og minoriteter, og ble internasjonalt isolert. I 2001 ble Taliban-regimet styrtet av en koalisjon ledet av USA, og siden den gang har Taliban vært en opprørsbevegelse som har kjempet mot den afghanske regjeringen og internasjonale styrker.³ I dag, over 40 år etter Sovjetunionens invasjon av Afghanistan, er landet fortsatt preget av konflikter og uro. 29.februar 2020 inngikk Taliban og USA en offisiell fredsavtale som i praksis betydde USAs tilbaketrekning fra

¹ Barth, 2008, *Afghanistan Og Taliban*, 48

² Euben and Zaman, 2009, *Princeton Readings in Islamist Thought*, "The Taliban", 409.

³ Ibid, 412–13.

Afghanistan⁴, men situasjonen i landet forblir usikker og ustabil. 15. august 2021 resulterte fredsavtalen i at Taliban nok en gang kunne ta over makten i Afghanistan, nesten uten å løsne et eneste skudd.⁵

Da Taliban tok makten over Kabul i 1996, overtok de også kontrollen over alle medier og sørget for fullstendig sensur av all fri presse. De stengte alle uavhengige aviser, forbød kringkasting og opprettet et regime av frykt og undertrykkelse for å sikre at deres propaganda ble spredt uten motstand. Taliban lanserte sin egen radiostasjon, *Voice of Sharia*, som spredte regimets synspunkter og propaganda til folket. Radioen var angivelig den eneste kilden til informasjon for mange afghanske borgere, og de ble tvunget til å lytte på den for å få tilgang til nyheter.⁶ Taliban innførte også restriksjoner på musikk og underholdning som var forbudt. Taliban-regimet utøvde også press på journalister og presse for å sikre at deres budskap ble spredt. De som ikke fulgte regimets linje, ble forfulgt, truet og i noen tilfeller drept. Mediefriheten i Afghanistan var sterkt begrenset under Talibans styre, og folkets rett til å ytre seg ble brutalt undertrykt.⁷

Oppgaven vil analysere avistekster fra *The Kabul Times* i 1997 for å forstå Taliban sin bruk av media. *The Kabul Times* var en av de få avisene som ble videreført under sterk sensur av Taliban. Taliban var imot fri journalistikk, som ble gjort forbudt, men begynte senere å bruke det til å fremme sin egen agenda.⁸ Hva kan denne kilden si oss om hvordan Taliban representerte seg selv i 1997? Hvilken diskurs skapes i avisartiklene? Diskurs betyr tekst i kontekst, og oppgaven vil se på hvilken effekt avisartiklene har på hvordan Taliban fremstiller seg selv. Kilden kan gi oss en bedre forståelse av hvordan Taliban brukte media til å fremme sin ideologi og legitimitet nasjonalt og internasjonalt. Oppgaven vil dermed undersøke hvordan media kan ha vært et viktig verktøy for å styrke Taliban sin makt i 1997.

Problemstilling(er) og oppgavens utgangspunkt

Oppgavens formål er å studere et utvalg av fremstillinger i *The Kabul Times* det første året (1997) Taliban var ved makten. Jeg vil ta i bruk *kvalitativ* kritisk diskursanalyse for å undersøke følgende overordnede problemstilling:

⁴ «USA og Taliban har signert fredsavtale.», 2020.

⁵ «Ett år siden Taliban tok makten.», 2022

⁶ Karimi, 2023, *Media Capture Strategies in an Islamic Authoritarian Context: The Case of the Taliban*, Pdf, 5.

⁷ International Crisis Group, 2008, *TALIBAN PROPAGANDA: WINNING THE WAR OF WORDS?*

⁸ Rashid, 2013 *Attacks on the Press "The Front Lines: «In Taliban's Media Evolution, Press became an enemy",*21.

Hvordan fremstiller Taliban seg i The Kabul Times i 1997?

Jeg vil ta utgangspunkt i tre spørsmål som også utgjør de empiriske kapitlenes problemstillinger:

1. Hvordan fremstiller Taliban seg *selv* og *nasjonen* i *The Kabul Times* i 1997?
2. Hvordan bruker Taliban *islamsk retorikk* for å fremstille seg som *fredsskapende* og *statsbyggende*?
3. Hvordan fremstiller Taliban seg selv i forhold til verden, hvordan legitimerer de seg i forhold til andre stater? Hvilken type anerkjennelse er det Taliban søker å oppnå?

Denne oppgaven består av syv kapitler. I det andre kapitlet vil jeg presentere teorier og metoder som er relevante oppgavens empiriske grunnlag. Kapittel 3 vil hovedsakelig ta for seg historien om Afghanistan og de premissene som er relevante for å forstå Talibans historie i et bredere perspektiv. De tre nevnte underspørsmålene fungerer som underproblemstillinger for hvert analysekapittel. Først vil jeg undersøke hvordan sentrale medlemmer av Taliban-ledelsen fremstiller seg selv og nasjonen i *The Kabul Times*. Hvordan bruker Taliban nasjonalistiske elementer i sin fremstilling av sitt styre? Hvordan blir Talibans ideologi formidlet gjennom avisartiklene, og hva er hensikten bak dette? I tillegg vil jeg utforske hvordan denne «*diskursen*» blir skapt og hvilken kontekst den eksisterer i. Jeg vil også se nærmere på Talibans stats- og nasjonsbyggingsprosess, og hvordan politiske forhold har påvirket deres maktkonsolidering. Dette kapitlet vil føre over til neste, som vil undersøke hvordan den nasjonalistiske diskursen fører til Talibans uttalelser om islam som en fredsskapende og statsbyggende religion. Det siste empiriske kapitlet vil utelukkende fokusere på Talibans rolle i verden, deres legitimitet og forholdet til andre stater. Til slutt vil konklusjonskapitlet oppsummere og svare på problemstillingen og underspørsmålene.

Hovedårsaken til at jeg valgte denne problemstillingen var den konkrete oppdagelsen av hvordan Taliban fremstilte seg selv i avismaterialet. Som nysgjerrig leser ble jeg interessert i at fremstillingene utelukkende representerte positive nyheter om Taliban som politisk og religiøs bevegelse. Dette kildematerialet reiste mange interessante og ubesvarte spørsmål. Var avisildene autentiske beretninger av Talibans egne holdninger og ideologier? Hvilket formål og hvilken målgruppe er avismaterialet skrevet for? Kan en grundig undersøkelse av Talibans egne fremstillinger gi nye svar som kan bidra til å kaste nytt lys over Taliban-fenomenet og føre til ny debatt på feltet? Samtidig kan det bidra til å problematisere et tilnærmet ukjent aspekt,

nemlig hvordan Taliban representerer seg selv gjennom media i det tidsrommet bevegelsen prøvde å konsolidere makten i Afghanistan.

Basert på den overordnede problemstillingen og de øvrige underspørsmålene som reises i denne oppgaven, vil jeg undersøke *The Kabul Times* i lys av følgende hypotese:

Taliban fremstiller seg selv i The Kabul Times 1997 som en nasjonsbyggende/nasjonalistisk frigjøringsbevegelse basert på islamsk fundamentalistiske premisser, som også søker internasjonal aksept og legitimitet.

Kildematerialet: Taliban Sources Project

Oppgavens kilder er utvalgte avisartikler fra *The Kabul Times* i 1997, som er en del av originalmaterialet *Taliban Sources Project* (TSP). TSP er et digitalt forskningsarkiv som ble gjort tilgjengelig i 2020 i samarbeid mellom Universitetet i Oslo (UiO) og Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI). TSP er et arkiv bestående av Talibans sosiale, kulturelle og juridiske produksjon i perioden 1979-2011. Anand Gopal (INCITE-forsker), Alex-Strick van Linschoten og Felix Kuehn (TheSigers)⁹ var hovedinitiativtakerne bak etableringen av Taliban-arkivet gjennom forskningsorganisasjonen *Interdisciplinary center for innovative theory and empirics* (INCITE) ved Universitetet Columbia i USA. Overordnet inneholder TSP materiale bestående av nyhetsaviser, magasiner, dikt, kart, presseuttalelser, radiotranskripsjoner, memoarer og publikasjoner fra Taliban-regimet på en rekke språk som: Pashto, Dari, Arabisk og engelske oversettelser.¹⁰

Alex Strick Van Linschoten & Felix Kuehn startet det formelle arbeidet med innsamling av primærkilder, *Taliban Sources Project* i 2006. Deler av forskningsarbeidet ledet til Kandahar der mangelen på materialer knyttet til den sovjetiske invasjonen i 1980-årene førte til et muntlig historieprosjekt. Forskerne samlet dermed dusinvis med vitnesbyrd, og mange av disse var historier som aldri hadde blitt fortalt før. I løpet av forskningen ville Linschoten og Kuehn gjøre forskningen tilgjengelig for et bredere publikum. Etter hvert begynte arbeidet å bli mer spesifikt rettet mot innsamling av kilder relatert til Taliban. Til å begynne med besto samlingen av

⁹ TheSigers spesialiserer seg på historisk, arkiv og feltforskning i England.

¹⁰ Afghanistan Analysts Network, *Taliban Sources Repository*, 2020

nyhetsaviser, magasiner og bøker. Digitaliseringen av materialet tok imidlertid lang tid. Mens forskningsgruppen fremdeles var i Kandahar, var det særlig bekymring for at kontorene kunne bli raidet av afghanske regjeringsmyndigheter og at hele arkivsamlingen kunne bli konfiskert. Hyppige strømbrudd og kalde vintre gjorde arbeidet svært utfordrende. For å digitalisere materialet måtte det benyttes en ferdiglaget bokskanner, samt større verktøy for aviser og magasiner. Disse verktøyene ble spesialdesignet av en lokal snekker for å kunne distribuere materialet på en optimal måte. Etter materialet var digitalisert ble det imidlertid et problem at materialet ikke kunne publiseres på grunn av at de ville falle inn under den britiske regjeringens antiterrorlovgivning.¹¹

Primærkilder om og av Taliban er svært mangelfulle. Diskusjonene rundt Taliban-bevegelsen har for det meste handlet om ekstremt begrensede problemstillinger: kvinner, (særlig i kontekst av utdanning), kulturell destruksjon av Bamyān Buddhaene, og Bin Laden og internasjonal jihadisme.¹² Målsetningen med arkivmaterialet, ifølge Gopal og Linschoten, er å fylle inn gapet og gi en mer nyansert og utvidet forståelse av Taliban. Kildematerialet gir også et mye mer fullstendig bilde av den ideologiske og teologiske støtten som Taliban bruker for å legitimere halshugging, selvmordoperasjoner og deres generelle tilnærming til konflikten. Avisredaksjoner og artikler fra 1995-2001 beskrev Taliban-regjeringens vurdering av det islamske grunnlaget for en rekke saker, og det kan settes opp mot Talibans holdninger etter 2001. Materialet som er tilgjengelig hevdes å være unikt for å kunne endre hele forståelsen av fenomenet Taliban.¹³

Både tematikken og problemstillingen fører med seg utfordringer for tilnærmingen av oppgaven. Å skrive om Talibans ideologi er et komplekst og sammensatt oppgave, fordi det inneholder mange historiske, sosiale og politiske elementer som gjør det utfordrende utelukkende å se på en isolert årsakssammenheng bak utviklingen av Talibans ideologi. Et annet problem med å studere Taliban-fenomenet var Talibans tendens til ikke å kommunisere sine politiske standpunkt gjennom offentlige uttalelser i 1996. Som et resultat ble det vanskelig for utenomverdenen å forstå Talibans ideologiske motiver på grunn av dette hemmeligholdet.

¹¹ van Linschoten og Kuehn, 2018. *The Taliban Reader*, s.3

¹² Ibid, 4.

¹³ Ibid, 4-5.

Avis som historisk kilde

Presse er et interessant studieobjekt av flere grunner. Avisene skal følge en fast frekvens i utgivelsene, som regel ikke sjeldnere enn én gang per uke. Pressen i den vestlige delen av verden har visse ansvarsoppgaver overfor fellesskapet: For det første skal avisene formidle samfunnsviktig informasjon, samt bringe kritisk informasjon til offentligheten. For det andre har avisenes et ansvar for å overvåke styresmaktene og andre viktige institusjoner på vegne av publikum. For det tredje skal avisene også gi rom for offentlig debatt. Den offentlige debatten forekommer gjennom avisenes påvirkningskraft som bidrar til å konstruere virkelighetsbilder og identitet ved både pressens utvalg av temaer, samt den språklige utformingen av tekstene som signaliserer hvordan disse temaene skal diskuteres.¹⁴ Mediene er derfor et organ med et virke for offentligheten som medfører en spesiell makt til å legge føringer for hvordan vi skal forstå og oppfatte ulike situasjoner. Nytteverdien av å bruke aviser som historisk kilde kan derfor være stor, ettersom avismaterialet kan gi innblikk i tankemønstre og ulike forklaringsmodeller i samtiden. Samtidig er det implikasjoner ved å tillegge avistekster for mye makt som pålitelige representanter for samtiden. Avisens meningshold som uttrykkes må man imidlertid forstås som speil av samtidens holdninger og meninger.

The Kabul Times avgrensninger og implikasjoner

«Historikerens dilemma, er at han ikke er i stand til å afgøre, hvornår pressen gjenspejler en mening i en snævrere eller videre kreds, og hvornår den er opphav til denne mening» skriver Hans Peter Clausen.¹⁵ Dette sitatet gjelder spesielt den afghanske pressen, hvor aviser som *The Kabul Times* har vært dominert og finansiert av politiske makthavere. Som følge av dette er implikasjonene av å bruke en avis som vitnesbyrd om en bestemt gruppes eller samfunnsklasses meninger faktisk refleksjoner av gruppens politiske oppfatninger. Dette avhenger av å forstå avisen og dens holdninger i den aktuelle perioden.

Journalistisk objektivitet, er en verdi som etterstrebes høyt i vår samtid, men dette var på ingen måte en realitet i Kabul da Taliban kapret makten i september 1996. *The Kabul Times* fulgte også politikken til de tidligere Sovjet-støttede regimene, og senere forsvarte *Mujahedin*

¹⁴ Ottosen, Røssland, and Østbye, 2012, *Norsk pressehistorie*, 11–12.

¹⁵ Clausen, «Aviser som historisk kilde», 325

¹⁶og Taliban-regimene. Avisen var den første engelskspråklige avisen i Afghanistan, som ble grunnlagt 27.september 1962 etter ordre fra statsminister Mohammad Daud Khan. *The Kabul Times* ble eid av den afghanske regjeringen og det er rimelig å anta at den har hatt som formål å formidle positive nyheter om landets kultur, historie og tradisjon til det internasjonale samfunnet.¹⁷ Siden avisen ble grunnlagt har den dermed fulgt en pro-regjeringspolitisk-plattform, uavhengig av om regjeringen var pro-kommunistisk eller islamistisk.¹⁸ I kapittel 3 vil jeg gjøre rede for den historiske bakgrunnen rundt avisens oppstartsperiode og hvilken kontekst den kan plasseres i.

I denne oppgaven vil jeg studere *The Kabul Times*-materialet, som består av 55 aviser utgitt i perioden fra 30.desember 1996 til 29.desember 1997. Avisene er utgitt ukentlig i denne perioden, men ved enkelte tilfeller også publisert to ganger i uken. Den kvantitative mengden av informasjon har hovedsakelig utgangspunkt i avisens relativt omfattende ord – og tekstinnhold, på tross av at den er kortfattet i den grad at avisene ikke er mer enn fire sider per utgave. En «typisk» utgave av *The Kabul Times* i 1997 består av et variert utvalg politiske, kulturelle og religiøse nyhetsartikler, både innenriks og utenriks, men også redaksjonelle artikler og Taliban sine egne uttalelser. Det er viktig å merke seg at de fleste artiklene utelukkende omtaler Taliban positivt og er ideologisk gjennomsyret. Dette materialet gir rikelig med muligheter for å danne ny innsikt og forskning om Taliban-bevegelsen. *The Kabul Times* i 1997 inneholder avisartikler fra hele spekteret. Men de som er relevante for den empiriske analysen er de direkte uttalelsene fra sentrale personer i Taliban-lederskapet. Jeg har gjort dette utvalget fordi jeg ser Talibans egne uttalelser som best egnet til å besvare forskningsspørsmålene i oppgaven.

Avgrensingen av selve uttalelsene var et møysommelig arbeid. Det måtte gjøres med en viss plan for *hva* som skulle undersøkes i de utvalgte artiklene. For det første ville jeg granske hvem som uttalte hva, og hvem uttalelsen var ment for. Deretter var det interessant å spørre overordnet hvilket narrativ er fremmet? Hvem kunne ha nytte av denne fremstillingen, og hvem ble marginalisert av det? Hvilke idéer normaliseres av denne retorikken? Hvor er makten i diskursen? Og hvor er makten bak diskursen?

¹⁶ *Mujahedin* (også stavet *Mujahideen*) er et arabisk ord som refererer til muslimske krigere eller soldater som kjemper for en hellig sak eller sak for å forsvare islam. I den afghanske konteksten refererer ordet til en samlebetegnelse for paraplyorganisasjonen av ulike militante grupper som kjempet mot Sovjetunionen på 1980-tallet. Disse gruppene besto av muslimske krigere eller soldater som kjempet for en hellig sak eller for å forsvare islam.

¹⁷ Bakhtar News Agency. *The Kabul Times 55th Anniversary*, sist oppdatert 27. februar 2017

¹⁸ The Kabul Times, *Afghanistan Trustable News Agency*, 2019

I de avisutgavene i *The Kabul Times* som er tilgjengelige i arkivmaterialet *Taliban Sources Project* (TSP) er det flere interessante innfallsvinkler for videre forskning. En tidsavgrensing for oppgaven falt imidlertid på plass av seg selv ettersom de tilgjengelige avisutgavene var publisert innenfor ett og samme år, i 1997. Etter tidsavgrensningen var spikret måtte det empiriske utgangspunktet for oppgaven avgrenses. Disse Taliban-lederne var etter min vurdering det som antatt hadde sin hovedtyngde av ideologiske og religiøse meningsutsagn som kunne være av stor verdi for oppgavens empiriske del. Det er ikke nødvendigvis uttalelser som gjenspeiler virkelige forhold fra et kildekritisk perspektiv. Det er derimot uttalelser av stor vitneverdi for å forstå samtidens holdninger og verdier fra et Taliban-perspektiv. Man kan til og med tillegge *uttalelsene* større troverdighet og autenticitet når de er fremført av sentrale personer i Taliban-ledelsen.

Taliban-lederne som uttaler seg i *The Kabul Times*, er den øverste lederen av Taliban Mullah Mohammed Omar, den nest høyest rangerte lederen Mullah Mohammad Rabbani og Mullah Mohammad Ghaus Akhund som «fungerende» utenriksminister for Taliban i den relevante tidsperioden.¹⁹ En interessant innfallsvinkel for denne oppgaven som ble utelukket på grunn av empiriens begrensninger var redaktørens fremstillinger. Redaktørens potensielle ideologiske bånd til Taliban-regimet var av interessant karakter. Ifølge hjemmesiden til *The Kabul Times* var hovedredaktørene for avisen Sarwar Saddiqmal, Enayatullah Kaka Zada, Isa Khan og Suhail Shaheen. (*The Kabul Times, Afghanistan Trustable News Agency.*, 2019) Med disse aktørene som utgangspunkt er det ikke å komme forbi at redaktørens egne holdninger i stor grad gjenspeiles i kildematerialet gjennom såkalte «*editorials*». På grunn av oppgavens begrensninger ville det blitt for omfattende å inkludere redaksjonelle artikler i denne oppgaven, men det foreligger mye potensial for den videre forskningen i dette materialet for nye innfallsvinkler.

Begrepsavklaring

Ideologi

Ideen om ideologi er sentral i oppgaven, og begrepet har en kompleks og flertydig definisjon. Ideologi kan referere til politiske, estetiske, religiøse og andre bevissthetsformer som

¹⁹ Se kapittel 3 for mer detaljer.

legitimerer samfunnsforhold og interesser. I *Norsk språkhistorie (2018)* defineres ideologi som et idésystem, grunnsyn eller samfunnssyn, som nøytralt kan tolkes som sosialt forklarende systemer, eller mer negativt som interessebestemte og virkelighetsfordreende kollektive oppfatninger. I denne oppgaven vil begrepet ideologi bli brukt i den nøytrale definisjonen, med fokus på språkideologier. Språkideologier er preget av politiske og moralske interesser og formes innenfor kulturelle kontekster. Det er for denne oppgaven relevant å forholde seg til begrepet «språkideologi» i stedet for «ideologi» fordi språkideologier undersøker forholdet mellom språk, kultur og politikk, og hvordan mennesker konstruerer og forstår språkets rolle i sin sosiale og kulturelle verden. Språkideologier er alltid i flertall, og er partielle på grunn av den sosiale verdens ulike menneskelige interesser og perspektiver i samfunnet. Det betyr simpelthen at ingen enkelt ideologi kan betraktes som objektiv eller nøytral, da de alle er påvirket av ulike sosiale faktorer.²⁰

Tidligere relevant forskning

Tidligere forskning har etablert rammen for problemstillingen og tilnærmingen i denne oppgaven. Studier av Taliban-bevegelsens operasjoner mellom 1996 og 2001 har behandlet flere sider av bevegelsens komplekse historie. Etter at USA og NATO-styrker styrte Taliban-regimet i desember 2001, har det blitt publisert flere akademiske artikler som gir forskjellige tolkninger av bevegelsens ideologiske opphav. På grunn av det store omfanget av sekundærlitteratur om Talibans historie og betydning for Afghanistan har det vært viktig å avgrense studien til å fokusere på litteratur som omhandler Taliban-bevegelsens historie og dens betydning for Afghanistan i perioden 1996-2001. Jeg har også undersøkt Afghanistans historie og mediehistorie for å forstå Talibans syn på landet.

I denne studien har jeg valgt ut de mest sentrale og anerkjente forskerne på feltet til å sette avisene i en historisk kontekst og til å underbygge min tolkning av Talibans uttalelser. Den mest sentrale forfatteren i denne oppgaven er den pakistanske journalisten Ahmed Rashid med boken *Taliban: The Power of Militant Islam in Afghanistan and Beyond* (2010).²¹ Videre har *Reaping the Whirlwind: The Taliban Movement in Afghanistan* av Michael Griffin (2001), doktorgradsavhandlingen til seniorforsker Anne Stenersen ved Forsvarets forskningsinstitutt,

²⁰Bull and Rognes, 2018, *Ideologi*, 32.

²¹ Boken er den fjerde og oppdaterte utgaven i Rashids serie av publikasjoner.

Brothers in Jihad (2011) vært en del av denne studien. Jeg har også brukt *Afghanistan og Taliban* (2008) av sosialantropolog Fredrik Barth (d. 24.januar 2016), *Fundamentalism Reborn? Afghanistan and the Taliban* (1998) av redaktøren og professoren ved Departementet for internasjonale relasjoner i Australia, William Maley og *The Rise of The Taliban in Afghanistan: Mass Mobilization, civil war and the future of the region* (2002) av tidligere rådgiver for *mujahedin*-leder Ismael Khan Neamatollah Nojumi vil være viktige bidrag til denne studien når det kommer til Talibans ideologiske opphav. Det er imidlertid verdt å nevne andre betydningsfulle forskere som Kristian Berg Harpviken, sosiolog og ekspert på Afghanistan, og forsker (Ph.d.) Arne Strand ved Christian Michelsen Institutt (CMI) i Bergen.²² Opphavsmennene bak *The Taliban Sources Project*, Alex Strick van Linschoten og Anand Gopal, blir sentrale for denne oppgaven. Deres arbeid blir viktig i den grad de har nyanserte tolkninger av den eksisterende forskningen på Talibans historie og ideologi ved hjelp av nye kilder som ikke er utforsket tidligere. 29. juni 2017 publiserte Linschoten og Gopal artikkelen *Ideology in the Afghan Taliban* gjennom forskningsinstitusjonen *Afghanistan Analyst Network* (AAN). Disse forskerne har også utgitt *The Taliban Reader* (2018) som er en viktig samling av reviderte og transkriberte primærkilder fra 1979 til 2017 fra det originale TSP-materialet som ikke er analysert i denne boken.

Forskerne som er nevnt ovenfor har undersøkt Taliban-bevegelsen fra ulike faglige perspektiver og ståsteder. På grunn av den komplekse og omstridte naturen til Talibans ideologiske opphav, ikke disse forskerne nødvendigvis enige om verken fremveksten eller ideologien til Taliban-bevegelsen. I kapittel 3 vil jeg gå nærmere inn på de faglige ytterpunktene til Rashids og Gopal og van Linschotens terminologier om Talibans ideologi. For denne studien er det også nyttig med generell historie om Afghanistan. Blant de nyeste publikasjonene på feltet finner vi *Afghanistan: landet midt imellom* fra 2022 av den tidligere aktivisten, bistandsarbeideren og solidaritetsarbeideren i Afghanistan, Petter Bauck. Jeg bruker boken hyppig i denne avhandlingen som et oversiktsverk for å gi en historisk kontekst i kapittel 3 og til øvrige vinklinger i oppgaven.²³

²² For enda bredere forståelse av øvrige perspektiver som jeg i mindre grad har brukt: Barnett R. Rubin, *The fragmentation of Afghanistan: State formation and collapse in the international system*, 2. utgave (New Haven: Yale University Press, 2002), Dorransoro, *Revolution unending*; Antonio Giustozzi, *Koran, Kalashnikov and laptop: The neo-Taliban insurgency in Afghanistan* (London: Hurst, 2007), Robert D. Crews and Amin Tarzi, *The Taliban and the crisis of Afghanistan* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2008), Mariam Zaha bog Olivier Roy, *Islamist networks: The Afghan-Pakistan connection*, John King (London: Hurst, 2004) er en av få studier som ser på det ideologiske forholdet mellom Taliban og al-Qaida.

²³ Videre bruker jeg *Afghanistan* (2017) av den amerikanske arkeologen og antropologen Louis Dupree (død 21.mars 1989) som et oversiktsverk for den generelle historien av Afghanistan. Til slutt er det verdt å nevne *Afghanistan: A Cultural and Political History* (2010) av den amerikanske sosialantropologen Thomas Barfield og verket *Afghanistans's Islam: From the Conversion to the Taliban* (2016) av Green Line.

For å finne relevant forskningslitteratur på mediehistorien i Afghanistan, må man søke dypere i litteraturen. Men av forskere som er viktige for denne studien, er først og fremst den afghanske journalisten og forfatteren Nushin Arbabzadah. Hun har medvirket i *Under the Drones: Modern lives in the Afghanistan-Pakistan borderlands* (2012) i et eget kapittel «The Afghan Mediascape». I studien presenterer Arbabzadah en historisk oversikt av media fra slutten av 1800-tallet frem til i dag. Denne studien er et viktig bidrag til å forstå boktrykkerkapitalismen, og dens rolle i dannelsen av nasjonen i Afghanistan.²⁴ Assisterende professor i Departementet av mediastudier og produksjon ved Temple University, Wazmah Osman publiserte artikkelen *Transformations in Afghan Media and Culture Through Cycles of Upheaval* (2022). Artikkelen beskriver hvordan kultur- og mediesektoren i Afghanistan har gått gjennom en syklus av oppgang og nedgang i takt med landets historie de siste årene, fra tiden før den gyldne æra på 1960- og 1970-tallet, til Talibans tilbakekomst til makten. Utover dette er den forskningen som er gjort om hvordan Taliban tok kontrollen av medier i 1996, ikke mer spesifikk enn at den generelt omtaler at Talibans politikk preget medier med full sensur, og at uavhengige medier mistet tillatelse til å operere i Afghanistan under Taliban-regimet. Forskningen sier heller ikke noe om hvilken innvirkning mediesensuren fikk på befolkningen. I tillegg sier den ikke noe om nøyaktig hvordan *The Kabul Times* ble kontrollert av Taliban.

Taliban-biografi

Oppgaven må inkludere både primærkilder fra *The Kabul Times* og sekundærlitteratur for å gi en helhetlig kontekst og historisering. Dokumentene fra *National Security Archive*, som ikke er formelt klassifisert, også kjent som Taliban-biografien, vil gi en ekstra dimensjon av informasjon og spesifikk kontekst, og vil fungere som et supplement til å forstå Taliban-lederens lederskap. Dokumentene vil gi detaljert informasjon om hvordan Taliban-regimet er strukturert, hvordan beslutninger tas og hva som er deres ideologi. Taliban-biografien vil derfor være et analytisk verktøy for å innhente relasjonell informasjon om hierarki og maktfordeling i Taliban-lederskapet. Dokumentene var viktige for amerikansk etterretning fordi de avslørte Mullah Omars bånd til Osama bin Laden og hans skifte i ideologisk holdning mot pan-islamisme, som pekte mot en voksende allianse mellom Taliban-regimet og al-Qaida. Taliban-biografien antydte også at Mullah Omar var en svært autoritær politisk-religiøs figur som amerikansk etterretning måtte ta på alvor i lys av al-Qaida.²⁵

²⁴ I kapittel 4 vil jeg fokusere på Taliban sitt syn på nasjonen og boktrykkerkapitalismens betydning.

²⁵ The Taliban Biography, 2009: *The Structure and Leadership of the Taliban 1996-2002*

Kapittel 2: Teori og Metode

Introduksjon

Dette kapitlet skal gi en innføring i teori og metode for oppgaven. Språklige utsagn i aviser er aldri objektivt fremstilt. Erklæringene skal fremme bestemte meninger og synspunkter, ofte om verden. Man kan ha lett for å tenke ukritisk når man leser nyhetsaviser, men ubevisst blir man påvirket av hvordan språket er konstruert. Tenker man derimot kritisk, kan plutselig historien i avisen få en helt annen betydning. En kvalitativ *kritisk diskursanalyse* tar nettopp høyde for å stille kritiske spørsmål til tekster som konstruerer meninger og ytringsutsagn som fremmer «sannheter» som er «tatt-for-gitt».

For denne oppgaven er teori og metode en sentral del av fremgangsmåten og tilnærmingen av kildene som ligger til grunn. Teori i dette kapitlet vil presenteres på to plan. Først vil jeg gjøre rede for hvilken diskursteori jeg har basert på analysens metodebruk. For det andre vil jeg forklare hvilken teori som vil anvendes som et analytisk og instrumentelt verktøy til de empiriske kapitlene for å underbygge påstander og argumenter i variert grad.

Den teoretiske og metodiske tilnærmingen for denne oppgaven er *basert* på diskursteoretikeren Norman Fairclough. Det at den er basert vil i dette utgangspunktet bety at jeg har latt meg inspirere av hans teoretiske rammeverk, også kalt kritisk diskursanalyse (KDA), som er redegjort av den norske diskursteoretikeren Joar Skrede. På tross av denne metodiske tilnærmingen, har jeg allikevel foretatt mine egne tilpasninger i forhold til kildematerialet. For det andre vil jeg, presentere Benedict Andersons teori om hva nasjonen er, og hvordan «nasjonalisme» som fenomen oppstår. Teorien vil bli brukt til å forstå Taliban sitt syn på Afghanistan, som vil bli analysert i kapittel 4 i lys av kildene.

Hva er diskurs? Et utgangspunkt i Norman Fairclough diskursteori

Diskurs refererer til språklige uttrykk som er uttrykt innenfor en bestemt kontekst. Det kan studeres gjennom en rekke fagdisipliner og kan være en serie av sammenhengende språklige uttrykk. Den analytiske tilnærmingen (KDA) vil undersøke hvordan sentrale Taliban-ledere i 1997 fremstilte bestemte ideologier ved å bruke språket som et instrument i avisartikler. Da diskursanalyse kan forstås på mange ulike måter, har jeg valgt å ta utgangspunkt i Norman Faircloughs (f.1941) tilnærming og metode. Men har valgt å støtte meg på sosiologen (ph. d)

Joar Skrede som primært har arbeidet med kulturarvstudier, diskursstudier og byforskning.²⁶ I boken *Kritisk diskursanalyse (2017)* tar Skrede hovedsakelig utgangspunkt i Faircloughs kritiske diskursanalytiske tilnærming. Fairclough blir ofte omtalt som metodeutvikler, og har bred syntetisert sin kunnskap fra flere akademiske disipliner, som er engasjert i debatter som handler om forskning på språk og maktrelasjoner. Kritisk diskursanalyse er ifølge Skrede en metode for å analysere hvordan språket spiller en viktig rolle i produksjon og reproduksjon av sosial ulikhet i praksis. En diskursanalyse kombinerer derfor analyseverktøy fra lingvistikken og teoretiske perspektiver fra samfunnsvitenskapene, og søker å avdekke hvordan språk fungerer ideologisk og bidrar til å opprettholde maktforhold i samfunnet.²⁷

Diskurs omtales av Fairclough som *semios*, refererer til det semiotiske aspektet av en tekst eller kommunikasjonsprosess i en kritisk diskursanalyse. Faircloughs metodiske tilnærming kalles dialektisk-relasjonell kritisk diskursanalyse, fordi semiotikk er oppfattet som et element av sosiale prosesser som står i en dialektisk relasjon til andre. Tekster må ansees som en del av sosiale praksiser og strukturer som står i et dialektisk forhold til hverandre. Hensikten med kritisk diskursanalyse er å undersøke relasjonen mellom ulike organisasjoner, institusjoner, samfunnsmessige strukturer, og de semiotiske praksisene som disse dialektisk er knyttet til trekker inn kritisk diskursanalyse inn i andre samfunnsvitenskapelige teorier i analysen. Standard diskursanalytiske tilnærminger opererer primært på et lingvistisk nivå, mens kritiske diskursanalyse inneholder ofte mye makrososiologisk teoretisering, som gjør den relevant til å studere samfunnsvitenskapelige fenomener, som Taliban i et bredere perspektiv.²⁸

Norman Fairclough Kritiske Diskursanalyse (KDA)

Metodisk har jeg valgt å basere meg på Norman Faircloughs rammeverk for diskursanalyse (KDA). Bakgrunnen for valget, er at Fairclough definerer ideologi som representasjoner av verden som bidrar til å etablere og opprettholde maktrelasjoner, dominasjon og utnyttelse. Som Skrede påpeker, mener Fairclough at diskurser er ideologiske i den grad at de bidrar til å opprettholde eller utfordre maktrelasjoner. Ideologi vil være relativt stabil over tid, men samfunnet er samtidig konstant i endring. Som for eksempel under fascismen, kommunismen og den kalde krigen ble for eksempel totalitær ideologi konfrontert med demokratiske ideologi,

²⁶ "Joar Skrede."

²⁷ Skrede, *Kritisk diskursanalyse*, 2017, s. 11

²⁸ *Ibid*, 26–27.

og en ny verdensorden oppsto. En overordnet ramme for kritiske diskursanalytikere er å analysere hvordan ideologiske forhold reproduseres gjennom språk.²⁹

KDA er en diskursanalyse som skiller seg fra deskriptive og lingvistiske studier, som i hovedsak beskriver strukturer i språket uten å spørre hvorfor og hvordan en tekst er produsert. Faircloughs KDA undersøker primært hvilke ideologiske interesser tekster kan tenkes å tjene. Metoden Fairclough har basert sitt diskursanalytiske rammeverk på er Michel Hallidays systemisk-funksjonelle lingvistikk (*Systemic Functional Linguistics, SFL*) på det tekstuelle nivået i analysen. Metoden har tre funksjoner: en *ideasjonell*, en *interpersonlig* og en *tekstuell* funksjon. Det første nivået; ideasjonell funksjon handler om innholdet som formidles og hvordan erfaringer og ideer deles. Ord og setninger blir i Faircloughs modell analysert grundig. I det andre nivået som handler om interpersonlig-funksjon – er med andre ord forklart som diskursive praksiser og omhandler prosessen rundt tekstproduksjon, distribusjon og konsumpsjon. Nivået bygger videre på det første nivået, men diskursive prosesser over setningsnivå som analyseres. For meg betyr dette å forsøke å identifisere diskurser som representerer sosiale fenomener fra spesifikke synsvinkler. Det tredje nivået – omhandler sosial praksis som går på det dialektiske forholdet mellom diskurs og den bredere sosiokulturelle praksis. Det er på dette nivået forholdet mellom diskurs, makt og ideologi står helt sentralt.³⁰

Makt er implisert i kritisk diskursanalyse sammenlignet med diskursstudier i generell forstand. Fairclough oppfatter tekster som ideologiske dersom de bidrar til å konstituere, transformere og reproducere sosiale maktrelasjoner. Et samfunn er avhengig av maktstrukturer for å fungere. Fairclough omtaler kritisk diskursanalyse som et analytisk verktøy til å identifisere ulike ideologier som blir uttrykt i for eksempel *avistekster*, nettopp fordi det består av en kombinert semiotisk, lingvistisk og sosiale analyse. Språket skal primært analyseres i relasjon til både den umiddelbare sosiale konteksten den opptrer i, men også i perspektiv av de sosiopolitiske, kulturelle og historiske kontekstene som språkbruken er knyttet til, samt som det brukes i og de sosiale konsekvensene av slikt språkbruk.

Faircloughs begrepsapparat

Kritisk diskursanalyse – som en dialektisk tilnærming, ser på samspillet mellom sosiale strukturer (ideasjonell), sosiale praksiser (interpersonlig) og sosiale begivenheter (tekstuell

²⁹ Ibid, 21.

³⁰ Skrede, 2017, 30–31.

funksjon). Med diskursanalysens metodiske prinsipper ligger det til grunn en verktøykasse med begreper. Det er imidlertid bare enkelte av disse begrepene jeg har tatt utgangspunkt i min analyse. En analyse med et søkelys på flere av disse begrepene fra Hallidays SFL (som Fairclough har basert sitt begrepsapparat på) ville krevd en mye grundigere og omfattende analyse. Likevel er begreper som *modalitet* og *intertekstualitet* av interesse for denne analysen av *The Kabul Times*.

Modalitet betyr «måte» og handler primært om hvilken måte en ytring eller en tekst fremstiller et budskap på. Når det letes etter modaliteter i tekster, søker man hovedsakelig etter eksempler hvor personer stiller spørsmål eller påstår noe, eller krever noe. En strategi ifølge Skrede for å identifisere modalitet, er å bruke modalverb som for eksempel «kan», «bør», og adjektiver som for eksempel «mulig», «nødvendig» eller «ønskelig». Modalitet kan ifølge Skrede bli betraktet som talerens måte å uttrykke fakta eller holdninger på.³¹

Intertekstualitet er forståelsen av eksterne og interne tekstrelasjoner. Ser man på de interne relasjonene i en tekst, ser man etter relasjoner mellom hovedsetninger og leddsetninger, vokabular og grammatikk. Men å analysere eksterne tekstrelasjoner, ser man derimot på relasjonen mellom tekster, og studerer hvordan disse trekker på hverandre, som er det intertekstuelle landskapet. Tekster kan både motsi egen tekst, assimileres i egen tekst eller å fremme ironi. De intertekstuelle relasjoner kan enten være åpenbare, eller de kan være underforståtte. Dette er ifølge Skrede først, *manifest* intertekstualitet være å se på eksempler hvordan bruk av referanser i en tekst for å vise at en trekker på andre tekster. Dette er ikke særlig relevant til det kildeutvalget som ligger til grunn i denne oppgaven, fordi ingen av uttalelsene har brukt referanser fra andre tekster. Latent intertekstualitet er eksempler hvorvidt tekster trekker på andre tekster uten at dette er gjort eksplisitt. Dette kan ha blitt gjort ubevisst, fordi tekstprodusenten ikke selv var klar over hvilke intertekstuelle koblinger som gjøres.³² I analysen av *The Kabul Times* kan dette være interessant å avdekke forekomsten av denne typen intertekstualitet. Granskningen av latent intertekstualitet kan vurdere effekten av hvilke ideologiske interesser de kan tenkes å ha, samt hvilke ideologiske interesser det kan sies å representere.

³¹ Skrede, 2017, 49.

³² Skrede, 2017, 50–51.

Oppgavens empiriske fremgangsmåte: Mikro – og makronivå

Norman Faircloughs diskursanalytiske metode tar utgangspunktet i en inndeling der tekster produseres og fortolkes under visse produksjonsbetingelser, som analyserer tekstene på bakgrunn av hvilke ideologiske aktører som har skrevet dem, hva slags publikum de er ment for, og hvilken rolle de spiller (eller kan komme til å spille) i samfunnet.³³

Den analysen jeg skal foreta meg i oppgaven vil primært operere på et mikronivå, konsentrere seg om funksjonen av spesifikke ord og undersøke hvordan ulike ord og begreper omtales i en gitt kontekst, samt hvilken mening som ligger bak dem. Ordene som jeg ønsker å studere blir adjektiver, substantiver og adverb, som er relevante, fordi de inneholder konnotasjoner og denotasjoner, som omtales i bestemte meningsutsagn. Baktanken for å undersøke de utvalgte ordene, er ved *denotasjon* å beskrive det vi ser helt konkret, mens konnotasjon, vil se på hvilke assosiasjoner, som vi får av det samme ordet. Gjennom denne fremgangsmåten, vil en undersøkelse av de utvalgte ordene, føre til den konkrete antagelsen om et meningsfullt utsagn uttrykt i en gitt kontekst, som produserer bestemte ideologier. Samtidig har hvordan noe eller noen blir navngitt, hvordan de blir identifisert og omtalt gjennom en tekst, nemlig innvirkning på hvordan de blir sett i andres øyne. En vesentlig del av mikroanalysen vil være å undersøke hvordan direkte og indirekte aktører blir navngitt i avistekstene. Videre vil analysen også fokusere på hvilke navn og begreper som brukes i omtale av personer, begivenheter og sosiale grupper.

På makronivå vil perspektivet bli utvidet ved å se på hvordan de lingvistiske valgene opptrer i den historiske og sosiale konteksten. Da vil det konsentreres rundt hvordan tekstens budskap eksplisitt og implisitt gir uttrykk for en bestemt historieformidling og konstruksjon av ideologier. Faircloughs diskursanalytiske tilnærming som er utnyttet i denne oppgaven tar med dette stilling til at diskurser eksisterer i dialog med samfunnet. Språket reflekterer virkeligheten (hvordan ting er), men konstruerer også virkelighetsoppfatninger. Redegjørelsen her er med andre ord alle former for eksplisitte meninger som kommer til uttrykk gjennom kvalitative kilder, men en vesentlig dimensjon ved kritisk diskursanalyse, er også å se på implisitte meningsutsagn. Når noe er implisitt uttrykt, vil det både si det som er skjulte eller forutsatte meningsforhold som uttrykkes i tekstene, som er en del av forutinntatte påstander som omtales som en del av den eksplisitte meningen ved ulike tekster og ytringer.³⁴ Det vil også være relevant å se til den øvrige forskningslitteraturen på feltet, som metode for å kontekstualisere

³³Veum, Nilsen, and Hitching, 2011, *Diskursanalyse i praksis*, 120.

³⁴ Skrede, 2017, 20.

avistekstene, men grunnorienteringen rundt analysekapitlene skal se nærmere på hvordan Talibans ideologi ble fremstilt, og hvilke meningsforhold og representasjoner som skapes i fremstillingene.

Benedict Anderson teori: «Nasjonen» og nasjonalisme?

Benedict Anderson lanserte sin egen teori som problematiserer begrepet «nasjonen» og forekomsten av «nasjonalisme» i sin studie, *Imagined Communities 1991*. Nasjonalisme kan ifølge Anderson ikke defineres som en ideologi, men sidestiller heller begrepet med «slektskap» og «religion». Den norske oversettelsen av Anderson sitt verk definerer nasjonalisme som: «Det er forestilt, politisk fellesskap – og det blir oppfattet både som begrenset og suverent.»³⁵I kapittel 4, *Nasjonalstaten Afghanistan* vil Andersons teori bli brukt, som sier noe om sammenhengen mellom medier, medierelaterte utsagn og ideer om en nasjon.

Anderson sitt teoretiske grunnlag baserer seg først og fremst på at nasjonen er et *forestilt* fenomen fordi medlemmene i selv de minste nasjonene bare vil kjenne et fåtall av sine medborgere. De fleste vil aldri møtes, eller ha noe interesse av å møtes, likevel vil de være i stand til å forestille seg at de er medlemmer av det samme fellesskapet. For det andre er nasjonen ifølge Anderson *begrenset*, fordi selv den største nasjonen med flest innbyggere i verden, har en endelig og fast geografisk grense. Utenfor denne grensen finnes det andre nasjoner. Nasjonen blir oppfattet som *suveren* fordi begrepet ble skapt i en tidsalder hvor opplysning og revolusjon hadde brutt ned legitimiteten til det nedarvede, guddommelige, hierarkiske og dynastiske styresett. Anderson forklarer suveren i perspektiv av at nasjoner vokste frem i en tid da selv de fremste tilhengere av sine respektive religioner innså at det fantes flere slike religioner. Alle religioner gjorde krav på sin forvaltning av sannheten, og alle omfatter ulike geografiske områder. Nasjoner ønsket ifølge Anderson å være fri, til og med frihet under Gud. Selve garantien og symbolet for friheten er den suverene staten.³⁶ Nasjoner er oppfattet som et *fellesskap*: «Uansett hvor stor faktiske ulikhet og utnytting måtte være, vil nasjonen alltid bli oppfattet som et dypt horisontalt kameratskap.»³⁷ Med dette utsagnet mener Anderson at de to siste hundre årene siden nasjonalisme vokste frem, har mange millioner vært villig til å ikke bare drepe, men også til å dø for slike begrensede forestillinger.

³⁵ Andersen and Andersen, 1996, *Forestilte fellesskap*, 19.

³⁶ Ibid, 20.

³⁷ Ibid, 21.

Benedict Andersons teori om *boktrykkerkapitalismen* handler om hvordan trykte medier, spesielt bøker, bidro til å forme moderne nasjonalstater. Anderson argumenterer for at boktrykkeriet var en nøkkelteknologi for spredning av kunnskap og ideer som gjorde det mulig for mennesker å tenke på seg selv som en del av et større, nasjonalt fellesskap. Ved å skape en ny form for kommunikasjon, gjorde boktrykkerkapitalismen det mulig å spre kunnskap og ideer på en langt større skala enn tidligere og inkluderte mennesker som tidligere ikke hadde vært en del av den offentlige samtalen. Andersons teori inkluderer også ideen om «det forestilte fellesskapet». Han hevder at nasjoner ikke bare er politiske enheter, men også imaginære fellesskap som er skapt av mennesker som deler en forestilling om å tilhøre en felles nasjonal gruppe. Boktrykkerkapitalismen bidro ifølge Anderson til å skape slike fellesskap ved å spre felles kulturelle referanser og skape en følelse av nasjonal tilhørighet. På denne måten argumenterer Anderson for at boktrykkerkapitalismen spilte en avgjørende rolle i dannelsen av moderne nasjonalstater og nasjonal identitet. Med bøker som et viktig redskap for spredning av kunnskap og ideer, og forestillingen om et delt nasjonalt fellesskap, har boktrykkerkapitalismen vært en nøkkelteknologi i utviklingen av vår moderne forståelse av nasjonal identitet og samfunn.³⁸

Med Andersons teori som grunnlag vil denne oppgaven bruke den som et «instrument» for å undersøke hvordan ideen om Talibans Afghanistan kan bli konstruert i *The Kabul Times* i 1997. Anderson karakteriserer nasjoner som kulturelle konstruksjoner med en spesiell historisk forankring i monarkier, imperier og fremskritt innen leseferdigheter, teknologi og kapitalisme. I sin behandling av nasjonalisme bruker Anderson en casestudie som tar utgangspunkt i 1978 og 1979, da Vietnam invaderte Kambodsja og Kina invaderte Vietnam. Dette er bemerkelsesverdig fordi alle tre landene var marxistiske, og man ville forvente at de ville stå side om side under eventuelle konflikter, og ikke kjempe mot hverandre. Anderson forklarer dette med at disse landene setter sine nasjonalistiske ideologier over sine marxistiske ideer, og lar sine historiske konsepter om etnisk identitet komme i veien for deres langsiktige politiske mål. Nasjonalisme skiller seg derfor fra andre politiske -ismer: ingen ville dø for ideen om liberalisme, men tusenvis av mennesker dør hvert år for nasjonene sine. Ideen om nasjonen er så kraftig at alle antar at alle andre tilhører en. De Forente Nasjoner er verdens viktigste politiske organ, og siden andre verdenskrig har hver vellykket revolusjon definert seg selv i nasjonale termer. Til tross for dette er det ifølge Anderson ingen som egentlig vet eller er enige om hva

³⁸ Andersen and Andersen, 1996, 47–56.

I dette kapitlet går teorien spesifikk på hvordan boktrykkerkapitalismen bidro til å forme moderne nasjonalstater.

nasjon, nasjonalitet (og) nasjonalisme til og med betyr. Når noen dør for landet sitt, hva er det de ofrer seg for? Ifølge Anderson er det en idé: Nasjoner er emosjonelle og kulturelle fenomener, ikke konkrete. Anderson definerer en nasjon som «et forestilt politisk fellesskap – og forestilt som både iboende, begrenset og suverent.»³⁹

Det er imidlertid nyttig å nevne noen av de utfordringene som oppstår i forbindelse med å anvende disse bestemte teoriene og metodene. En teori kan være åpen for tolkning. Tolkninger kan derfor variere fra person til person, noe som kan føre til at resultatet kan bli subjektivt, og åpen for andre tolkninger. Samtidig kan det være begrensinger i både teorien og metodens kompleksitet, som gjør at dens gyldighet svekkes, eller at den blir for kompleks til å bli brukt fullstendig og effektivt i denne analysen. Imidlertid er det flere fordeler ved disse teoriene. For det første kan teoriene være til nytte ved å gi et rammeverk for å forstå og analysere problemstillinger. Teorier kan gi strukturert tilnærming til å forstå problemet, og bidra til å identifisere årsaker og virkningene av de utfordringene som oppstår underveis. Faircloughs diskursteori gir et rammeverk for å forstå hvordan makten utøves og opprettholdes gjennom språk og diskurser. Samtidig bidrar diskursteori til kritisk refleksjon og bevissthet gjennom hvordan språket inneholder ideologiske konstruksjoner. Ved å bruke Andersons teori som et rammeverk, kan man få en dypere forståelse av hvordan nasjonalisme fungerer og hvordan det kan påvirke samfunnet og politikken. For eksempel kan det hjelpe oss å forstå hvorfor noen nasjoner har en sterk nasjonal identitet, mens andre ikke har det. Det kan også være nyttig å anvende teorien til å forstå hvordan nasjonalisme kan brukes som et verktøy for å fremme en bestemt politisk agenda.

³⁹ Andersen and Andersen, 1996, 15-19.

Kapittel 3: Historisk Bakgrunn

Introduksjon

Dette kapittelet har som formål å belyse den historiske konteksten knyttet til Taliban sin komplekse politiske og sosiale historie relatert til kildematerialets samtid. Kildematerialets kontekst plasserer seg i all hovedsak i 1997. Taliban har blitt studert som et produkt av den Sovjetiske invasjonen i Afghanistan (1979-1989), noe som ikke er feil, som ikke er feil, men i denne oppgaven er det nødvendig med en redegjørelse av sentrale historiske begivenheter i Afghanistans historie for å forstå den helhetlige bakgrunnen til kildematerialet. Og hvor islamisering, nasjonsbygging, modernisering og utenlandsk intervensjon fremstår som de viktigste aspektene for å forstå denne historien. Det er også relevant å se på afghansk mediehistorie og se enda lengre tilbake i tid hvordan nasjonalismen etablerte seg som et fenomen i Afghanistan. Kildematerialet som senere gjennomgås i kapitlene, må derfor sees i sammenheng med den historiske konteksten det ble produsert i.

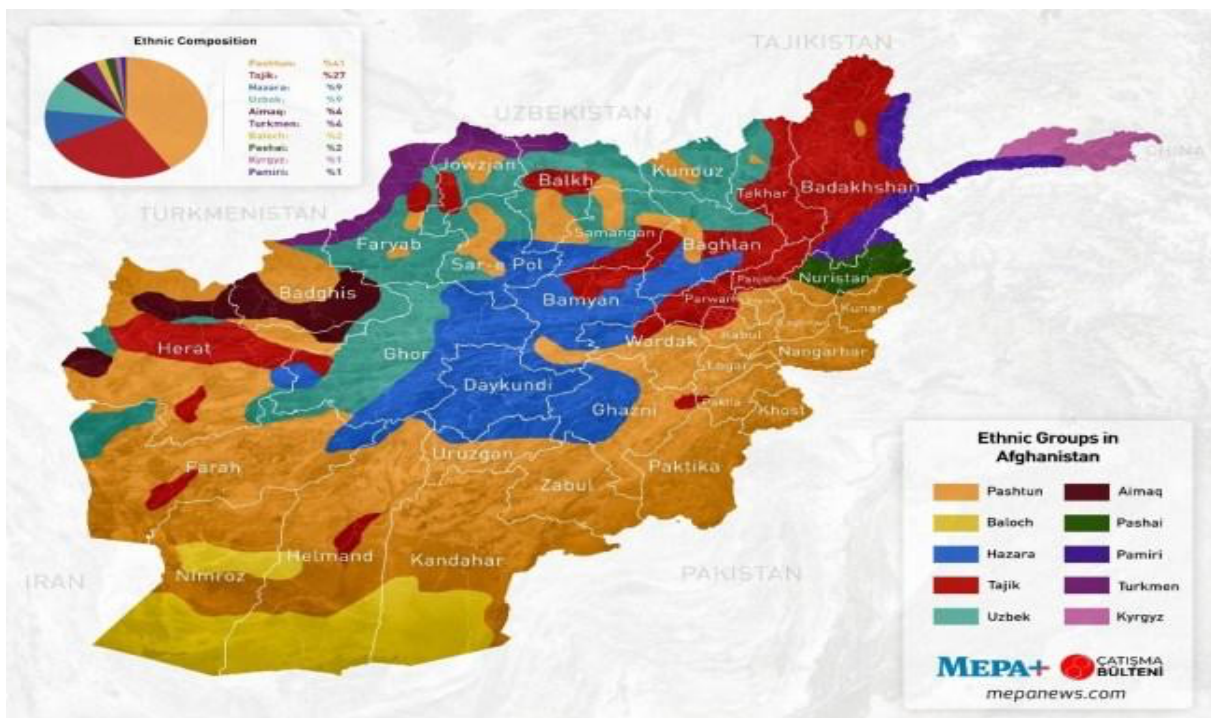
Etnisk mangfold og betydningen av pashtunernes dominans i Afghanistans historie

Afghanistan er et land med mangfoldig etnisk sammensetning og en rik kulturell arv. Turkmenere og usbekere i nord har opprinnelse i det tyrkiske språket og snakker dari, mens tadsjikerne i vest, nord og øst snakker tadsjikisk. Hazaraene bor i de sentrale fjellene og regnes som etterkommere av Djengis Khans mongolske hær. Til tross for dette mangfoldet er pashtunere den største etniske gruppen i Afghanistan og har hatt størst statlig innflytelse gjennom historien. Taliban-bevegelsen har også hatt sin viktigste støtte blant pashtunere. Pashtunere er en afghansk gruppe som utgjør mer enn halvparten av landets befolkning. Det antas av Afghanistan-forskeren Arne Strand ved CMI i Bergen, at det er rundt 16 millioner pashtunere i Afghanistan per 2021, samt cirka 21 millioner pashtunere i nabolandet Pakistan. Rundt 60 stammer og patrilineære klaner utgjør den tradisjonelle inndelingen av pashtunere, basert på farslinjen.⁴⁰ Pashto er språket som pashtunere snakker og skriver.⁴¹ Afghanistan er stedet der pashtunere har sine røtter, i kontekst av oppløsningen av Safavidene og Mogul-

⁴⁰ Strand, 2022 “pashtunere” i Store Norske Leksikon, sist oppdatert 14.april 2022.

⁴¹ “Pashtun | Definition, People, Culture, & Religion | Britannica.”, sist oppdatert 31. mars 2023

dynastiet. I 1747 grunnla pashtunere kongeriket Afghanistan, og har siden da vært den dominerende gruppen i landet.⁴² Selve benevnelsen «stammerike» skapte konsekvenser for den videre styringen. I håndteringen av de afghanske (pashtun) stammene, som formet den militære og politiske kjernen i kongedømmet var samtidig herskere underlagt de samme autoritetsbegrensingene som stammehøvdingene, som i utgangspunktet var de egalitære stammene. Handlingene og beslutningene som måtte tas måtte samsvare med den kulturelle æreskodeksen *Pashtunwali* og til *sharia*, og spesielt til *jirga* (stammeråd) som var basert på felles autoritet. Et særtrekk ved det tradisjonelle pashtun-samfunnet var at hele den sosiale atferden var basert på *Pashtunwali* og *jirga* framfor posisjonen til en egenrådlig stammehøvding. Med *jirgas* instrumentelle demokratiske ånd og prinsipper ble *jirga* definert som politisk sentralisering, og med stadig innkvartering av regionale interesser ble det imidlertid en sosial kraft som viste seg å bli avgjørende i utformingen av et moderne og forent nasjon. *Pashtunwali*-kodeksen satte grensene for akseptabel oppførsel i samfunnet og styrte forholdet mellom stammene. *Rawaj* (sedvanerett) varierte hovedsakelig fra stamme til stamme og fra region til region, men på et generelt grunnlag var sedvaneretten institusjonalisert til lokale sosio-økonomiske interesser. Sedvaneretten var jevnlig tilpasset etter islams prinsipper.⁴³

44

⁴² Barth, 2008, 12.

⁴³ Olesen, 1987, *Contributions to Islamic Studies*, 63.

⁴⁴ [Afghanistan Ethnic Groups Map \(mepanews.com\)](http://mepanews.com)

Dette kartet illustrerer hvor de 10 mest fremtredende etniske gruppene har sin beliggenhet i Afghanistan. *World population review* estimerer at av 31 millioner Afghanere innbyggere, så er henholdsvis 42% pashtunere, 27% tasjikere, 9% hazaraer, 9 % usbekere, 4% aimaqere, 3% tyrkmen, 1% balochere, og 4% faller inn under uspesifiserte grupper. Videre er 99% av befolkningen muslimer, hvorav et sted mellom 80-89% er praktiserende sunni-muslimer, mens resterende 10-19% går inn under shia-islam.⁴⁵ Kartet viser tydelig hvor de ulike etniske gruppene er lokalisert. Man ser tydelig at Talibans opphav i pashtun i Kandahar grenser opp mot Pakistan hvor det også bor store pashtunske stammer.

Islamisering, modernitet og nasjonalismens fremvekst

Afghanistans historie på 1800-tallet ble preget av to betydningsfulle amirer som innførte elementer av modernitet gjennom en kombinasjon av islamisering og nasjonalisme. Landets kulturelle mangfold og etniske variasjon utgjorde fundamentet for Afghanistans statsbygging, og det var en løst organisert føderasjon av ulike stammeledere. Pashtunerne dominerte på grunn av kongedømmet til Ahmad Shah Durrani fra 1747 til 1773⁴⁶. Den første amiren som utfordret den kulturelle legitimiteten, var Dost Mohammed. Han kom til makten i 1826 og styrket islams rolle i staten gjennom opprettelse av islamske institusjoner, inkludert moskeer, *madrasaer* (skoler for islamske studier) og Sufi-lodger (religiøse samfunn). Dette utfordret den tradisjonelle æreskodeksen *Pashtunwali*, som staten var bygget på. Dost Mohammed mobiliserte også sunnimuslimer til krig mot shiaminoriteten og brukte splitt og hersk-strategier mot hazaraene for å modernisere og sentralisere makten. Han brukte også splitt og hersk-strategier for å kontrollere shiaminoriteten. Dost Mohammed erklærte seg selv som Amir al-muminin («Kommandør av de troende») og førte hellig krig mot dem han hevdet var vantro i grenseområdene mot Britisk India.⁴⁷

Dost Mohammeds moderniseringsforsøk ble imidlertid utfordret av utenlandsk intervensjon. Britene ønsket å forsterke sin kontroll over Afghanistan og motvirke russernes innflytelse fra nord, og de etablerte sitt hegemoni som kolonimakt i India på midten av 1700-

⁴⁵ “Afghanistan Population 2022 (Live).”

⁴⁶ Ahmad Shah Durrani grunnla den pashtunske staten i Kandahar, Afghanistan. Durrani iverksatte flere tiltak for å styrke enheten i kongedømmet, inkludert å etablere institusjoner og et eget skatteleggingssystem. Han fremmet også religiøse røtter, patriotisme og etnisk identitetsfølelse. Til tross for Durrans forsøk på å utvikle en samlet statsdannelse, var Afghanistan politisk, religiøst og etnisk splittet og avhengig av enighet mellom stammene. Durrani var dyktig til å konsultere med ulike stammehøvdinger og det juridiske systemet var basert på *sharia*, men ble i stor grad modifisert med æreskodeksen *Pashtunwali*.

⁴⁷ Bauck, 2022, *Afghanistan landet midt imellom*, 74

tallet. Den første anglo-afghanske krigen fant sted fra 1839 til 1842 da britene erstattet Dost Mohammed med Shah Shuja⁴⁸(1839-1842) som amir. Likevel økte opprøret mot britene raskt, og Dost Mohammed kom tilbake til makten etter at britene ble tvunget til å trekke seg ut av Kabul i 1842.⁴⁹

Etter at Dost Mohammed ble gjeninnsatt, ble reformene iverksatt i større omfang. Men på tross av hans reformer var Afghanistanens utenrikspolitikk fortsatt underlagt det britiske imperiet i Delhi, og landets nøytralitet var sentral. Han ønsket å bygge en nasjonal hær, standardisering av skattleggingen av både jordeiendom og produksjon, og forby alkohol, narkotika, dansepiker og prostitusjon. Etterfølgerne fortsatte reformbasert utvikling av nasjonen, men det var først under Sher Alis andre regjeringsperiode at reformene ble standardisert. Han etablerte en bredbasert regjering med ulike ministerposter og et eget rådgivende organ for å styrke kontakten mellom stammene. Skatteleggingen ble forenklet og sentralisert, og *afghani* ble introdusert som nasjonal valuta. Sher Ali klarte å opprettholde Afghanistanens nøytralitet og unngå diplomatisk tilstedeværelse fra både Russland og Storbritannia i Kabul, men britene så dette som et tegn på at Sher Ali hadde alliert seg med Russland. Dette førte til den andre anglo-afghanske krigen i 21.november 1878. Nasjonalismen i Afghanistan vokste til tross for økende isolasjon fra omverdenen, og stammene økte sin betydning mens monarkiet og statens forsøk på å bygge nasjonale institusjoner ble svekket. Den imperialistiske konkurransen mellom Russland og Storbritannia var medvirkende til at Afghanistan beholdt kontrollen over vestlige og nordlige deler av landet.⁵⁰

Jern-Amiren som samlet Afghanistan (1880-1901)

Afghanistanens tropper beseiret i 1880 de britiske styrkene i det andre britisk-afghanske felttoget. Seieren ble ledet av Ghazi Mohammad Ayub Khan ved landsbyen Maiwand (i Kandahar-distriktet) 27. juli 1880, men ble kort tid etter beseiret av britene ved Kandahar 1. september samme år. Etter seieren ved Maiwand ble Abdur Rahman Khan, barnebarnet til Dost Mohammed og fetteren til Yaqub Khan og Ayub Khan, utnevnt til Amir av Afghanistan.⁵¹

Britene ønsket å sikre kontroll over Afghanistan etter nederlaget, og Abdur Rahman Khan ble ansett som den beste amiren som kunne tjene britenes interesser i Afghanistan. Han

⁴⁸ Britene hadde besluttet å erstatte Dost Mohammed med Shah Shuja som Amir, som de mente ville være mer samarbeidsvillig. Shah Shuja ble gjeninnsatt som Amir, men hans regime var kortvarig ettersom han var helt avhengig av den britiske garnisonen for å opprettholde makten.

⁴⁹ Bauck, 2022, 74

⁵⁰ Ibid, 76-77

⁵¹ Ibid, 78

ble kalt jern-amiren fordi han etablerte en kongemakt som han ifølge Bauck hevdet var innstiftet av Gud, og ikke valgt av en stamme-jirga. Han var brutal leder og tok i bruk makt, blodhevn, bestikkelser og giftemål for å vinne frem. Det er anslått at opptil 100 000 ble henrettet i løpet av hans 20 år ved makten, og mer enn halvparten av den mannlige hazarabefolkningen ble drept.⁵²

Abdur Rahman Khan videreførte den religiøse krigføringen ved å utstede en *fatwa* som slo fast at shi'a-muslimere og ismailitter var frafalne eller vantro. Samtidig påla han shi'a-muslimere og ismailitter å betale en religiøs skatt for ikke-muslimere, og offentlige markeringer av viktige shi'a-muslimske høytider ble forbudt. Dette var en belastning for britene, og de stoppet i kortere perioder å levere forsendelser av våpen som sanksjon. Abdur Rahman Khan ville ha et absolutt monarki og proklamerte den religiøse legitimiteten for å svekke stammene. Tidlig i hans styre ble møtt med stor motstand på grunn av forbindelsen med britene, som ble ansett som vantro eller frafalne. Afghanistan ble en mer samlet nasjon med en sentral ledelse, og de religiøse ledernes makt måtte underordnes staten. Amirens legitimitet hadde tidligere blitt etablert gjennom forhandlinger mellom stammene i en *jirga*, men nå måtte man ta hensyn til et intrikat system av lover basert på islamsk *sharia*-lov og lokal sedvane, samt den pashtunske æreskodeksen, for å tjene amirens interesser.⁵³

Afghanistans uavhengighet og modernisering

Modernisering av Afghanistan gjennom Habibullahs og Amanullah Khans regimer og journalistikkens rolle i nasjonaliseringen av landet

Etter Abdur Rahmans død i 1901 ble hans sønn Habibullah konge i Afghanistan. Under Abdur Rahmans regime ble flere intellektuelle personer utvist, inkludert journalisten Mahmud Tarzi. Etter farens død ble Tarzi kalt tilbake av Habibullah og ble en viktig talsmann for reformer. Tarzi pekte på mangelen på utdanning, industri og kommunikasjon og lanserte et reformprogram. Habibullah møtte motstand mot reformene som måtte tilpasses til religion og afghansk tradisjonisme. Hans ønske om samarbeid med Storbritannia og manglende solidaritet med muslimer i regionen førte til han ble steinet til døde mens han sov.⁵⁴

Amanullah Khan overtok tronen etter Habibullahs død i 1919 og ønsket å modernisere landet. Han reformerte utdanningssystemet og etablerte et skolevesen. Tarzi pekte på at

⁵² Ibid, 79

⁵³ Ibid, 80

⁵⁴ Ibid, 83

kvinnenes rolle måtte styrkes i samfunnet, og at de måtte ha rett til utdanning og monogamt ekteskap. Dette skulle føre til økt nasjonal modernisering og fremskritt. Amanullah Khans reformer omfattet også en ny familielov som forbød barneekteskap og ekteskap mellom nære slektninger. Reformene møtte motstand, og i 1929 ble han styrtet av opposisjonen.⁵⁵

I samme periode ble flere aviser lansert. Den mest sentrale avisen var *Siraj al-Akhbar* («nyhetens fakkell»). Ifølge Arbabzadah var avisen *Siraj al-Akhbar*, som ble grunnlagt i 1911 med Mahmud Tarzi (også kjent som «Father of Afghan media») som redaktør, den mest innflytelsesrike avisen i perioden som hadde som mål å nasjonalisere den afghanske befolkningen. På grunn av at befolkningen i stor grad var analfabeter, klarte ikke *Siraj al-Akhbar* å nå ut til alle deler av samfunnet, selv om den var ment å nasjonalisere den afghanske befolkningen og bidra til moderniseringen av landet.⁵⁶ Andre aviser inkluderte *Bidar* («våken») *Shams al-Nahar* («lys dag») og *Irshad-i-Niswan* («kvinneguiden»). Tarzi ønsket å bruke avisene til å analysere årsakene til Afghanistanens samfunnsmessige tilbakestående og for å fremme nye ideer.⁵⁷

Den tredje anglo-afghanske krigen (1919)

En økende misnøye og anti-britisk holdning vokste frem etter britenes hyppige fremstøt mot områdene til de pashtunske stammeområdene på indisk side av Durrand-linjen. Amanullah skaffet seg tilstrekkelig støtte til å erklære den tredje britisk-afghanske krigen i mai 1919. Afghanistan ønsket full uavhengighet fra britisk hegemoni. Selv om afghanske styrker mobiliserte i stor grad og britene ble overrasket, vant britene krigen på grunn av overlegen teknologi. Forhandlingene som fulgte, førte til full suverenitet for Afghanistan. Rawalpindi-traktaten ble undertegnet i august 1919 og sikret Afghanistan full suverenitet og uavhengighet over egen utenrikspolitikk.⁵⁸

Afghanistan innleder et samarbeid med Sovjetunionen

Parallelt med dette startet afghanerne en dialog med det nye regimet i Moskva om diplomatiske forbindelser, direkte flyforbindelser og støtte til utvikling av Afghanistan. Det afghansk-sovjetiske samarbeidet startet i 1921. Premissene for samtalen handlet om sovjetisk støtte til

⁵⁵ Ibid, 86

⁵⁶ Arbabzadah, (red. Bashir & Crews), 2012, *Under the drones: Modern lives in Afghanistan-Pakistan borderlands*, «The Afghan Mediascape», 217

⁵⁷ Arbabzadah, 2012, 216-222. Historien om de ulike avisene som ble produsert i denne perioden blir tydelig gjort rede for, men hvor fokuset er i all hovedsak på konsekvensene av *Siraj al-Akhbar*.

⁵⁸ Bauck, 2022, 86

afghansk modernisering og utvikling, samt behovet for å opprettholde sikkerheten i regionen. Samarbeidet førte til betydelig økonomisk, sosial og infrastrukturell utvikling i Afghanistan, og inkluderte opprettelsen av nye veier, jernbaner, og kraftverk. Samarbeidet ble imidlertid også møtt med kritikk fra visse grupperinger innen afghansk politikk, som fryktet at dette ville føre til en økt sovjetisk innflytelse i regionen og svekke afghansk uavhengighet som slo likev.⁵⁹

Amanullahs grunnlov – reduksjon av stammenes makt

I 1923 utformet Amanullah en ny grunnlov. I den tok han et oppgjør med ideen om at amiren var gitt sin makt fra Gud alene. Likevel fastslo han at arverekkefølgen skulle følge hans egen slekt på farslinjen. Det viktigste som ble presentert i den nye grunnloven var *sharia* som grobunnen – samtidig som stammesamfunnets makt skulle reduseres (slik Abdur Rahman også la opp til). I 1926 skulle statsoverhodet ifølge grunnloven omtales som konge og ikke amir etter en endring i tittelen til landets øverste leder. Hensikten med å svekke stammesamfunnets makt var å styrke nasjonalfølelsen blant de ulike etniske gruppene i Afghanistan. Reformene møtte stor motstand fra eldre stammehøvdinge i Mangal-stammen, ledet av lokale mullaer (religiøse ledere) fra Khost-regionen av Afghanistan, og det islamske presteskaperet. Motstanden førte til at Amanullah abdiserte og forlot landet i eksil i 1929.⁶⁰

Etter noen år med stadig politisk ustabilitet og omskiftninger, ble Nadir Khan konge. Han innførte en moderat reformpolitikk, men ble myrdet i 1932. Deretter ble hans sønn, Mohammad Zahir Shah, konge. Afghanistan ble ifølge den nye kongen et offisielt konstitusjonelt kongedømme med en nasjonalforsamling hvor kongen utpekte en tredel av overhuset. En del av representantene i underhuset praktiserte streng ortodoks islam og motsatte seg flere av kongens reformplaner som forsinket utviklingen. I 1930-40 årene var noen av reformene som omhandlet utdanning og media gjenoppstartet. Under andre verdenskrig holdt Afghanistan seg nøytralt, men ble presset til å utvise samtlige tyskere og italienerne. Etter krigen var makten i hendene på en krets av kong Zahirs onkler og andre slektninger. Fetteren til kong General Sardar Mohammad Daud var imidlertid den mest innflytelsesrike. Han førte en pro-sovjetisk, og anti-pakistansk politikk, som førte til et brudd i 1961 i de diplomatiske og handelsmessige forbindelsene mellom Afghanistan og Pakistan. I 1964 styrket kong Zahir sin makt og sammenkalte en grunnlovgivende forsamling som skulle gi landet en mer demokratisk forfatning.⁶¹

⁵⁹ Ibid, 86

⁶⁰ Bauck, 2022, 87-89

⁶¹ Osman, 2022, *Transformation in Afghan Media and Culture Through Cycles of Upheaval*, 336

Presse- og mediehistorie

I 1960- og 1970-årene opplevde Afghanistan en gullalder innen kultur, politikk og økonomi under Kong Zahir Shah som lanserte mange ambisiøse planer som ble vedtatt i den nye grunnloven i 1964. Grunnloven formet Afghanistan offisielt til et konstitusjonelt monarki, som fremmet like rettigheter mellom kvinner og menn, samt ytringsfrihet. Prinsippene i konstitusjonen demokratiserte Afghanistan. Blant de kulturelle og økonomiske prestasjoner Afghanistan opplevde var i form av modernisering av infrastruktur. Kong Zahir, satte i gang en omfattende modernisering av landets infrastruktur, som førte til bedre veier, telekommunikasjoner og strømtilførsel. Etableringen av universitetet i Kabul i 1962, regnes som en av de største kulturelle prestasjonene på denne tiden. Det ga unge afghanere mulighet til å studere innenfor en rekke fagområder. Afghanistan opplevde en betydelig økonomisk vekst på 1960- og 1970-tallet, særlig innenfor landbruket og tekstilindustrien, hvorav det økonomiske samarbeidet med Sovjetunionen økte i omfang. I tillegg gjorde kongen en betydelig innsats for å fremme kvinners rettigheter i Afghanistan på denne tiden, noe som førte til at flere kvinner fikk utdanning og fikk tilgang til yrkesmuligheter. Mens Afghanistan gjennomgikk en politisk liberalisering på 60-tallet, blomstret medieindustrien opp med store aviser og magasiner. Blant disse utgivelsene var *The Kabul Times*, som ble ansett som en av de viktigste avisene da den ble etablert i 1962. Avisene spilte en viktig rolle i å distribuere informasjon i denne perioden. Men selv med oppgangen i trykte medier, var det ikke før 1978 at landet fikk sin første TV-stasjon, Ariana Television Network. Imidlertid opplevde landet store politiske og sosiale endringer i de etterfølgende årene, noe som også påvirket mediene i landet.⁶²

Statskupp og Den Sovjetiske invasjonen (1978-79)

Den politiske og kulturelle liberaliseringen på 1960-tallet var grobunnen til fremveksten av politiske og religiøse organisasjoner og bevegelser som skulle forme landet videre. Afghanistan ble en arena for et av de siste slagene i den kalde krigen. Etter at 1960-årene var over, hadde flere politiske organisasjoner etablert seg, og det hadde også blitt utgitt en mengde politiske aviser. Den manglende evnen til å håndtere omfattende tørke og hungersnød i landet var blant de fremste årsakene til at kongen ble avsatt i 1973 i et fredelig statskupp, gjennomført av hans egen fetter og tidligere statsminister Mohammed Daouds Khan (1973-1978). Kongedømmet ble avskaffet og Afghanistan ble en republikk, og Daoud tok tittelen president. Opposisjonen mot Daouds pro-sovjetiske ideologi lot ikke vente på seg blant de islamistiske partiene. Flere

⁶² Osman, 2022,136.

av de islamske lederne, Gulbuddin Hekmatyar og Burhanuddin Rabbani forsøkte i 1975 et kuppforsøk, men måtte forlate Afghanistan og søke tilflukt i Pakistan. Opposisjonen utbredte seg blant de tradisjonelle stammestrukturene. Som et svar på dette forsøkte Daoud å løsrive seg fra båndene til Sovjet, fordi han ønsket å bygge makten på stammene, slik Afghanistans grunnlegger hadde gjort i 1747. Videre konstituerte grunnloven av 1977 at Afghanistan ble en ettpartistat, som var Daouds eget parti, Det nasjonale revolusjonære partiet – mens andre partier ble direkte undertrykt med makt og vold. På papiret kom legitimiteten fra parlamentet, men ifølge Bauck ble den svekke av den perifere landsbybefolkningen uten innflytelse. Dette gjaldt spesielt alle forhold som handlet om sosial rettferdighet, sivile rettigheter og parlamentarisk demokrati.⁶³

PDPA – Afghanistans folkedemokratiske parti⁶⁴, var det partiet som paradoksalt fjernet Daoud fra makten. Dette var paradoksalt med tanke på at partiet som hadde ved Daouds maktovertagelse i 1973 vært en aktiv støttespiller – ble i stedet nå hans bane videre. I aprilkuppet i 1978 – den såkalte Saur-revolusjonen ble Daoud drept og makten ble overtatt av PDPA, og partiets generalsekretær, Nur Mohammad Taraki (1978-1979) kom til makten. Kuppet vakte oppmerksomheten til nabolandet Pakistan som fulgte utviklingen tett. For Islamabad var det avgjørende å ha innflytelse over makthaverne i Kabul. Den sekulære politikken som PDPA førte var radikale reformer: Først og fremst var Sovjetunionen et forbilde, for det andre var utdanning og jordbruksreform høyt på dagsordenen. Kvinnenes stilling i samfunnet skulle også endres. Religionens rolle måtte begrenses. Etter hvert eskalerte de interne stridighetene og maktkampene i PDPA. Taraki kom i konfrontasjon med statsminister Hafisullah Amin Den 14.september 1979 ble Taraki kvelt og drept med en pute.⁶⁵

Den sovjetiske- Afghanske krigen (1979-1989)

Etter at PDPA så ut til å gå i oppløsning etter flere interne maktkamper økte motstanden over hele landet. I et forsøk på å redde ambisjonen bak Saur-revolusjonen om modernisering, samt å sikre sin egen grense mot sør valgte ledelsen i Sovjet valgte å invadere Afghanistan 27.desember 1979.⁶⁶ Hafizullah Amin ble drept av sovjetiske spesialsoldater. Og Babrak

⁶³ Bauck, 2022, 95-96

⁶⁴ PDPA var delt i to fløyer: Khalk (folket) og Parcham (flagget). Khalk-fløyen på den ene siden var dominert av pashtuntalende medlemmer fra periferien (utkanten av de store byene) og sterkt i militæret. Mens Taraki (PDPAs første generalsekretær) og Hafisullah Amin var sentrale medlemmer fra denne fraksjonen. Parcham-fløyen var på den andre siden dominert av daritalende fra Kabul. Babrak Karmal ledet denne fløyen.

⁶⁵ Bauck, 2022, 97

⁶⁶ Ibid, 100

Karmal (1979-1986) ble fløyet inn fra Moskva for å overta presidentrollen. Babrak Karmal ønsket å videreføre reformene, men ble i stedet tvunget til å gjennomføre flere endringer for å dempe motstanden og opptøyene i befolkningen. For å dempe motstanden og opptøyene i befolkningen, tilbød Karmal amnesti til personer som var arrestert under regimet til Taraki og Amin. Samtidig vokste motstanden, også som følge av en omfattende internasjonal støtte til *Mujahedin*, fra USA og Saudi-Arabia gjennom Pakistan og gjennom Iran til Hazara-områdene.⁶⁷

Mujahedin

Den stadige motstanden mot Babrak Karmal og den sovjetiske invasjonen bidro til fremveksten av *Mujahedin*. *Mujahedin* var en fellesbetegnelse for forskjellige motstands- og geriljagrupper, som oppsto som den nasjonale motstanden mot kommunistisk – og sovjetisk innflytelse og okkupasjon. Ifølge Nojumi oppsto det en ideologisk konflikt mellom marxisme, vestlig liberalisme, islamisme og ikke minst nasjonalisme. Disse samfunnsstrømningene i samsvar med den sovjetiske invasjonen fungerte som en direkte katalysator til fremveksten av *Mujahedin*-bevegelsene som utløste en tiårig krig i Afghanistan.⁶⁸ I motstandsstyrkene var det til sammen 7 offisielle partier ved hovedsete i Peshawar i Pakistan. De var dominert av pashtunske og islamske ledere, med Burhanuddin Rabbani som derimot skilte seg ut som tadsjiker.⁶⁹ Organiseringen av den afghanske motstanden ble viktig. Den økonomiske støtten fra USA, Saudi-Arabia og andre land var avgjørende for *Mujahedin* sin suksess i krigen. Dette tjente samtidig Pakistans` egne interesser i krigen, og ga tilnærmet full kontroll av den afghanske motstandsbevegelsen.⁷⁰

Flere av de *Mujahedin*-bevegelsene som var viktige i kampen mot Sovjetunionen på 1980-tallet, spilte en betydelig rolle i fremveksten av Taliban i 1994. En av de viktigste var *Hezb-e-Islami*, ledet av Gulbuddin Hekmatyar. *Hezb-e-Islami* brøt med Rabbanis *Jamiat-e-Islami* i 1975 og hadde sine fleste medlemmer fra det pakistanske militæret. Partiet skulle spille en vesentlig rolle i maktkampen som pågikk i kjølvannet av den sovjetiske tilbaketrekningen i 1989, og var blant de dominerende fraksjonene i borgerkrigen. Hekmatyars milits var en av de største og mest brutale i landet.

⁶⁷ Ibid, 98

⁶⁸ Nojumi, 2002, *The Rise of the Taliban in Afghanistan*, 83–86.

⁶⁹ Bauck, 2022, 103

⁷⁰ Ibid, 102

En annen viktig *Mujahedin*-fraksjon var *Jamiat-e Islami* (Det islamske samfunnet), ledet av Burhanuddin Rabbani og Ahmad Shah Massoud. Disse to var blant de mest respekterte og innflytelsesrike *Mujahedin*-lederne, og deres fraksjon hadde stor innflytelse på politikken i Kabul etter krigen. Imidlertid oppsto det uenighet og konflikt mellom fraksjonene om hvordan landet skulle styres, og dette førte til uro og ustabilitet. *Harakat-e-Inqlabi-i Islami* (Den islamske og nasjonale revolusjonære bevegelsen i Afghanistan) ble ledet av Mohammad Nabi Mohammadi og var en tradisjonell islamsk bevegelse. Bevegelsen opererte hovedsakelig i de sørlige provinsene i Afghanistan og var samtidig en av de største *Mujahedin*-fraksjonene. Mange av bevegelsens ledere sluttet seg også til Taliban i 1994.⁷¹

Afghanistan etter Sovjet (borgerkrig) – fraværet av et samlet politisk regime

Med slutten på den sovjetiske krigen i Afghanistan ble det lagt til rette for en samlingsregjering av *Mujahedin*-partiene, men i stedet brøt det ut en borgerkrig. Borgerkrigen førte til fremveksten av Taliban, som etter hvert tok kontroll over mesteparten av landet. Mohammed Najibullah⁷² (president fra 1986-1992), som hadde fungert som tidligere sjef for sikkerhetstjenesten i Teheran, kom tilbake til Afghanistan og Kabul etter den sovjetiske invasjonen. Den sovjetiske ledelsen valgte ut Najibullah som arvtaker (president) etter Babrak Karmal, som både hadde mislykkes med å reformere landet og samle større deler av befolkningen i utformingen av PDPAs politikk.⁷³

Ifølge Bauck er det mye som tyder på at Najibullah måtte ta en forsonende rolle som president, ettersom at han innså at stammetradisjonene i Afghanistan hadde så sterke bånd og nasjonal tilhørighet at uten en mer forsiktig tilnærming ville motstanden bare øke.⁷⁴ Men forsøkene på en nasjonal forsoning lyktes ikke. 14.april 1988 inngikk Afghanistan og Pakistan en avtale om gjensidig ikke-innblanding og en planer for retur av afghanske flyktninger fra Pakistan. I løpet av den sovjetiske invasjonen flyktet flere millioner afghanere, de fleste var pashtunere. Avtalen sa videre at den sovjetiske tilbaketrekningen fra Afghanistan skulle fullføres innen 15.februar 1989 hvor Sovjetunionen og USA sto som garantister for dette.

⁷¹ Ibid, 103

Disse gruppene representerer de resterende mujahedin-bevegelsene som ikke har like stor innflytelse på den historien som er viktig her: *Mahaz-e-Milli-yi Islami*-yi Afghanistan var den mest liberale fraksjonen, *Hezb-e-Wahdat-e-Islami* representerte shiamuslimene og *Ittehad-e-Islami* hadde tette bånd til Saudi-Arabia og senere sluttet seg til Nordalliansen som var Talibans største motstander fra 1996-2001.

⁷²Najibullah forandret Det folkedemokratiske partiet til *Hezb-e-Wazab* eller Hjemlandspartiet i 1990 for å distansere seg fra den prosovjetiske merkelappen partiet hadde signalisert og lagt vekt på siden dens opprinnelse, og forsøkte en nasjonal endring ved dette navneskiftet. For øvrig ble dette også uten suksess.

⁷³ Bauck, 2022, 109

⁷⁴ Ibid, 109

Najibullah ble sittende som president frem til 16.april 1992, etter at han frivillig trakk seg og søkte beskyttelse i FNs kontorer i Kabul. Najibullah ble av de islamistiske lederne for sine respektive partier, Ahmad Rashid Dostum og Ahmad Shah Massoud fra Nordalliansen som inntok Kabul sammen i 1992 holdt i husarrest i FNs egne lokaler helt til Taliban tok kontroll over Kabul september 1996. Najibullah ble hentet fra FNs område samme dag som Taliban tok kontroll over Kabul 27.september 1996, og ble ikke lenge etter henrettet og hengt opp i en lyktestolpe i byen.⁷⁵

Statsoverhodet under borgerkrigen (Burhanuddin Rabbani 1992-2001)

Noen av presentasjonene som ligger til grunn for analysen vil fokusere på politisk legitimitet som oppsto under borgerkrigen i Afghanistan etter kollapsen av Najibullahs regjering i april 1992. De syv lederne av de sunni-muslimske *Mujahedin*-gruppene som var stasjonert i Pakistan, klarte ikke å enes om en felles politisk plattform. Ifølge Amin Sakal var de to sterkeste gruppene *Jamiat-e Islami*, ledet av Burhanuddin Rabbani med støtte ifra den militære lederen Ahmad Shah Massoud og *Hekmatyars Hezb-e Islami*, låst i en blodig maktkamp. Ifølge Sakal skyldtes dette personlige rivaliseringer blant lederskapet og delvis tradisjonelle etnolingvistiske forskjeller. *Jamiat*-partiet var dominert av etniske tadsjikere, som utgjorde omtrent 30 prosent av den afghanske befolkningen, mens *Hezb* var pashtunske og utgjorde rundt 40-50 prosent av befolkningen.⁷⁶

Forskernes synspunkt på Talibans ideologi og fremvekst

En viktig faktor ved Taliban-bevegelsen var at den var dominert av pashtunere og basert på en tydelig islamsk ideologi. Et tydelig islamsk ideologisk ståsted betyr at Taliban-bevegelsen baserer sin ideologi på en spesifikk tolkning av islam, og at handlingene deres er motivert av en dyp forståelse av islamske prinsipper og verdier. Taliban hevdet ved maktovertakelsen av Kabul i september 1996 at de ønsket å etablere en islamsk stat i Afghanistan, basert på *sharia*-lovgivning, som er en tolkning av islamske lover og skrifter.⁷⁷ Taliban har utført mange handlinger som de hevder er basert på deres tolkning av islamsk lovgivning. Disse handlingene inkluderer pålegging av strenge krav til kvinners bekledning og oppførsel, å forby musikk og

⁷⁵ Ibid, 110

⁷⁶ Amin Saikal (red.Maley)1998, *Fundamentalism Reborn?* 31.

⁷⁷ Bauck, 2022, 113-114

andre former for underholdning, og å straffe personer som de anser å ha brutt deres tolkning av islamsk lov eller motsetter seg deres ideologi.⁷⁸

Dette er den konvensjonelle hypotesen av Talibans ideologi. Som tidligere nevnt i kapittel 1, er det likevel variasjon i tolkningen av hovedtrekkene i Talibans ideologi. Den største forskjellen i tolkningen er om Talibans ideologi skal forstås som et afghansk eller et pakistansk fenomen. I denne debatten, er Ahmed Rashid en av forskerne som hevder at Taliban er et produkt av Deobandi-madrasser (religiøse skoler) i Pakistan fra den sovjetiske invasjonen av Afghanistan på 1980-tallet. Det er en utbredt teori at Talibans ideologi har sitt opphav i Deobandisme. Tusenvis av yngre Taliban-medlemmer ble oppdratt i flyktningleirer i Pakistan, der de ble indoktrinert i en ekstrem variant av Deobandisme. Dette har hatt en betydelig innvirkning på deres ideologiske doktriner, som legger stor vekt på en ekstrem tolkning av *sharia*. Ifølge den pakistanske journalisten Ahmed Rashid, distanserte Taliban seg fra de øvrige islamistiske organisasjonene som var en del av mujahedin-paraplyen på 1980-tallet under den sovjetiske invasjonen av Afghanistan, og signaliserte at de var en bevegelse som skulle rense samfunnet i stedet for å ta over makten.⁷⁹ Rashid har studert Taliban nøye og brukt dokumenterte kilder, og hans teori har økt i troverdighet.

Taliban representerer kun sin egen tolkning av islam, som er kompromissløst mot moderate reformbevegelser og vestlige verdier. Ifølge Rashid passer ikke Taliban inn i det islamske spekteret av ideer og bevegelser som oppsto i Afghanistan mellom 1979 og 1994. Taliban fylte et ideologisk vakuum etter nedgang og kollapsen av legitimiteten til de tre ideologiske islamske trendene, men deres tolkning av islam går enda lengre enn Deobandisme, med restriktive syn på kvinners rolle i samfunnet og avvisning av shia-islam.⁸⁰ Taliban presenterer dermed en form for islam som er unik og ekstrem, og som ikke finnes tilsvarende i den muslimske verden.⁸¹

Forskere Anand Gopal og Alex Strick van Linschoten argumenterer i en forskningsartikkel fra 2017⁸² at Taliban ikke oppsto som et produkt av ekstremistiske madrasser i Pakistan, men heller har historiske røtter i den sørlige pashtun-tradisjonen i Sør-Afghanistan. Kvantitativ statistikk viser at 60% av Taliban-lederskapet og den ideologiske kjerne var født før 1965, og dermed har fått sin religiøse utdanning og ideologiske påvirkning før invasjonen

⁷⁸ Rashid, 2010, *Taliban: The power of militant Islam in Afghanistan and beyond*, 2.

⁷⁹ Ibid, 22–23.

⁸⁰ Rashid, 2010, 86–88.

⁸¹ Ibid, 93.

⁸² *Ideology in the Afghan Taliban*, publisert 29. juni 2017

av Afghanistan i 1979. Talibans ideologi er basert på en spesiell epistemologi som er sterkt relatert til forestillinger av ære, dyd og opprørskrefter blant pashtunske landsbyboere. Forskningen gir et nyansert perspektiv på Talibans ideologi og belyser behovet for mer forskning på Talibans etniske opprinnelse i pashtun.

Taliban oppsto i et politisk klima som et utfall av sammensatte overveielser i det afghanske samfunnet. Bevegelsen ble først dannet i lokalmiljøet i den sørlige byen Kandahar, som har en sterk etnisk pashtunsk tilhørighet. Opprinnelig hadde ikke Taliban noen nasjonale eller internasjonale ambisjoner, men bevegelsen endret gradvis sin handlemåte og fikk høy oppslutning av nye medlemmer. Taliban var i utgangspunktet ledere av sosiale kretser som tidligere hadde hatt ubetydelig makt, men som ønsket å få sine meninger og avgjørelser hørt. Dette endret gradvis selvoppfattelsen av lederskapet og deres oppgaver.⁸³

Gopal og Linschoten argumenterer videre for at Taliban oppsto i de sørlige og østlige utdanningsinstitusjonene, og dette var hovedgrunnen til at bevegelsen først vant innflytelse over disse områdene. I starten tok Taliban kontroll uten maktbruk, og lokale krigsherrer forsto at våpnene ikke var tilstrekkelig mot de sterkt motiverte talibanerne, som hadde sympati blant lokalbefolkningen. Mullah Mohammed Omar var lederen for Taliban og hadde sitt hovedkvarter i Kandahar fra 1995-2001. I 1996 iførte Mullah Omar seg det som skal være profetens kappe, som er det største klenodiet oppbevart i Kandahar, da han proklamerte seg med tittelen *Amir-al-Mu'minin*. Dette var en strategi for å styrke religionens rolle som grunnlag for bevegelsens legitimitet, og det minner om det Dost Mohammed gjorde i 1834.⁸⁴

Talibans ideologi og forholdet deres til al-Qaida kan ikke diskuteres uten å nevne Osama bin Laden og al-Qaidas militære opphold i Afghanistan under Taliban-regimet i 1996-2001. Det var her Osama bin Laden la det militære grunnlaget for terroraksjonene som fant sted mot USA i 1998 og 2001.⁸⁵ Anne Stenersen, en av Norges fremste eksperter på islamistisk terror og særlig al-Qaida, problematiserer det ideologiske forholdet mellom al-Qaida og Taliban i sin doktorgradsavhandling fra 2011. Stenersen hevder at det er større ideologiske ulikheter mellom Taliban og al-Qaida enn tidligere antatt, basert på at Taliban ikke støtter al-Qaidas særegne syn på global jihad - hellig krig. Ifølge den tradisjonelle forståelsen av jihad i islam, som Taliban

⁸³ van Linschoten and Kuehn, 2018, 9.

⁸⁴ Bauck, 2022, 113-114

⁸⁵ 7.august 1998 ble de amerikanske ambassadene i Kenya og Tanzania bombet. Mens 11.september 2001 ble to fly kapret av al-Qaida som kjørte inn i tvillingtårnene World Trade Center i New York, men det tredje kaprede flyet ble styrt ned i USAs forsvarsdepartement Pentagon, mens det siste flyet styrtet i Pennsylvania før den nådde sitt mål (antagelig Det Hvite Hus eller Kongressen).

følger, er det kun lov og en plikt å slåss hvis ens eget land, eller naboland, er truet. Al-Qaida mener derimot at alle muslimer har en plikt og rett til å kjempe mot ikke-troende, uavhengig av hvor de befinner seg i verden.⁸⁶

Talibans ideologiske tankesett er ifølge Stenersen forankret i en variant av pan-islamisme. Pan-islamisme inneholder ikke nødvendigvis voldelige uttrykk, og sympati for andre muslimer kan ha både ikke-voldelige og voldelige uttrykk. Men andre faktorer må også tas i betraktning for å forklare Taliban sine handlinger på slutten av 1990-tallet. Ifølge Stenersen er indre forhold og regional dynamikk de mest nærliggende årsakene. På slutten av 1990-tallet var bin Laden populær blant lokale autoriteter, spesielt blant religiøse ledere i Pakistan. Mullah Omar ble presset både av det internasjonale samfunnet og det lokale miljøet til å utlevere bin Laden til USA, men han valgte å ta hensyn til lokale forhold og ikke utlevere ham. Dette skyldtes muligens at en utlevering kunne føre til at Taliban mistet støtte fra Pakistan, og at det kunne føre til indre splittelse. Det kunne også føre til at det ble stilt spørsmål ved om Mullah Omar var en ekte islamsk leder, og i verste fall kunne en utlevering føre til Taliban-regimets sammenbrudd.⁸⁷

Talibans politiske hierarki og lederskap: En oversikt over organisatorisk struktur og nøkkelfigurer

Talibans politiske hierarki

Taliban etablerte sitt politiske hierarki etter å ha tatt makten i Afghanistan i 1996. Bevegelsen hadde en løs organisatorisk struktur i begynnelsen, men utviklet gradvis en byråkratisk struktur basert på puritanske islamske premisser. Ifølge forskeren Neamatollah Nojumi kan Talibans politiske administrasjon deles inn i tre utviklingsstadier fra 1994-2001.

I den første perioden fungerte Taliban hovedsakelig som en væpnet politisk organisasjon med en tydelig politisk agenda for nasjonen. I den andre perioden tok Taliban kontroll over hovedstaden Kabul og etablerte en *Shura* (råd) med utelukkende lokal makt. Taliban utnevnte regjeringsministre som var «fungerende» i sine stillinger. Talibans politiske

⁸⁶ Simonnes, «Kløften mellom Taliban og al-Qaida». Institutt for arkeologi, konservering og historie, sist oppdatert 5.januar 2021.

⁸⁷ Ibid

byråkrati var delt inn i to hovedråd: Indre-*Shura* og Sentral-*Shura*. Indre-*Shura* ble ledet av Mullah Omar, Talibans øverste leder, og besto av seks medlemmer. Sentral-*Shura*, som var under kontroll av Indre-*Shura*, besto av ni medlemmer. Taliban hadde ifølge Nojumi liaisonoffiserer i Pakistan som en del av sitt byråkratiske system.⁸⁸ Talibans politiske hierarki og byråkratisk struktur var en nødvendighet for å kunne opprette en stat basert på puritanske islamske premisser.

Taliban-lederskapet

Etter at Taliban tok makten 27. september 1996, etablerte de et lokalt administrativt *Shura* som fungerte som et provisorisk styre. Dette *Shuaret* baserte seg på beslutninger tatt av Talibans øverste leder, Mullah Mohammad Omar, i indre-*shura* i Kandahar. I april 1996 i Kandahar ble Mullah Omar proklamert som *Amir-al-mominin*. Mullah Omar var en *Durrani-Pashtun*, enten en *Popalzai* eller *Noorzai*. Han hadde bakgrunn som religiøs lærer i en lokal madrassa før den sovjetiske invasjonen.. Han ble tilknyttet *Jamiat-e-Ulema Islam* (JUIP) og slik som mange andre *Hanifi Mowalawis* i Afghanistan som fulgte Deobandi-skolen med sine opprinnelige røtter i India. I løpet av den sovjetiske invasjonen ble Mullah Omar kommandør av Mohammedi's parti⁸⁹ i Arghestan-distriktet i Kandahar-provinsen.⁹⁰

Hovedansvaret for utenriksposten i den midlertidige «overgangsregjeringen» til Taliban var Mullah Mohammad Ghaus Akhund. Stillingen til Ghaus var «fungerende» utenriksminister som bekrefter både hans posisjon og Taliban som en periode var åpen for å imøtekomme andre regjeringer.⁹¹ De ikke-klassifiserte amerikanske etterretningskildene hevder at Ghaus ble født i 1965 i Uruzgan-provinsen som en *nurzai-durrani pashtun*. Han studerte i en madrassa i Dehraud-distriktet av Uruzgan da de sovjetiske troppene invaderte Afghanistan i 1979. Ghaus tjenestegjorde i 1979-1992 som en gruppekommandør under kommandør Abdul Razaq⁹² i Kandahar. Ghaus skal ha sluttet seg til Taliban i oppreisningen mot Kandahar-kommandørene i 1994 og ble siden utnevnt til hovedansvaret for utenrikssaker i Taliban.⁹³

⁸⁸ Nojumi, 2002, 136–37.

⁸⁹ Mohammedi's parti var ifølge Nojumi en gruppe med lokale *Mujahedin* som hovedsakelig var stasjonert i Arghestan-distriktet i provinsen Kandahar.

⁹⁰ Ibid, 120–21.

⁹¹ Ibid, 137.

⁹² General Abdul Raziq (pashtuner) var politisjef i Kandahar, kjent for å være en mektig kommandør og fryktet fiende av Taliban.

⁹³ The National Security Archive, 2009, "Doc01.Pdf," 3–4.

En annen betydningsfull Taliban-leder er Mullah Mohammad Rabbani, som ble utnevnt av Mullah Omar som leder for det nasjonale seksmannsrådet for Kabul. Rabbani omtales som moderat og appellerer til Taliban-medlemmer som er villige til å forhandle med andre politiske grupper. Han tilhører *kakar*-stammen og er fra Kandahar-provinsen. Han er også tidligere student ved pakistanske madrassa, og tjenestegjorde som nestkommanderende i *Hezb-i-Islami* i den sovjetiske-afghanske krigen.⁹⁴

Oppsummering

Afghanistans historie har vært preget av ulike begivenheter som har hatt stor påvirkning på dagens samfunn. Fra islamisering, modernisering, nasjonsbygging og utenlandsk intervensjon, har Afghanistan vært et flerkulturelt samfunn med en rik historie. På 1800-tallet var Afghanistan preget av borgerkrig og europeisk imperialisme. Den britiske invasjonen resulterte i en strategisk rivalisering kjent som "Great Game", som forsinket moderniseringen av landet. På 1900-tallet forsøkte kong Amanullah Khan og Mahmud Tarzi å reformere Afghanistan mot vestlige verdier, men et folkelig opprør styrket Amanullahs regime i 1929.

I 1960- og 1970-årene opplevde Afghanistan en gullalder innen kulturelle, politiske og økonomiske prestasjoner etter at en ny grunnlov ble konstituert. Det er viktig å merke seg at avisenes innflytelse og fremvekst i denne perioden førte til en ideologisk utvikling og et økt politisk skille mellom kommunismen og islamister, samt nasjonalister. Men etter økt kommunistisk innflytelse, ble Afghanistan invadert av Sovjetunionen i perioden 1979-1989, og dette førte til en borgerkrig etter tilbaketrekningen. Taliban oppsto som en islamsk frihetsbevegelse, men deres regime ble undertrykkende og radikalt basert på *sharia*-lover. Afghanistans historie viser at kulturelt mangfold og utenlandsk intervensjon har begrenset landets moderne utvikling. Til tross for forsøk på reformer og modernisering, har folkelige konservative holdninger og politiske motsetninger hindret videre utvikling.

⁹⁴The National Security Archive, 2009, "Doc01.Pdf," 3.

Kapittel 4: Nasjonalstaten Taliban

Introduksjon

Dette kapittelet handler i hovedsak om nasjonalstaten Afghanistan og dets betydning. Hvordan beskriver Taliban seg selv og nasjonen i *The Kabul Times* i 1997? Viser Taliban til en felles historieforståelse, og hva betyr det? Er denne felles historieforståelsen forankret i den britiske kolonifortiden, eller er det mer basert på Taliban sin egen oppfatning av *Mujahedin* og Sovjetunionens invasjon på 1980-tallet? Hvordan ser Taliban på Afghanistan? Jeg vil undersøke Talibans selvframstillinger i *The Kabul Times* i 1997 fra et nasjonalistisk perspektiv. Kildene jeg vil bruke er to hovedtekster av Mullah Omar og relevante utdrag fra Mullah Mohammad Ghaus, den fungerende utenriksministeren. Jeg vil beskrive, tolke og sette kildene i kontekst. Deretter vil jeg diskutere funnene i lys av historien til den nasjonalistiske staten Afghanistan i den andre delen av kapittelet. Jeg vil diskutere hva Afghanistan betyr for Taliban og hvordan historien rundt Sovjetunionen og *Mujahedin* har påvirket Talibans nasjonalistiske ideologi. Jeg vil også bruke Benedict Andersons teori om nasjonalisme og hva som karakteriserer fremveksten av en nasjon i en overordnet kontekst. Som nevnt definerer Anderson en nasjon som en gruppe mennesker som er forent av en felles historieforståelse, et sett av minner og en felles tro som har gjennomgått en politisk oppvåkning og utviklet en nasjonal bevissthet.⁹⁵ Jeg vil undersøke Taliban i lys av denne definisjonen som en etnisk gruppe med felles historieforståelse. Til slutt vil jeg bemerke at det er et uklart forhold mellom etnisitet og nasjon. Selv om Taliban hovedsakelig består av pashtunere som har en nasjonsbyggende ideologi, vil jeg ikke diskutere dette forholdet videre i dette kapittelet da det faller utenfor oppgavens overordnede ramme og begrensninger.

Del 1: Taliban om nasjonalstaten

Hvem uttaler seg

I denne delen skal vi se nærmere på den konkrete sammensetningen av aktører som uttaler seg direkte i *The Kabul Times* om den Afghanske nasjonalstaten som hovedansvarlig. To sentrale medlemmer av Taliban-ledelsen representerer denne holdningen: Den mest fremtredende er

⁹⁵ Se kapittel 2.

naturligvis den øverste lederen Mullah Mohammed Omar – *Amir-al-muminin* og Mullah Mohammed Ghaus. Sistnevnte er omtalt som «den fungerende utenriksministeren» på tidspunktet utgivelsene skjedde.

Målgruppen

Aviser henvender seg vanligvis til bestemte målgrupper. Dette kan være fordi avisen ønsker å formidle budskap av en bestemt interesse, opplysning eller viktig informasjon for allmennheten. Informasjonen som offentliggjøres kan variere fra utenriksnyheter til regionale og lokale nyheter. Dette avhenger helt av hvilken type avis det er snakk om. Som påpekt i kapittel 1 har *The Kabul Times* siden dens opprinnelse i 1962 vært en politisk avis som har distribuert informasjon som utelukkende fremmer den sittende regjeringen i landet. Det er nærliggende å anta at innholdet i *The Kabul Times* fra 1997 var underlagt politisk kontroll og sensur av Taliban. Dette kan bety at informasjonen som ble gjort tilgjengelig for offentligheten, var begrenset og kontrollert av Taliban-regimet.

Analyse av Mullah Omar uttalelse om «Universities, moral assets: *Amirul-ul-Mominin*» og dens betydning for Taliban-regimets ideologi og politikk Uttalelsens komposisjon og formål

Den uttalelsen fra *The Kabul Times* i 1997 som vil ta størst plass i denne analysen er Mullah Omars uttalelse som er datert til 7. og 14.mai med følgende overskrift: «Universities, moral assets: Amirul-ul-Mominin»⁹⁶ Uttalelsen var et intervju hvor korrespondenten er anonym fra *Sharia Weekly* og hvor intervjuobjektet var Mullah Omar: «(...) The leadership body of Sharia Weekly and all its staff convey their greetings to you»⁹⁷ (Mullah Omar). Dette gir tydelig uttrykk for at lederskapet i *Sharia Weekly* støtter Mullah Omars sak. Utover det, er det likevel manglende informasjon som med nøyaktighet kan si oss hvem eller hva *Sharia Weekly* var i dette tidsrommet. Med tanke på at dette har kommet på trykk i *The Kabul Times* i 1997, er det rimelig å anta at intervjuet er et innhold som Taliban selv ville offentliggjøre, samt at *Sharia Weekly* hadde tilknytning til Taliban-regimet.

Intervjuets oppbygning har en fast struktur som er komponert ved at intervjueren er sitert som: *Q* (*Question*), mens Mullah Omar er omtalt som: *A* (*Answer*). Teksten har en ytre

⁹⁶ The Kabul Times 7.mai 1997 "3408.Pdf," 1.

⁹⁷ Ibid, 1.

struktur som i stor grad er situasjonsbestemt med tanke på korrespondentens og Mullah Omars politiske dialog som tar opp en rekke politiske implikasjoner i kontekst av den stadig økende konflikten mellom Taliban og Nordalliansen. Teksten er for det første delt over to utgaver, sannsynligvis på grunn av lengden. Intervjuets hovedbudskap var Talibans syn på Afghanistans historie. Denne historien blir fortalt gjennom en rekke spørsmål som blir stilt av den anonymiserte korrespondenten, som handler om Afghanistans historie og hvordan Taliban ser på den.

Mullah Omar gir i uttalelsene et helhetlig uttrykk av hvordan Russland og særlig *Mujahedin* var to sentrale faktorer som utløste noe av den nasjonale vekkelsen som skjedde på 1980-tallet – som senere skulle åpne opp for at Taliban kunne etablere seg i Afghanistan. I tillegg blir spørsmål rundt Taliban sitt politisk anstrengte forhold til naboland og nordlige provinser satt i søkelyset. Nabolandene som er tema i dette intervjuet er Turkmenistan, Tadsjikistan og Iran som blir nevnt i sammenhengen av at de har støttet Russland i å invadere Afghanistan. De nordlige provinsene er ikke navngitt, men som sannsynligvis kan være Balkh, Kunduz, Baghlan, Samangan, Faryab og Takhar. Disse provinsene har vært strategiske områder i historien til Afghanistan og har ofte vært åsted for konflikter og politisk uro.⁹⁸

I teksten fremgår dette særlig som et problem Mullah Omar ønsker å løse for å nettopp kunne erobre de resterende delene av landet som på dette tidspunktet var under kontroll av etniske politiske organisasjoner som skulle bli en del av den såkalte Nordalliansen. Mullah Omar gir i uttalelsene også eksplisitt uttrykk for hvordan Taliban sitt styre fungerer, og hvordan de skal frigjøre landet fra den økonomiske krisen som landet befant seg i kjølvannet av den sovjetiske krigen. En del av fremstillingen gir også krass kritikk mot Russland og hvordan denne historiske begivenheten spilte en vesentlig rolle i krisen Afghanistan havnet i.⁹⁹

Denne uttalelsen hovedformål kan derfor tolkes som en ideologisk proklamasjon der Mullah Omar gjennom intervjuet får utdypet Talibans visjon om hvordan Afghanistan skulle styres i en bestemt retning – for å kunne løse krisen landet befant seg i – samtidig hvordan en sterk nasjonalstat skulle bygges på streng tolkning av *sharia*. Konkrete ideologiske selvfremstillinger vil bli eksemplifisert senere i analysen.

⁹⁸ Barfield, *Afghanistan: A Cultural and Political History*, 48.

⁹⁹ The Kabul Times 7.mai 1997 “3408.Pdf,” 2.

Talibans erobring av Mazar-i-Sharif og konflikten med Nordalliansen

Intervjuet ble gjennomført mens Taliban sto i den politiske konflikten som Afghanistan befant seg i mai.1997. I mai var omtrent mesteparten av befolkningen i sør-Afghanistan under Talibans kontroll, mens 60 prosent av Afghanistans jordbrukssektor og 80 prosent av tidligere industri, mineraler og gassressurser befant seg i nord. I løpet av det siste århundret hadde hovedstadens Kabul kontroll av nord blitt nøkkelen til statsbygging og økonomisk utvikling. Taliban var derfor fast bestemte på å erobre landet og forene det, så dermed måtte krigsherrene i nord elimineres. Hovedproblemet Mullah Omar sto overfor for å kunne iverksette sin ønskede ideologi og styreform var Abdul Rashid Dostum, den militære lederen av Nordalliansen som kontrollerte seks nordlige provinser i Afghanistan. Dostum hadde blitt uunnværlig for nabolandene Iran, Usbekistan og Russland¹⁰⁰, som støttet ham som en sekulær krigsherre mot pashtun-fundamentalisme. En av Dostums varige egenskaper var hans forakt mot ekstrem-fundamentalistiske Pashtun-fraksjoner, selv før Talibans fremvekst. I motsetning til det pashtun-dominerte Taliban, kom Dostum fra den usbekiske minoritetsgruppen.¹⁰¹ Som nevnt tidligere i kapittel 2 refererer Gopal og van Linschoten til «*pashtun-fundamentalisme*», og hevder at det er en ideologi som kombinerer pashtun-kultur og islamske verdier, og vektlegger en streng tolkning av islamsk lov og praksis. Denne ideologien samsvarer med Harpviken og Strands tolkning av Talibans ideologi.¹⁰²

Mazar-i-Sharif er en by i det nordlige Afghanistan som tidligere var et viktig stopp på den gamle Silkeveien. Byen er viktig for sin strategiske beliggenhet ved at byen er nær grensen til Usbekistan, noe som gjør den til et viktig handels- og transportknutepunkt i regionen. For Taliban var byen et viktig mål for å etablere kontroll i landet, samt svekke Nordalliansens motstand. Byen var senere sentral i en omfattende smuglerhandel mellom Pakistan, Sentral-Asia og Iran og Balkh Airlines, eid av Masoud, var en av aktørene som kjøpte inn smuglervarer fra Dubai. I tillegg hadde Dostum siden flyktningstrømmen fra Kabul begynte i 1992 garantert for sikkerheten deres i Mazar. Byen var også pilegrimsmål, særlig for shi'a -muslimer. Tusenvis kom hver dag til Alis grav, som var fetteren og svigersønnen til Profeten Muhammad og den fjerde kalifen av islam, som særlig shi'a-muslimene verdsetter.¹⁰³

¹⁰⁰ Iran, Usbekistan og Russland hadde sine ideologiske grunner og interesser av å støtte Nordalliansen mot Taliban.

¹⁰¹ Rashid, 2010, 55.

¹⁰² I kapittel 5 kommer jeg tilbake til konvensjonelle teorier rundt Talibans ideologi. Der nevner jeg blant annet Harpviken og Strands tolkninger.

¹⁰³ Rashid, 2010, 55–57.

I mai 1997 dannet Taliban en tilsynelatende overraskende allianse med Malik Pahlawan, nestkommanderende general til Dostum, som hadde anklaget Dostum for å stå bak mordet på hans bror. Malik forrådte deretter sin øverstkommanderende ved å kalle på Taliban for å fordrive Dostum og hans styrker ut av Mazar-i-Sharif. Dostum flyktet sammen med 135 andre menn til Usbekistan og senere Tyrkia. På den andre siden var Taliban igjen krigsherrer og hadde erobret en viktig del av Afghanistan, og var fast bestemt på ikke dele makten sin. Samtidig ble Malik tilbudt en ubetydelig stilling som viseutenriksminister i Kabul-administrasjonen. Etter at de erobret byen, avvæpnet Taliban store deler av de usbekiske og hazara-styrkene som var bosatt i byen. De implementerte også *sharia*-lover, stengte skoler og universiteter, og tvang kvinnene ut av gatene. Dette førte til at byen, som historisk sett hadde vært et multietnisk og liberalt samfunn, nå var fullstendig forvandlet og kontrollert av Taliban-styrkene.¹⁰⁴ For den shi'a -dominerte befolkningen ble de underlagt Taliban sitt svært undertrykkende regime, som fikk konsekvenser for mange mennesker. På den andre siden var dette for Taliban en tilsynelatende viktig og strategisk militær triumf.

Den 28. mai 1997 forårsaket en uenighet mellom Taliban og en gruppe hazaraer et stort opprør i Afghanistan. Taliban var uforberedt på gatekamper, og deres mangel på kunnskap om byens smugstrøk resulterte i at de ble fanget i blindveier, og de var ute av stand til å unnsnippe fra pågående skuddvekslinger i de omkringliggende bygningene. Som følge av dette led Taliban store tap, med flere enn seks hundre soldater drept og over tusen tatt til fange, inkludert høytstående ledere som Mullah Mohammad Ghaus og Mullah Razaq. Malik og hans tropper gjenerobret raskt fire nordlige provinser, som Taliban hadde erobret bare fem dager tidligere, og det var også store kamper om provinsene Balkh, Samangan og Kunduz. I tillegg erobret Ahmad Shah Massoud flere områder rundt Kabul og flere byer i nordøstlige deler av landet som nylig hadde falt til Taliban. Denne hendelsen utgjorde den verste krisen Taliban hadde opplevd, og førte til at Mullah Omar så seg nødt til å rekruttere ytterligere studenter fra madrassaskoler i Pakistan for å redde bevegelsen fra en kritisk fase i krigen. Over 5000 nye rekrutter kom til unnsetning. Situasjonen var nå så alvorlig at Mullah Omar, for første gang, møtte Kabul-administrasjonen i et forsøk på å gjenreise moralen blant hans styrker. Ellers var Mullah Omar innkvartert i Kandahar hvor alle avgjørelser utgikk derfra.¹⁰⁵

Kort tid etter Mullah Omars intervju i *The Kabul Times*, ble Mazif-i-Sharif gjenerobret av Taliban. Før dette hadde Mullah Omar tydelig uttalt at Taliban ikke kunne dele makten med

¹⁰⁴ Rashid, 2010, 57–58.

¹⁰⁵ Ibid, 58–59.

noen andre, da dette ifølge ham var i strid med Talibans tolkning av den islamske loven.¹⁰⁶ Basert på dette intervjuet og de påfølgende hendelsene var det åpenbart at Mullah Omar ønsket å etablere en nasjonalstat, men møtte flere utfordringer på veien. Den interne regionale konflikten mot Nordalliansen økte, og for første gang i krigen klarte Nordalliansen å gjenvinne en rekke provinser, noe som førte til store sivile og strukturelle tap for Taliban. Krigen hadde nådd et vendepunkt mot slutten av mai 1997, og krigføringen ble betydelig mer intens. Denne utviklingen forsinket Talibans militære prosess, og påvirket Mullah Omar negativt i den grad at han måtte mobilisere nye styrker for å gjenerobre tapte provinser.

Mullah Omar gir tydelig beskjed om at Taliban ikke var villige til å dele makten med noen:

The political parties were formed on the basis of tribal and linguistic and other wrong regional discriminations which have triggered dissension and hostility. There is no room for such element in Islam and all Moslems are brothers in the Islamic system and they have the same rights and responsibilities before the law. The Islamic State belongs to all Moslems of the country and as a result of the discord, the parties and tanzims kindled the war among themselves and finally ruined the country. If they have a united front there were no misfortune. All Mujahideen can come to our ranks and serve the Moslems of Afghanistan (...)¹⁰⁷

Uttalelsen viser tydelig hvordan Taliban forsøkte å skape en enhetlig nasjonalstyrke ved å bruke ordet «*Mujahedin*» som en samlebetegnelse på tvers av de separate politiske gruppene som hadde dominert landet tidligere. Mullah Omar argumenterer for at politiske partier og *tanzimer* (politiske grupperinger, basert på stamme- og språklige skillelinjer) har utløst fiendtlighet og ødelagt landet.¹⁰⁸ Han understreker derfor at enhver borger i Afghanistan, uavhengig av etnisitet, er underlagt det islamske systemet og har de samme rettighetene og ansvaret overfor loven.

Mullah Omar ønsket å samle «Moslems of Afghanistan» til en enhet og understreker at det ikke er plass for etnisk og regional diskriminering i det islamske systemet. Ved å vektlegge enhet og avvise ideen om maktdeling, som han anser som i strid med Talibans tolkning av den Islamske Loven, gir Mullah Omar uttrykk for en klar visjon om å skape en enhetlig nasjonalstat. På bakgrunn av utviklingen i krigen og tapene som Taliban opplevde i kampen mot Nordalliansen, kan man imidlertid se at denne visjonen skulle vise seg vanskelig å realisere.

¹⁰⁶ The Kabul Times 14.mai 1997 "3409."Pdf," 2.

¹⁰⁷ The Kabul Times 14.mai 1997 "3409."Pdf," 2.

¹⁰⁸ Giustozzi, *Koran, Kalashnikov, and Laptop*, 2008, 20.

Krigen hadde nådd et vendepunkt, og det skulle bli mer og mer krevende for Taliban å opprettholde kontrollen over landet.

Målgruppen for teksten kan sies å være både nasjonale og internasjonale lesere, da publikasjonen er skrevet på engelsk for å nå ut til et bredere publikum. På grunn av Talibans radikale politikk, spesielt knyttet til kvinners rettigheter og forbud mot skolegang, samt deres samarbeid med al-Qaida og Osama bin Laden, har dette imidlertid begrenset Talibans internasjonale legitimitet og innflytelse. Mullah Omar hevder at Talibans ideologiske visjon og statsdannelse er blitt misforstått av det internasjonale samfunnet på grunn av en feiltolkning av premisene som ligger til grunn for Talibans styre. Samtidig retter han også sine uttalelser til nabolandene, som svar på hvordan han opplevde stadig økende motstand fra disse.

Intervjuet viser også utsagn som kan indikere at budskapet var rettet mot den nasjonale målgruppen:

(...) I invite all Afghan scholars and experts abroad to return to their country and as Taliban who sacrificed their life for their homeland, they should serve with their acknowledge their country. There is security, law and respect to the ulema and scholars and I know they that their country is waiting for them and you should return immediately to your country.¹⁰⁹

Mullah Omar legger vekt på flere viktige punkter i sine uttalelser. Han fremstiller først og fremst *Mujahedin* som seierherrer over Russland, men han understreker at seieren over Russland ikke var tilstrekkelig for Taliban sin målsetning. For å oppnå en fullstendig forbedring av Afghanistan, hevder Mullah Omar at en nasjonal oppreisning basert på islamske prinsipper er avgjørende. Han argumenterer også at den stadige økonomiske stagnasjonen skyldes arven etter ikke-muslimske og mørke regimer, som er en metafor for betegnelsen på britisk og sovjetisk styre.

Mullah Omar sin hovedhensikt med formidlingen er å vise frem Taliban sin forståelse av historien. Historien som blir fortalt, vektlegger konsekvensene av den sovjetiske invasjonen og hvordan den nasjonale oppvåkningen skjedde som følge av dette. Historieformidling brukes også som grunnlag for Taliban sin oppfatning av verden og hvorfor en sterk nasjonal identitet vil bidra til å etablere orden i landet og fjerne uønskede krigsherrer.

¹⁰⁹The Kabul Times 7.mai 1997 "3408.Pdf."

Autoritet/troverdighet

I tekstdialogen blir Mullah Omars troverdighet først og fremst etablert gjennom hans islamske tittel, *Amir-al-Mominin*», som gir ham makt til å tale på vegne av hele Taliban-bevegelsen. Troverdighet i en retorisk kontekst kan ikke tas for gitt; det er noe avsenderen må oppnå selv gjennom publikum. På dette tidspunktet skapte ikke Talibans politiske aksjoner nødvendigvis økt troverdighet internasjonalt, ettersom de ble sett på som en radikal islamistisk geriljagruppe som hadde tatt makten i Afghanistan og undertrykte minoriteter i samfunnet gjennom sitt fundamentalistiske styre, basert på deres egen tolkning av *sharia*-lover.

I språkbruken bruker Mullah Omar både emosjonelle og politiske uttrykk for å fremme sin ideologi sin på best mulig måte. Han bygger argumentasjonen sin på tidligere hendelser og forklarer hvordan forståelsen av disse hendelsene er en konsekvens av den nasjonale politikken som ble ført. Teksten inneholder derfor mange påstander som støtter opp om hovedargumentet om å gjenopprette en nasjonalistisk stat basert på islamske maktstrukturer. For det første hevder intervjuet at Taliban vil forsøke å løse landets økonomiske problemer og gjenopprette fabrikker som kan skape arbeidsplasser for folket. Ifølge Mullah Omar skyldes landets dype økonomiske problemer utelukkende arven fra de såkalte «mørke» regimene, forsøkene på å etablere en kommunistisk stat. Den mest sentrale argumentasjonsstrategien som brukes i denne uttalelsen, er å bruke fortiden som et speil for å legitimere sin politiske ideologi i perspektiv av den kontekstuelle situasjonen. Argumentet som blir presentert om Sovjetunionens aggressive krigføring mot Afghanistan, blir spesielt vektlagt, fordi det førte til at nasjonen ble nesten fullstendig økonomisk ødelagt. En nasjonal oppreisning basert på islamske prinsipper var nødvendig for å gjenopprette landet..

Nasjonalistiske utsagn

I intervjuet med Mullah Omar gir han uttrykk for flere eksempler som tydeliggjør Talibans ideer om å styre den afghanske staten som en nasjonal enhet:

After the success of the Islamic Mujahideen of Afghanistan and the complete defeat of Russia, the aspiration of the martyrs and Moslems of Afghanistan were not fulfilled, and by passing each day the desires of the Moslems have been betrayed. For the fulfilment of the desire of Moslem and delivering Afghanistan from further running, we have uprised, and our national uprising has been based on Islamic principles.¹¹⁰

¹¹⁰ The Kabul Times 7.mai 1997 "3408."Pdf," 2.

I del to av intervjuet, 14. mai 1997, uttrykker Mullah Omar også sin oppfatning av alle muslimske afghanere:

All Moslem Afghans are my brothers and nobody can oppress them in case of any tyranny, they can refer to the court, even their opposite is a minister. There is no room for tyranny and discrimination anymore and God willing all Afghans will enjoy their rights and no body will deprive them of their rights.¹¹¹

I sitatene ovenfor er det imidlertid flere ting å ta tak i. For det første karakteriserer «Islamic Mujahideen» kategorisk de islamistiske opprørsgruppene som oppsto på grunn av den sovjetiske invasjonen. I forlengelsen av den sovjetiske invasjonen blir mujahedin omtalt som «martyrs» og seierherrer mot sovjeterne. På tross av denne seieren var ikke de afghanske muslimenes ønsker og ambisjoner oppfylt, og at de fortsatte å lide under de etterfølgende regimene. Ved å bruke personlig pronomen «vi» refererer Mullah Omar til Taliban og «national uprising», som hevder at deres nasjonale opprør er basert på islamske prinsipper og har som mål å oppfylle muslimenes ønsker og befri Afghanistan fra lidelse. «National uprising» er også et ord som eksemplifiserer hvordan Mullah Omar eksplisitt forteller om en nasjonal vekkelse som oppsto for å kunne styre Afghanistan i det som Taliban proklamerer som den «riktige» ideologiske retningen. «All Muslim Afghans are my brothers (...)» er et nasjonalistisk utsagn som sier to ting: For det første anerkjenner Taliban alle rettroende muslimer, og i kombinasjon med at de er afghanere, gjør dem fullkomne i Mullah Omars verden.

«Amirul Mominin's message on Independence Anniversary»

Som tidligere nevnt i kapittel 3 oppnådde Afghanistan 19. august 1919 sin historiske uavhengighet fra britisk okkupasjon. I den forbindelse, publiserte *The Kabul Times* 25. august 1997 en direkte uttalelse av Mullah Omar hvor han anerkjente betydningen av den 78. uavhengighetsdagen i rekken:

Message of Amirul Mominin Mullah Mohammad Omar Mujahid on the 78th independence anniversary of our country. In the name of Allah the Compassionate the Merciful. First of all I congratulate the 78th independence anniversary of the Islamic country and the freedom day of the courageous people of Afghanistan to all Moslem and Mujahid people of the country and I ask God Almighty to keep for ever this great blessing of freedom for the brave and Mujahid nation of this land.¹¹²

Videre i beretningen formidler Mullah Omar et eksempel som understreker viktigheten av frihet for den muslimske nasjonen:

¹¹¹ "The Kabul Times 14.mai 1997 "3409. " Pdf," 2.

¹¹² The Kabul Times 25. august 1997 "3461.Pdf," 1.

Freedom is a great blessing and there is God's order that the Moslem nation shall live freely, and shall not prefer living under the yoke of the enemies of Islam. Because living under the yoke of the enemies of Islam is a sin and cowardliness and struggling in the path of gaining self determination and freedom dying and martyrdom is a prosperity.¹¹³

Eksemplene ovenfor sier eksplisitt noe om Talibans historieoppfattelse. Begrepene «freedom», «independence» og «Mujahid» kan trekkes frem som sentrale begreper som Mullah Omar benytter seg av for å fremheve budskapet om viktigheten av nasjonen. Frihet refererer til en tilstand av suverenitet eller selvstyre, for eksempel i et politisk system. Begrepet «frihet» kan spesifikt knyttes til betydningen av nasjonal selvbestemmelse og særlig pan-islamisme.¹¹⁴ Pan-islamisme er et flertydig begrep med kolonial resonans. Selve ordet er trolig forankret i en britisk oversettelse av Det Osmanske Tyrkiske *ittihâd-ı İslâm* (islamsk enhet), som beskrev en økende tro blant tyrkisk intellektuelle fra midten av 1800-tallet i viktigheten av å gjenopplive enhet over den islamske verden i møte med kolonialistisk ekspansjon.¹¹⁵ Mullah Omar bruker spesifikt ordet «*Mujahid*» om de som kjemper for nasjonens enhet. Dette kan dermed svare til en allmenn betegnelse på nasjonale styrker som kjempet mot kolonialisme og okkupanter av nasjonen.

Mullah Omar sin hensikt med denne uttalelsen kan tolkes ut ifra disse eksemplene som en offentlig erklæring om betydningen rundt selvstendighetsdagen og hvordan det å leve under islamske fiender ikke fører til verken selvbestemmelse eller frihet til. I denne fremstillingen diskuterer Mullah Omar hvordan Afghanistan oppnådde uavhengighet og hvordan den afghanske nasjonen igjen var i stand til å stå opp mot en aggressor. Denne argumentasjonen viser hvordan Mullah Omar trekker på historiske hendelser og erfaringer for å styrke sitt budskap om nasjonsbygging og motstandskamp. På den andre siden kan hensikten med selvframstillingen være å fremme verdien av den afghanske nasjonalstaten, og videre eksempler illustrerer hvordan disse såkalte islamske fiendene blir kategorisert som henholdsvis britisk og sovjetisk (russisk) okkupasjon:

Moslem compatriots: Our ancestors didn't gain the independence easily and they accepted hardships and martyrdom in this path. When our ancestors gained independence, they accepted hardships and martyrdom in this path and thousands of them were martyred in this path (...) Meanwhile another aggressor which was the Russia wanted to cancel the independence and freedom of our country and to threat our faith, but this courageous nation taught them such lessons that the history of the globe will keep it for ever. God Almighty granted such a power to this nation to defeat every aggressor. Similarly the

¹¹³ Ibid, 1.

¹¹⁴ Pan-islamisme er også et begrep som Stenersen bruker til å beskrive Talibans ideologi (se kapittel 3, side 34)

¹¹⁵ Hannun, 2021, "From Afghan Pan-Islamism to Turkish Feminism," 467.

honest son of this homeland, the Taliban and Mujahideen who are busy in the holy Jihad in the path of safeguarding the territorial integrity and enforcement of the Islamic Sharia.¹¹⁶

I sitatet overfor er det flere ord som forsterker Mullah Omars budskap: For det første er «Moslems compatriots» noe som direkte sier hvem mottakerne er. Dette eksemplet refererer til det å være en afghaner og betydningen rundt det. Samtidig blir også ord som «freedom» og «independence» gjentatt i uttalelsen hvor frihet og uavhengighet ifølge Mullah Omar er to grunnleggende premisser for nasjonsbyggingen av Afghanistan. «Martyrdom» er også et ord som beskriver i konteksten hvordan forfedre gjennomgikk selvofring mot britisk kolonialisme for å gjøre Afghanistan selvstendig. «Martyr» er i utgangspunktet et religiøst begrep som henviser til at en person gir sitt liv for en religiøs sak, men i dette intervjuet blitt det overført i betydningen av hvordan muslimske afghanere ga sitt liv for å bekjempe kolonialisme og øvrige nasjonale motstandere og som av Mullah Omar blir fremstilt som forbilder.

Argumentasjonen i uttalelsen føres i et subjektivt språk hvor Mullah Omar i stor grad fremmer selvofring og nasjonalfølelse som viktige elementer for å overbevise mottakerne om sitt budskap. Samtidig er Mullah Omar i uttalelsen opptatt av å belyse hvordan man ikke skal glemme fortidens premisser, og viktigheten av å forstå Afghanistans identitet i lys av britisk og sovjetisk kolonialisme. «*Mujahedin*» blir omtalt som symbolikken for at Afghanistan oppnådde sin egen suverenitet og fremhever Taliban som en nasjonalistisk frigjøringsbevegelse som agerte mot en ny okkupant på 1980-tallet. Særlig den territoriale integriteten har ifølge Mullah Omar blitt beskyttet av Taliban ved bruk av *hellig krig* og implementering av *sharia*-lover.

I samme avis er det også en annen artikkel som trekker på uttalelsen til Mullah Omar om frigjøringsdagen: «Congratulatory message on Independence Anniversary»¹¹⁷ Artikkelen refererer til det statlige nyhetsbyrået med hovedsete i Kabul (BIA) - *Bakhtar News Agency* som uttaler seg følgende:

Regaining the independence of Afghanistan has been a good example for the British colonial countries and inspired by the independence of Afghanistan, they gained their independence. Regaining the political independence of the country from the British colonialism and the withdrawal of the former Soviet forces with the help of God Almighty are examples of bravery and strong faith of the Moslem people of this country.¹¹⁸

Dette utsagnet har likhetstrekk med Mullah Omars uttalelse ved at begge artiklene bevisstgjør en bestemt historieforståelse. Artikkelen er ikke uttalt av Mullah Omar, men budskapet rundt

¹¹⁶The Kabul Times 25. august 1997 "3461.Pdf," 1.

¹¹⁷ The Kabul Times 25. august 1997 "3461.Pdf," 1.

¹¹⁸ Ibid, 4.

Afghanistans uavhengighet og nasjonalfølelse er eksplisitt fremstilt. Artikkelen bruker tydelige begreper som refererer til nasjonsbyggingen: «independence» og «British colonialism» og «Moslem people of this country» som forsterker den nasjonalistiske argumentasjonen i diskursen.

Øvrige selvframstillinger av nasjonalstaten i *The Kabul Times*

Selvframstillinger om Talibans nasjonalistiske ideologi kommer også til uttrykk gjennom andre uttalelser i løpet av 1997 i *The Kabul Times*. Mandag 6. januar 1997 uttalte «fungerende» utenriksminister Ghaus¹¹⁹ seg i kontekst av Organisasjonen for Muslimske Samarbeid (OIC)-konferansen som ble avholdt i Jakarta i Indonesia. Denne uttalelsen vil bli grundig gjort rede for i kapittel 6 i min analyse av Taliban i verden. Men i denne uttalelsen er det en rekke utsagn som uavhengig av kontekst den ble gitt i, representerer eksempler på nasjonalistiske utsagn.

Eksempel 1:

At this moment, while our country, Afghanistan, is passing through a very sensitive and the most difficult state of its contemporary history, I would like to share with you some of the current events and developments in our country, so that you could use your rich experiences and exert your moral influence for the maintenance of the peace and security and for the cessation of hostilities and bloodshed in our Islamic country.¹²⁰

Eksempel 2:

(...) The aggression of the former Soviet Union and national resistance and Jihad of the people of Afghanistan created different reactions on national and international levels, exacerbating more than ever the situation in Afghanistan, paving the way for the down-fall of the Communist regime”¹²¹

Eksempel 3:

(...) The transfer of the political power to the forces of Jihad, in spite of being the direct consequence of the resistance and the rare sacrifice of the Muslim people of Afghanistan, was considered a stunning victory, but unfortunately, we should say, it did not achieve the objectives of the holy jihad of Afghanistan: to establish a strong central Islamic State to be in position to reconstruct the war stricken country.¹²²

¹¹⁹ Se kapittel 2, s.35

¹²⁰ *The Kabul Times* 1. januar 1997 “3394. "Pdf," 2.

¹²¹ *Ibid*, 2.

¹²² *Ibid*, 2.

Eksempel 1 viser hovedsakelig til hvordan Ghaus snakker om Afghanistan ved bruk av personlig pronomen. Dette viser hvordan Ghaus fremstiller Afghanistan som en del av noe større og samtidig personlig. Språkbruken i det sitatet viser til bruk av emosjoner som et sentralt virkemiddel. Eksempel 2 beskriver imidlertid den nasjonale oppreisningen og *Jihad* oppsto som følge av den sovjetiske krigføringen på 1980-tallet. I likhet med det første eksempelet er språkbruken emosjonell, som uttrykker tydelig hvordan man stiller seg i en offerposisjon for å vinne mottakerens tillit. Eksempel 3 fremstiller hvordan den muslimske ofringen av Afghanistan førte til en overlegen seier over Sovjetunionen, men sier i likhet med Mullah Omars uttalelse at målet ikke var nådd selv om Sovjetunionen var beseiret. Målet var å etablere en sterk islamsk stat for å kunne gjenoppbygge et krigsrammet land.

Oppsummering

Helhetlig viser disse eksemplene til hvordan Taliban var opptatt av å fremstille sin egen historie, og hvordan den nasjonale oppreisningen med tydelige islamske premisser til grunn var ideologien som Taliban tok utgangspunkt i sin stat- og nasjonsbygging. Fortidens premisser hadde ifølge eksemplene sin grobunn i et ønske om å frigjøre seg fra kolonialistiske stater som tidligere har okkupert Afghanistan utelukkende på grunn av sine egne ideologiske interesser og innflytelse. Kan denne felles historieforståelsen, som selvframstillingene har lagt til grunn, være utgangspunktet for å forstå bedre hvordan Taliban ønsket å danne en nasjonalstat og på hvilke overordnede teoretiske premisser denne nasjonalstaten kan forstås ut ifra? Svaret på dette vil bli forsøkt utdypet i neste del, for øvrig som en del av å granske primærkilden *The Kabul Times* som et kulturelt produkt og dens samfunnsmessige effekt.

Del 2: Hva er Afghanistan for Taliban?

Introduksjon

I denne delen av kapittelet vil jeg diskutere hva Afghanistan betyr for Taliban. For å få en bedre forståelse av dette, vil jeg bruke Benedict Andersons teoretiske modell om nasjonalisme og nasjoner. Som nevnt i kapittel 2, ser Anderson på nasjoner som et forestilt politisk felleskap som oppfattes som begrenset og suverent. Bidrar utsagnene i *The Kabul Times* til å skape en slik forestilling av fellesskap eller en nasjon? På hvilke premisser fremstiller Taliban selv

nasjonalstaten som et begrenset og suverent politisk fellesskap? Kan Andersons hovedargument som vist i kapittel 2 om boktrykkerkapitalismen i Afghanistan være en viktig historisk faktor for å forstå Talibans forestilling om nasjonalisme og *The Kabul Times* som et kulturelt og politisk produkt? Hvordan kan vi betrakte disse uttalelsene i et bredere perspektiv for å forstå Talibans ønske om å skape Det Islamske Emiratet av Afghanistan? Og hva kan denne bestemte bruken av historien si om Talibans syn på nasjonal identitet?

The Kabul Times - en analyse av avisens kulturelle betydning.

Språkbruk og nasjonalisme i The Kabul Times under Taliban-regimet i 1997

Kan *The Kabul Times* betraktes som en avis som skaper et «forestilt fellesskap» eller en nasjonalfølelse for Taliban-regimet i 1997? For å undersøke dette spørsmålet kan vi analysere hvordan avisen bruker språk for å formidle nasjonalistiske ideer og bygge en følelse av tilhørighet blant afghanske muslimer. En viktig faktor i denne analysen er hvordan religion og territorium er knyttet sammen i språkbruken til nasjonalister, ifølge Andersons teori. Dette kommer til uttrykk når *The Kabul Times* omtaler islam og muslimer som en enhet og beskriver Afghanistan som den beste nasjonen.

For å undersøke det «forestilte fellesskapet» som blir skapt i *The Kabul Times*, er det nødvendig å analysere de språklige virkemidlene som avisen benytter seg av. Hvordan bidrar det konkrete språket til å forsterke Talibans nasjonalistiske ideologi og skape en følelse av tilhørighet blant afghanske muslimer? Det er viktig å merke seg at Talibans politikk om maksimal kontroll betydde at nasjonale medier var under kontroll av Taliban, og at begrensningene for internasjonale og regionale medier i landet resulterte i begrenset ytringsfrihet og informasjonsflyt til befolkningen. På grunn av Talibans svært kontrollerende regime og begrensninger, kommer den folkelige oppfatningen av både nasjonalisme og identitet hovedsakelig fra Taliban-kilder som *The Kabul Times* og radiostasjonen, som også ble kontrollert av Taliban-monopolet.¹²³ Selv om det ikke kan utelukkes at andre aviser ble utgitt fra forskjellige politiske grupper og organisasjoner med forskjellige perspektiver på nasjonalisme og identitet, hadde dette likevel minimal betydning.

Som analysen har vist, brukte *The Kabul Times* flere språklige virkemidler, som repetisjon av bestemte ord eller uttrykk for å understreke ideer eller skape en følelse av enhet.

¹²³ Mehran, Program on Extremism. The George Washington University. “*The Evolution in the Taliban’s Media Strategy*”, sist oppdatert 18. august 2022.

Avisen brukte også emosjonelle appeller og metaforer for å vekke bestemte følelser og skape en følelse av fellesskap og identitet. «All Moslems Afghans» er en substantivfrase som beskriver alle afghanske muslimer som en enhet, mens «martyr» og «*Mujahedin*» er substantiver som beskriver henholdsvis handlingen av å ofre seg selv for en sak og de som kjemper i en hellig krig. De utsagnene som gjentas i teksten, viser tydelig hvordan språkbruken i *The Kabul Times* understreker det religiøse og nasjonale fellesskapet blant afghanske muslimer. Dette kan tolkes som en bevisst strategi for å fremme en spesifikk ideologi. Målet med strategien er å bygge et fellesskap som støtter denne ideologien.

En analyse av avisens innflytelse på den afghanske kollektive bevisstheten

Hvordan uttrykker avisen sitt budskap? Hvordan bidrar den til å skape en felles oppfatning blant leserne? Og hvordan bidrar disse nasjonalistiske ideene og byggingen av et «nasjonalt fellesskap» til å påvirke det afghanske samfunnet og hvilken innvirkning fikk det? Ved å se nærmere på *The Kabul Times* som et kulturelt produkt, kan vi observere hvordan artiklene i en utgave påvirker hverandre på en subtil måte, og dermed oppstår denne sammenhengen som følge av to faktorer. For det første er det datoen som markerer avisens tidsmessige kontinuitet og skaper en felles forståelse av hendelser som skjer uavhengig av hverandre. For det andre er det avisens status som masseprodusert objekt, som gjør at leserne kan føle en felles tilknytning til produktet og dermed også til hverandre, på tross av deres individuelle erfaringer og oppfatninger.¹²⁴ I denne analysen har jeg vist hvordan språket som brukes i *The Kabul Times*, med sitt fokus på islamske verdier og en felles nasjonal identitet, bidrar til å styrke den forestilte forbindelsen mellom leserne. Samtidig kan vi også observere en viss grad av kulturell variasjon og mangfold i avisen, som reflekterer det komplekse samfunnet den opererer i. Dermed kan vi si at *The Kabul Times* ikke bare er en kilde til informasjon, men også en viktig kulturell institusjon som bidrar til å forme den kollektive bevisstheten blant afghanere. Som tidligere nevnt i kapittel 2, er dette også understøttende til Andersons teori om hvordan nasjonal bevissthet dannes gjennom skriftspråk og sirkulasjon.¹²⁵

Sammenfallende tid og dato

I *The Kabul Times*, er eksempelvis kapittelets undersøkte avisutgave, 7. mai 1997 «Universities, moral assets: Amir-al-Mominin» den mest fremtredende artikkelen på forsiden av avisen som

¹²⁴ Andersen & Andersen, 1996, 44.

¹²⁵ Se side 17-18.

hovedartikkelen. Den er sidestilt med overskriftene «Stanakzai meets UN political advisor», «Tribal Jirgah held in Kunar, Paktia», «News in brief», «Military delegation visits Parwan province», «First group of Haj pilgrims arrived» og «Mawlawi Ahmadzai visits AIE»¹²⁶ viser hvordan svært ulike hendelser og nyhetsartikler er presentert ved siden av hverandre. Men hva er det som forbinder dem? Man kan for det første argumentere for at hendelsene er trykket innenfor samme tid og dato. Dette er en påfallende forbindelse, som kan forklares med at når først en hendelse har blitt introdusert i avisen, er leseren for det første blitt oppmerksom på at den hendelsen som har blitt beskrevet, vil sannsynligvis ha sin neste gjeninntreden i avisen på et senere tidspunkt. Dersom hendelsen på den andre siden ikke skulle dukke opp på et senere tidspunkt ville ikke leseren forestilt seg at det har skjedd noe mer nevneverdig i denne bestemte forestillingen. Det beste eksempelet fra den overnevnte utgaven av *The Kabul Times* på nettopp dette, er at hovedsaken av Mullah Omar dukker opp i allerede neste utgave 14. mai, fordi intervjuet var oppdelt i to utgaver. På grunn av det har leseren dannet seg en felles «forestilling» om at intervjuet vil dukke opp på tidspunkt i nærmeste fremtid.

The Kabul Times: En form for masseseremoni under Taliban-regimet

En av avisens sentrale egenskaper er dens evne til å skape en forestilt forbindelse mellom leserne gjennom en spesiell form for «masseseremoni». Denne seremonien oppstår i hodene til hver enkelt leser og gjør det mulig å skape en følelse av fellesskap og tilhørighet.¹²⁷ Imidlertid er det også flere usikre faktorer i hverdagslivet i Kabul, der *The Kabul Times* ble produsert i en bestemt tidsperiode.

Som tidligere presisert, i Afghanistan under Taliban-styret forbød regimet alle andre massemedier enn *The Kabul Times*, og dermed ble denne avisen den eneste engelskspråklige avisen som kunne leses på nasjonal basis. Dette kan ha forsterket følelsen av fellesskap blant leserne, men det er usikkert hvor mange mennesker som faktisk hadde tilgang til avisen på grunn av økonomiske begrensninger og andre faktorer. Mangelen på kilder som kan avklare disse spørsmålene svekker argumentasjonen, men det er rimelig å anta at *The Kabul Times* hadde flere effekter på samfunnet.

Det er åpenbart at Taliban var reelle makthavere med en tydelig politisk agenda, som ble presentert gjennom avisartiklene i *The Kabul Times*. Uttalelser fra sentrale Taliban-ledere antyder flere ting. For det første kan man fastslå at Taliban ønsket å proklamere sin identitet

¹²⁶ The Kabul Times 7.mai 1997“3408.Pdf,” 2.

¹²⁷ Andersen & Andersen, 1996, 45.

overfor verden og spesielt overfor det nasjonale publikumet. Målet var todelt. En engelskspråklig avis ville sikre at verden kunne få et innblikk i hvem Taliban var fra deres eget perspektiv, samtidig som den kunne nå ut til et nasjonalt publikum som i større grad enn tidligere var påvirket av engelsk. Som en statlig-kontrollert avis under Talibans strenge regime var *The Kabul Times* en tydelig representasjon av makten, og dens fremste egenskap var å skape en forestilt og politisk fellesskapsfølelse gjennom en form for masseseremoni.

Talibans nasjonalstat som et begrenset fellesskap

Hvordan kan vi forstå den nasjonen Taliban ville skape som begrenset og som et avgrenset fellesskap? For det første kan vi se at Talibans forestillinger om nasjonalstaten utelukkende dreier seg om Afghanistan som det primære premiss for deres stat. Dette gjør at Talibans forestilte fellesskap er begrenset. Taliban har tydeliggjort sin vilje til å etablere «Det Islamske Emiratet Afghanistan» innenfor et gitt geografisk område. Etter at Taliban tok makten i Kabul 26-27 september 1996¹²⁸, endret de gradvis navnet på styresettet sitt til terminologien «Emirat». Ifølge Talibans egen konstitusjon fra 1998, er et emirat en stat som er grunnlagt på utdrag fra Koranteksten: «Det er ingen befaling bortsett fra Allah, Gud».¹²⁹ En amir er en trofast leder som blir valgt av en begrenset gruppe av islamske ledere, også kjent som *shura*.¹³⁰ Amir har absolutt utøvende, lovgivende og juridisk myndighet, men har også de samme rettighetene og ansvar som andre afghanske borgere. Individuelle rettigheter og friheter er også underlagt *sharia*, som er fastsatt av amiren og en utvalgt gruppe av *ulama* (religiøse lærde) innen *shura* (rådslagning).

Hovedegenskapene for «Emiratet» som er praktisert av Taliban, er for det første suverenitet manifestert gjennom implementering av *sharia*. For det andre er lederen et produkt av *shura*, og alle grener av regjeringen er underlagt autoriteten til amiren. De grunnleggende rettighetene er definert og begrenset av *sharia*, som er tolket av amiren og det øvrige lederskapet.¹³¹

¹²⁸ Rashid, 2010, 50.

26.september 1996 stormet Taliban-styrker Kabul, og henrettet Najibullah, og innen 24 timer hadde Taliban implementert sitt islamske system og 28. september annonserte Taliban via Radio Kabul: «*Thieves will have their hands and feet amputated, adulterers will be stoned to death and those taking liquor will be lashed.*»

¹²⁹ Thier, 2020, "Afghanistan-Peace-Process-The-Nature-of-the-Afghan-State-Republic-vs-Emirate.Pdf," 2.

¹³⁰ Utvik, 2020, *Islamismen*, 68.

¹³¹ Thier, 2020, "Afghanistan-Peace-Process-The-Nature-of-the-Afghan-State-Republic-vs-Emirate.Pdf," 2.

The Kabul Times-materialet viser hvordan navneendringen fra «The Islamic State of Afghanistan» til «The Islamic Emirate of Afghanistan» skjedde gradvis i løpet av 1997. Den 13. oktober 1997 ble benevnelsen «Emirate» representert for første gang av avisen under overskriften: «Statement of the Emirate». ¹³²Artikkelen refererer til at opposisjonen og fiender av Den Islamske Staten av Afghanistan har offentliggjort en propagandakampanje, som beskylder Taliban for massakre av menn, kvinner og barn i nord. Dette er ifølge uttalelsen ikke reelt og kun propaganda som har som hensikt å sverte Taliban sin politiske innflytelse. Til tross for at det er en uttalelse av «Emiratet», har ikke den offisielle navneendringen forekommet, men gir en indikasjon på hvilken statsdannelse Taliban vil bli kjent som. Den 2. november 1997 trådte imidlertid navneendringen i kraft, og Taliban-regimet ble omtalt som «The Islamic Emirate of Afghanistan» i *The Kabul Times*.¹³³

Som tidligere vist i innledningskapittelet¹³⁴ publiserte forskerne Linschoten, Gopal og Kuehn en rekke oversatte primærkilder fra TSP-arkivet i utgivelsen *The Taliban Reader* (2018). Navneendringen blir eksplisitt nevnt i forbindelse med et intervju mellom Taliban-sekretæren Wakil Ahmad Mutawakil og en BBC-journalist den 29. oktober 1997. I intervjuet gir Mutawakil en forklaring på bakgrunnen for navneendringen til «Emirate», og hevder at den skjedde i tråd med tidligere herskere i Afghanistan som hadde kalt seg «Amir». Senere har Afghanistan endret navnet til republikk. Navneendringen til «Emirate» knytter landet tettere til «*Amir al-Mominin*». ¹³⁵ Likevel gir ikke intervjuet noen klar forklaring på hvorfor denne navneendringen ble gjort. Med dette som bakgrunn, kan man hevde at den gitte navneendringen er i tråd med Taliban sin bestemte historieforståelse. De øvrige kildene indikerer begrensningene i Talibans visjon for nasjonen. Taliban sine egne uttalelser viser at ambisjonene ikke går utover Afghanistans territoriale grenser. På denne måten skaper Taliban en nasjonalfølelse av å etablere «sitt Afghanistan» utelukkende på egne betingelser.

Talibans antikoniale og nasjonalistiske visjoner for en suveren nasjonalstat

Talibans nasjonalstat var preget av en antikonialistisk ånd, som reflekteres i Taliban-leder Mullah Omar sin uttalelse om frihet som en stor velsignelse for den muslimske nasjonen. Frihet

¹³² The Kabul Times 13. oktober 1997, "3468.Pdf," 1.

¹³³ The Kabul Times 3. november 1997, "3471.Pdf," 1.

¹³⁴ Se side 10

¹³⁵ van Linschoten and Kuehn, 2018, 81.

under Gud var en grunnleggende verdi som var viktig for Taliban. Ifølge Andersons teori¹³⁶ kan Afghanistan betraktes som en del av den siste bølgen av opprinnelsen til den nyeste koloniale nasjonalismen, og Taliban ønsket å skape en nasjonalistisk forestilling om en stat som var suveren og fri fra kolonialistisk og utenlandsk intervensjon.

Talibans nasjonalisme underminerte de gamle dynastiske prinsippene i Afghanistan under det britiske og sovjetiske imperiet. For å etablere en forestilling om en suveren nasjon, måtte denne nasjonen være selvrådende til egne grenser. Taliban var opptatt av å understreke viktigheten av å opprettholde nasjonal suverenitet og frihet fra utenlandske intervensjoner og aggresjon. I *The Kabul Times* var Taliban opptatt av å undergrave vestlig sekularisme til fordel for sin egen nasjonalistiske forestilling om hvordan en stat skulle være. Taliban kan betraktes som en revolusjonær bevegelse som måtte sikre seg statsmakten for å forfølge sine visjoner.

Videre i beretningen formidler Mullah Omar et eksempel som understreker viktigheten av frihet for den muslimske nasjonen:

Freedom is a great blessing and there is God's order that the Moslem nation shall live freely and shall not prefer living under the yoke of the enemies of Islam. Because living under the yoke of the enemies of Islam is a sin and cowardiness and struggling in the path of gaining self determination and freedom dying and martyrdom is a prosperity.¹³⁷

Taliban var opptatt av å fremstille en «nasjonal enhet» som i likhet med Andersons teori kan sammenlignes med nasjonen som et dypt, horisontalt kameratskap¹³⁸ der «*Mujahedin*» var et uttrykk for deres villighet til å dø for sine begrensede forestillinger. Beskrivelsene i *The Kabul Times* viste hvordan Taliban var opptatt av å fremheve hvordan de selv skulle utrydde det koloniale arvegodset en gang for alle, som hadde forekommet fra tidligere regimer. I dette eksempelet fra 25. august 1997, uttalte Mullah Omar seg klart om frihet og martyrium som grunnlag for hans fremstillinger av en nasjonal afghansk stat. Frihet er et sentralt ønske om å være fri under Gud, og at den muslimske nasjonen Afghanistan skal være fri fra å leve under såkalte fiender av islam, som Sovjetunionen/Russland og Storbritannia. Dette utsagnet viser Andersons teoretiske forståelse av hvordan nasjonalisme blir fremstilt i et politisk fellesskap og hvordan det oppfattes som begrenset og suverent. Mullah Omar uttrykker sitt ønske om å være samlet under en muslimsk nasjon med sin egen geografiske grense og som er suveren fra andre nasjoner. Dette demonstrerer hvordan nasjonalismen oppfattes som begrenset.

¹³⁶ Andersen & Andersen, 1996, 88.

¹³⁷ *The Kabul Times* 25. august 1997 "3461.Pdf," 1.

¹³⁸ Andersen & Andersen, 1996, 13

Andersons begrep om martyrdom refererer til nasjonens oppfattelse som et fellesskap der medlemmene er villige til å ofre seg selv for nasjonen, og dette blir portrettert som en positiv følelse. Dette kan vi også se i Talibans uttalelse:

All Moslems Afghans are my brothers and nobody can oppress them and in case of any tyranni, they can refer to the court, even their opposite is minster. There is no room for tyranni and discrimination anymore and God willing all Afghans will enjoy their right and no body will deprive them of their rights.¹³⁹

Dette eksempelet styrker Andersons argument om at nasjonen alltid vil bli oppfattet som et horisontalt kameratskap. Dette kameratskapet blir også nevnt i sammenheng med et intervju som ble gjennomført av Mullah Omar den 7. mai 1997:

After the success of the Islamic Mujahideen of Afghanistan and the complete defeat of Russia, the aspiration of the martyrs and Moslems of Afghanistan were not fulfilled, and by passing each day of the desire of the Moslems have been betrayed. For the fulfillment of the desire of the Moslems and delivering Afghanistan from further running, we have upraised, and our national uprising has been based on Islamic pillars.¹⁴⁰

«*Mujahideen*» er et overordnet eksempel som kan gi innsikt i Taliban sin historieforståelse. Ifølge Mullah Omar representerer begrepet en nasjonal identitet som primært ble dannet for å bekjempe russisk og britisk kolonialisme. Taliban sin historieforståelse har røtter tilbake til Amir Shir Ali sin periode i makten, selv om denne perioden ikke er eksplisitt presentert i Mullah Omars fremstillinger. Det er likevel implisitt viktig å forstå at den første avisen ble institusjonalisert som en del av en rekke nasjonale reformer for å konsolidere makten og som et forsøk på å holde stormaktene Storbritannia og Russland ute av bildet.

Betydningen av å være afghaner

Betydningen av å være afghaner kan tolkes forskjellig, og det er derfor viktig å se på ulike perspektiver og fremstillinger for å få et helhetlig bilde. *The Kabul Times* gir en tydelig beskrivelse av hva det betyr å være afghaner, og Petter Bauck diskuterer Taliban-perspektivet på dette emnet. Bauck hevder at Taliban-regjeringens utenriksminister i 1999-2001, Wakil Ahmad Muttawakil, betraktet den afghanske nasjonen som en sammenslutning av ulike etniske grupper med en felles tro, og at dette var grunnlaget for nasjonen. Muttawakil avviste ideen om

¹³⁹The Kabul Times 14.mai 1997 "3409.Pdf," 2.

¹⁴⁰ The Kabul Times 7. mai 1997 "3408.Pdf," 2.

at Afghanistan kun var «pashtunernes land» og argumenterte for at de ulike kulturelle og verdibaserte aspektene utgjør fundamentet i nasjonen.¹⁴¹ Mullah Omar, understreket betydningen av å tilhøre Afghanistan som et nasjonalt fellesskap, uavhengig av etnisk bakgrunn, så lenge man oppfylte det religiøse kravet om å være muslim. Selv om det er flere fremstillinger i materialet som støtter dette argumentet, viser situasjonen Mazar-i-Sharif som omtalt i første del av kapittelet, en annen virkelighet. Etter at Taliban forsøkte å innføre *sharia* og avværne hazarabefolkningen i byen mot slutten av mai 1997, ble Talibans forsøk på å inkorporere byen i deres nasjonsbyggings- og konsolideringsprosess avvist. Dette førte til en organisert motstandsbevegelse mot Taliban, hvor noen av motstandsgruppene begrunnet sin motstand ut fra etniske årsaker. Konflikten eskalerte til et etnisk nivå, og førte til mange hazaraer og siviles død. Dette viser at Talibans nasjonsbyggings- og konsolideringsprosess ikke samsvarer helt med realiteten påstander, og at det var etniske faktorer som spilte en viktig rolle i konflikten.

Mullah Omar har en klar forståelse av historien og mener at opplevelsen av fellesskap var det som til slutt samlet et opprør, eller *Mujahedin*, mot britene i 1919. Anderson mener imidlertid at dette fellesskapet kun er forestilt, da innbyggere innenfor et geografisk territorium som danner en nasjon ikke nødvendigvis møter hverandre. I stedet forestiller man seg å være en del av et fellesskap, noe som er mer treffende for Afghanistan.¹⁴²

For å oppsummere viser forskning og fremstillinger av betydningen av å være afghaner at det er komplekst og kan tolkes forskjellig. Selv om Taliban hevder at afghanere ikke trenger å være pashtunere og kan være etniske minoriteter, viser situasjonen i Mazar-i-Sharif en annen virkelighet. Mullah Omar understreker betydningen av å tilhøre Afghanistan som et nasjonalt fellesskap, men han erkjenner også at det er etniske faktorer som spiller en viktig rolle i konflikter i landet. Han har en klar forståelse av historien og hvordan opplevelsen av fellesskap har samlet afghanere til å kjempe mot utenlandsk innflytelse. Anderson mener at dette fellesskapet kun er forestilt, da innbyggere innenfor et geografisk territorium som danner en nasjon ikke nødvendigvis møter hverandre, men heller forestiller seg å være en del av et fellesskap. Uansett hvilken oppfatning man har om dette, er det klart at å være afghaner handler om mer enn bare å tilhøre en spesiell etnisk gruppe, og at det er en felles tro og kultur som utgjør fundamentet i nasjonen.

¹⁴¹ Bauck, 2022, 143

¹⁴² Andersen & Andersen, 1996, 19.

Analyse av Talibans nasjonalistiske ideologi i lys av historisk og kulturell arv i Afghanistan

Hvordan kan boktrykkerkapitalismen i Afghanistan bli sett som et premiss for det forestilte fellesskapet Taliban selv ville fremstille? Aviser og den kapitalistiske trykkskriverkunsten har historisk sett, ifølge Anderson, formet det imaginære samfunnet – eller den nasjonalistiske oppvåkningen. Dette har vært mulig fordi leserne og mottakerne av avisene kunne forestille seg ideen om å dele felles opplevelser gjennom avisen, uavhengig av geografisk avstand eller sosiale bånd. For å forstå Talibans nasjonalistiske ideologi i *The Kabul Times* i 1997, kan man granske denne teorien nærmere. Avisene ga mennesker en følelse av å være en del av en nasjon, og muliggjorde utviklingen av en felles identitet og bevissthet. Andersons teori om nasjonalisme kan derfor bidra til å forstå hva Afghanistan betyr for Taliban, ettersom deres nasjonalistiske ideologi er basert på en konstruksjon av en felles identitet og bevissthet som er formet av historie og kultur.

Talibans nasjonalistiske ideologi i *The Kabul Times* bygger på en lignende konstruksjon av en felles identitet og bevissthet som Anderson beskriver. De fremstiller ideer om brorskap, en felles kulturell historie som inkluderer Storbritannias og Sovjetunionens koloniale fortid, samt skapelsen av en suveren og fri nasjonalstat basert på Talibans islamske premisser. Taliban fremstiller dette som at deres versjon av islam er den eneste riktige, og at Afghanistan er det eneste sanne hjemmet for afghanere. De bruker også propagandamedier til å spre sin versjon av historie og kultur i Afghanistan, og dermed forsterke sin nasjonalistiske ideologi.

Som tidligere nevnt i kapittel 2 hvor jeg snakker om hvordan Andersons teoretiske rammeverk fokuserer primært på hvordan språk ble sirkulert og gjort tilgjengelig for et bredere publikum gjennom trykk-kapitalisme. Han bruker hovedsakelig eksempler fra protestantisk reformasjon for å illustrere hvordan dette fenomenet bidro til å avsette latin fra sin posisjon som Europas felles vitenskapelige og politiske språk. Anderson argumenterer videre for at trykk-kapitalisme bidro til standardisering av språk, ettersom utgivere valgte å bruke et standardisert språk som var tilgjengelig for publikum. Imidlertid var denne utviklingen ikke tilfellet i Afghanistan i 1911, da *Seraj al-Akhbar* ble utgitt. På grunn av at flertallet av det afghanske samfunnet var analfabeter, var det lite sannsynlig at trykk-kapitalismen spilte en vesentlig rolle i dette tidsrommet. Selv om avisen ble trykket på persisk, som var et allment språk i Afghanistan, er det rimelig å anta at trykk-kapitalisme ikke var et utbredt fenomen i dette landet på dette tidspunktet.

Som vi har sett i kapittel 3 kan man også hevde at *Seraj al-Akhbar* var et mislykket forsøk på å nasjonalisere det afghanske samfunnet, der målene til Tarzi, avisens redaktør, ikke nødvendigvis samsvarer med virkeligheten. Publiseringen av avisen hadde ikke den ønskede samfunnseffekten, og det er derfor mulig å argumentere for at den trykk-kapitalistiske utviklingen ikke fant sted før midten av 1960-tallet. På dette tidspunktet ble politiske friheter utvidet, og ytringsfriheten økte, noe som ga større deler av befolkningen muligheten til å påvirke samfunnet.

Bauck peker på to viktige faktorer for å forstå dagens Afghanistan: tilhørighet og identitet. Disse faktorene kan også bli brukt til å forstå Afghanistan i 1997. Historisk sett har tilhørighet vært det limet som har holdt Afghanistan sammen, og dette kan forklares ut fra de mange etniske gruppene, språkene, stammenettverkene og de to hovedretningene av islam. Til tross for spenninger og konflikter i løpet av landets rike historie, har den nasjonale tilhørigheten aldri blitt utfordret. Den nasjonale identiteten er basert på Anthony Smiths fem hovedelementer av nasjonal identitet: et historisk territorium eller hjemland, felles myter og historiske minner, en felles folkelig kultur, felles juridiske rettigheter og plikter for alle medlemmene, samt en felles økonomi med territoriell mobilitet for medlemmene.¹⁴³

Taliban bygger på en felles forståelse av historie, kultur og økonomi som binder ulike etniske grupper og stammenettverk. Men til tross for disse forskjellene har nasjonalismen blitt et viktig element i Afghanistans moderne historie. Talibans nasjonalistiske ideologi kan ses som et forsøk på å skape en felles identitet og bevissthet blant afghanere, basert på deres tolkning av islamske prinsipper og historiske og kulturelle arv. Dette har også vært et viktig element i deres propaganda og kommunikasjonsstrategi, der de har brukt mediene til å spre sin versjon av historien og kulturen i Afghanistan. Men Talibans nasjonalistiske ideologi har også vært en kilde til konflikt og undertrykkelse. Deres ekstreme tolkning av islam har ført til brudd på menneskerettighetene og undertrykkelse av minoriteter og kvinner. Deres avvisning av moderne verdier og ideer har ført til en isolasjon fra det internasjonale samfunnet og begrensninger i utviklingen av landet. I dagens Afghanistan står Taliban overfor store utfordringer med å styre og gjenoppbygge et land som er ødelagt av krig og uro. Deres nasjonalistiske ideologi kan være en kilde til enhet og samhold blant afghanere, men den kan også føre til konflikt og undertrykkelse av minoriteter. For å skape et stabilt og rettferdig samfunn i Afghanistan er det viktig å finne en balanse mellom nasjonal identitet og respekt for menneskerettigheter og demokratiske verdier.

¹⁴³ Bauck, 2022, 147-148

Delkonklusjon

Kapittelet har diskutert betydningen av nasjonalisme og nasjonalfølelsen for Taliban i Afghanistan, og ser nærmere på hvordan Talibans uttalelser i *The Kabul Times*, 1997 skapte en forestilling om et politisk fellesskap og nasjonalisme blant afghanske muslimer. Jeg har også analysert avisen fra et språklig perspektiv og sett på hvilke virkemidler som ble brukt for å formidle nasjonalistiske ideer og skape en følelse av tilhørighet blant afghanske muslimer. Videre undersøker kapittelet hvordan avisen bidro til å påvirke det afghanske samfunnet, og hva Talibans identitet og ønske om å skape Det Islamske Emiratet kan si om Talibans bruk av historie og identitet. I forlengelsen av dette viser undersøkelsen til Taliban sin nasjonalistiske visjon for en suveren nasjonalstat i Afghanistan. Talibans nasjonalisme var preget av en antikolonialistisk ånd, og de ønsket å skape en nasjonalistisk forestilling om en stat som var fri fra kolonialistisk og utenlandsk intervensjon. Gud var en grunnleggende verdi som var viktig for Taliban. De var opptatt av å understreke viktigheten av å opprettholde nasjonal suverenitet og frihet fra utenlandske intervensjoner og aggresjon. Taliban kan betraktes som en revolusjonær bevegelse som måtte sikre seg statsmakten for å forfølge sine visjoner.

Andersons konsept av martyrdom (brorskap) refererer til nasjonens oppfattelse som et fellesskap der medlemmene er villige til å ofre seg selv for nasjonen, og dette blir portrettert som en positiv følelse i Taliban sin visjon. Etter grundig analyse av dokumentene kan vi konkludere med at Taliban har presentert seg selv som nasjonalister i *The Kabul Times* i 1997, med Mullah Omar som den viktigste kilden til denne diskusjonen. Det kan videre konkluderes med at Andersons teori om nasjonalisme som et forestilt politisk fellesskap støttes av Talibans forestilling av nasjonalstat, som både suveren og begrenset. Den sterke afghanske identiteten viser imidlertid at Talibans visjon også er forankret i deres egen tolkning av *sharia*, og deres nasjonalstat er begrenset til et geografisk territorium. Islam fremstilles som det viktigste politiske virkemiddelet for å etablere varig kontroll og legge grunnlaget for statsbygging. Neste kapittel vil derfor granske den islamske retorikken nærmere i *The Kabul Times*, og se på hvordan Taliban fremstiller islamske verdier og holdninger.

Kapittel 5: Islam som statsbyggende- og fredsbyggende

Introduksjon

Det forrige kapittelet hadde sitt søkelys på Talibans syn på nasjonen. Kildene viste at en stor del av det nasjonalistiske grunnlaget legitimeres ikke bare av geografi og språk/kultur, men av islam som statsbyggende. Dette kapittelet vil undersøke hvordan Taliban vektlegger seg selv som en islamsk fundamentalistisk religiøs bevegelse i *The Kabul Times* i 1997 og hvordan islam blir legitimert som statsbyggende. Kapittelets spørsmål er følgende: *Hvordan bruker Taliban islamsk retorikk for å fremstille seg som fredsskapende og statsbyggende?*

Utgangspunktet for kapittelet er å kunne forstå hva islam er for Taliban, forstått ut ifra sine egne premisser i et utvalg utgivelser fra *The Kabul Times* i 1997. Det er først og fremst to begreper som står helt sentralt i kapittelet. *Fundamentalisme* og *statsbygging*. Dette er to uavhengige begreper som ikke kan brukes som merkelapp på hverken religiøse bevegelser eller en etablert stat uten først defineres. Inndelingen av kapittelet vil være tematisk. Først blir det helt nødvendig å presentere definisjoner rundt begrepene *fundamentalisme* og *statsbygging* som står sentralt i dette kapittelet. Selve inndelingen av analysen vil først presentere fremstillinger av islam som fremstår som fredsbyggende. Det andre perspektivet vil snarere se på hvordan islam i *The Kabul Times* i 1997 er statsbyggende for den staten Taliban ønsket å danne i 1997.

Fundamentalisme og statsbygging

For å definere fundamentalisme har jeg valgt å bruke religionshistorikeren; Torkel Brekkes¹⁴⁴ definisjon:

Fundamentalisme er religiøse gruppers aktive motstand mot den forvitring av religiøse autoritet i både privat og offentlige liv som har funnet sted fra omkring 1850 som følge av nasjonalstatens sekulariserende effekter på samfunnet over hele verden.¹⁴⁵

Torkel Brekkes definisjon av fundamentalisme tar utgangspunkt i en teoretisk tilnærming som har tre holdepunkter for forståelsen av begrepet: For det første, er avgrensingen i *tid* som gjelder prosesser som skjedde fra omkring 1850. Det andre punktet avgrenser fundamentalismen til *religiøse* bevegelser. For det tredje punktet avgrenser fundamentalisme

¹⁴⁴ Torkel Brekke er religionshistoriker, professor i kulturelt og religiøst mangfold ved institutt for internasjonale studier og tolkeutdanning ved OsloMet. I tillegg er Brekke tilknyttet Institutt for fredsforskning (PRIO).

¹⁴⁵ Brekke, 2012, *Hva er FUNDAMENTALISME*, 7.

til å forklare *hvorfor* fundamentalisme oppstår.¹⁴⁶ Definisjonen er utgangspunktet for forståelsen av religiøse fundamentalistiske bevegelser og inkluderer ikke nødvendigvis en tilstrekkelig fremstilling til å forstå hvorfor bevegelser som Taliban oppstår. Den kan, på tross av det, si oss en rekke ting som viser at noen historiske utviklingstrekk i samfunnet i Afghanistan kan ha hatt en større påvirkning for Talibans islamsk fundamentalistiske opprinnelse enn tidligere antatt. Dette betyr at ikke bare var den sovjetiske invasjonen av Afghanistan i 1979 som var årsaken til utbruddet av en ny radikal islamsk trend.

Statsbygging er definert av Frank Aarebrot og Kjetil Evjen definert som: «Statsbygging, definert som å eliminere eller nøytralisere rivaler innenfor territoriet. Dette kan ofte være adel, borgerskap eller religiøse institusjoner.»¹⁴⁷ Statsbygging krever også et internt system for å overvåke befolkningen, enten gjennom bruk av militære styrker eller opprettelse av politikorps.¹⁴⁸ Dette karakteristiske kjennetegnet for statsbygging var noe man i stor grad kunne identifisere i Talibans politiske fremgangsmåte ved at de innførte religiøst politi av Taliban-soldater som skulle sørge for at *sharia*-lovene ble overholdt. Taliban-soldatene var ifølge Ahmed Rashid stående langs hovedgatene og arresterte menn som ikke hadde skjegg.¹⁴⁹ Samtidig ser man også kjennetegnet av statsbygging i definisjonen i overensstemmelse med at Taliban hadde som formål å eliminere eller nøytralisere rivaler som i hovedsak var øvrige islamistiske grupper innenfor territoriet av Afghanistans grenser. Talibans mål med statsbyggingen var å etablere suverenitet over Afghanistan.

Konvensjonelle teorier om Talibans ideologiske opphav

Som tidligere forklart i kapittel 3, antok Ahmed Rashid at Talibans ideologi representerer en ekstrem form for Deobandisme (*neofundamentalisme*) som står i motsetning til sufisme og andre religiøse tradisjoner i det afghanske samfunnet. Denne antagelsen blir mer eller mindre avkrefte av van Linschoten og Anand Gopal som påpeker at Talibans ideologi har et tradisjonalistisk opphav i pashtun-kultur.¹⁵⁰ I verket *Fenomenet Taliban – Fra Lokalopprør Til Storpolitikk* (2001) deler de anerkjente forskerne på feltet Taliban og Afghanistan, Kristian

¹⁴⁶ Ibid, 8.

¹⁴⁷ Aarebrot og Evjen, 2014, *Land, Makt Og Følelser*, 127.

¹⁴⁸ Ibid, 127–28.

¹⁴⁹ Rashid, 2010, 50–51.

¹⁵⁰ Se side 32-33 (*Forskernes synspunkt på Talibans ideologi og fremvekst*)

Berg Harpviken og Arne Strand¹⁵¹ sitt syn på Talibans variant av islam som *tradisjonalistisk*. Tradisjonalistisk islam er med andre ord en variant av islamsk fundamentalisme som ser på en type religiøs praksis som er orientert hovedsakelig rundt landlig kultur og tradisjon. De argumenterer for flere grunnleggende årsaker til at Taliban kan forstås som en religiøs tradisjonalistisk bevegelse. For det første er Talibans nettverk av religiøse ledere rekruttert fra pashtunsk kultur, mens til sammenligning med konvensjonelle islamister som har sin viktigste rekruteringsbakgrunn ved universiteter og høyskoler via utdanningseksplasjonen som skjedde i løpet av det «liberalistiske» 1950 – og 1960-tallet i Afghanistan. På et ideologisk plan er Taliban tradisjonalistisk på grunn av sitt opphav i afghanske madrassaer, som ligger på tvers av grensen til Pakistan. Sammenlignet med islamister som i all hovedsak henter sin inspirasjon utenfor Afghanistan. For eksempel har en av Talibans største politiske motstandere Professor Burhanuddin Rabbani sin utdannelse gjennom Al-Azhar-universitetet i Kairo. Ifølge Strand og Harpviken fornekter tradisjonalistene den moderne verden og argumenter for et idealsamfunn basert på en bokstavtro tolkning av Koranen og Sunnah, som beskriver Profetens livspraksis.¹⁵²

Boken *Fundamentalism reborn? Afghanistan and the Taliban (1998)*, redigert av William Maley, samlet en rekke forskere med ulik kompetanse til å gi en innføring i fenomenet Taliban. Dette var også utgitt i samme periode som Taliban fortsatt forsøkte å konsolidere hele Afghanistan. I Maley sin forståelse av Talibans islam ser han flere trekk som er i overensstemmelse med islamsk fundamentalisme. For det første skiller ikke Taliban mellom politikk og religion, samt som de søker å ta over staten, avviser fortolkning av tradisjonen, men leser likevel teksten i lys av politiske mål med den hensikt å kunne utfordre eller gjenskape verden på ny. Ifølge Maley er det typisk for fundamentalistiske bevegelser at de er avhengige av en autoritativ figur for å ha en overordnet rolle. På grunn av dette kan de ikke tolke hellige tekster på et autoritativt grunnlag. Derfor er argumentet til Maley at Mullah Omars fremtredende rolle i Taliban som *Amir al-Mominin* – samt at han viste seg med en av de helligste relikvier i Afghanistan, (Profetens kappe) være betydende for at Talibans islam kan oppfattes som spesielt fundamentalistisk orientert.¹⁵³

Som tidligere forklart i kapittel 3 var Mullah Omars posisjon kjent som *Amir al-Mominin*, en tittel som ble brukt av Omar ibn al-Khattab under utvelgelsen av den andre kalifen etter Profeten Muhammeds død i år 634.¹⁵⁴ Tittelen har dermed en spesiell religiøs legitimitet.

¹⁵¹ Forskerne har begge flere forskningsopphold i Afghanistan å vise tilbake til på 1990-tallet da Taliban-fenomenet oppsto.

¹⁵² Strand & Harpviken, 2001 “Fenomenet Taliban – Fra Lokalopprør Til Storpolitikk,” 453.

¹⁵³ Maley, *Fundamentalism Reborn?* 1998, 17–18.

¹⁵⁴ Pennell, 2016, “What Is the Significance of the Title ‘Amīr al-Mu’minīn?’” 627.

Ifølge Petter Marsden i boken *The Taliban War, Religion and the New Order in Afghanistan* (1998) kan tittelen si mye om hvordan Taliban ser på islam. Marsden baserer sin argumentasjon på en talsmann fra Taliban, Mullah Wakil Ahmed som i et arabisk magasin *Al Majallah*, 23.oktober 1996 hevdet at all makt gikk utelukkende gjennom øverste religiøse leder, som var Mullah Omar. Ingen beslutninger kunne bli tatt uten Mullah Omars tillatelse, samt at politiske valg kunne ikke gjennomføres til hensyn med *sharia* og derfor var Taliban sterkt avvisende til dette.¹⁵⁵ Marsden mener at Talibans trosbekjennelse er hovedsakelig knyttet til bevegelsens eksklusive tillit til *sharia*-lover, som på noen aspekter kan minne om *wahhabistisk* ideologi. Han mener imidlertid at islam ikke kan tolkes på samme måte i hele den islamske verden, men at den stadig kan tolkes av de som ønsker å rense den. Marsden kommer fram til dette basert på en sammenligning mellom *wahhabisme* og Talibans tolkning av islam, hvor begge bevegelser hevder at deres fortolkning (*ijtihad*) av islam er den rette. Dette viser for eksempel at Taliban kritiserer den islamske regjeringens tolkning av islam i Iran for ikke å være konsistent med deres egen tolkning av islam.¹⁵⁶

Synet på hva islam er for Taliban varierer altså mellom anerkjente forskere på feltet, og viser hvor omdebattert og komplisert dette feltet er. Samtidig er det rimelig å anta at samtlige forskere er enige om at Taliban fremstår som en islamsk fundamentalistisk bevegelse som ikke kan kategoriseres med andre islamistiske bevegelser som ønsker revolusjon for å bekjempe kolonialismen. Det er imidlertid kun Rashid av de respektive forskerne som vektlegger Talibans opphav i Deobandi som sentralt for forståelsen av hva islam er for Taliban. Mens van Linschoten og Gopal utfordrer denne teorien, tar ikke de andre forskerne bort betydningen av Deobandi for Talibans fremvekst, men fokuserer hovedsakelig på andre faktorer i Talibans versjon av islam. Hvis man tar utgangspunkt i Rashids syn, kan man undersøke islam i Afghanistan fra et bredere perspektiv og se hvordan den spesielle fundamentalistiske formen av islam har utviklet seg. Mens Harpviken og Strand hevder at Talibans islam har et tradisjonellistisk grunnlag, mener Maley at Talibans islam har en mer fundamentalistisk karakter. Ahmed Rashid og Peter Marsden mener imidlertid ikke at dette kan kalles fundamentalistisk med mindre man legger til grunn at Talibans versjon av islam kan tolkes som mer puritansk og har større validitet enn andre.

¹⁵⁵ Marsden, 1998, *The Taliban: War, religion and the new order in Afghanistan*, 60–61

¹⁵⁶ Ibid, 73.

Islam i historisk kontekst

Den delen av den «ekstreme» tolkningen av Koranen som har vakt mest oppmerksomhet og kontroverser, er Talibans syn når det kommer til kvinner og øvrige innskrenkninger i sitt islamske samfunn. Det er derfor viktig å forklare islams rolle som religion i Afghanistan. Man kan ifølge Brekke heller ikke forstå fundamentalismens opphav uten å forstå konsekvensene av imperialismen. Fra omtrent ca. 1850 og utover spredte europeiske makters dominans og ekspansjon seg over hele verden. Samlebetegnelse på de prosessene som fant sted kan kalles *modernitet*. Modernitet er et omfattende og diffust begrep som historikere først og fremst bruker for å vise til bestemte trekk ved europeiske samfunn etter middelalderen. Ifølge Brekke handler modernitet om det materielle, økonomiske og organisatoriske grunnlaget for menneskelige samfunn. Begreper som rasjonalitet og fornuft er også knyttet til modernitet. Det er med andre ord den brede samfunnsutviklingen som leder til den «forvitringen» av religion som fundamentalister reagerer mot.¹⁵⁷ Som vist i kapittel 3, ble islam gjort til en statsreligion i Afghanistan under regimet til Abdur Rahman (1880-1901), etter å ha vært den dominerende religionen i landet. Dette betydde at islam sin posisjon i staten forsterket seg i Afghanistan. Dette var et resultat av ønsket om modernitet og sentralisering av makten. Samtidig fungerte det som en motpol mot økende utenlandsk intervensjon fra det britiske imperiet og russisk innflytelse.

Islam i The Kabul Times 1997

I analysen min av uttalelsene om islam i *The Kabul Times* i 1997, har jeg valgt å fokusere på et spesifisert og begrenset utvalg av artikler. Jeg har gjennomgått syv relevante utdrag der Taliban-lederne uttaler seg i direkte artikler. Analysen vil følge en tidskronologi basert på to kriterier: hvordan Taliban tolker og praktiserer islam i forhold til *fredsbygging* og *statsbygging*. Jeg vil bruke ulike kilder og eksempler for å undersøke hvordan Taliban blir fremstilt som en bevegelse som søker fred og stabilitet, med spesielt fokus på Mullah Omars korrespondanse. For kriteriet om Taliban som fredsskapende vil jeg først se nærmere på en fragmentert del av uttalelsen fra Mullah Mohammed Rabbani med tittelen «Message to UN Secretary General» fra 6. januar, samt en artikkel fra 27. januar 1997 med tittelen «Message of Amirul Mominin». Jeg vil analysere begge artiklene med hensyn til fredsbygging. Når det gjelder kriteriet om Taliban

¹⁵⁷ Brekke, 2012, 13–14.

som statsbyggende, vil analysen sette søkelyset på fem spesifikke eksempler som viser denne fremstillingen. To av artiklene er ikke fra de som er nevnt ovenfor, inkludert første del av intervjuet med Mullah Omar og *Sharia Weekly*: «Universities moral assets: Amir-ul-Mominin», og «Chairman message to friendly countries» fra 2. juni 1997. Et sentralt argument for fremstillingene er hvordan Mullah Omar blir titulert som «*Amir-ul-Mominin*» i artiklene.

Islam som fredsbyggende

I en artikkel publisert i *The Kabul Times* den 6. januar 1997, blir Talibans nestleder, Mullah Mohammed Rabbani, sitert med overskriften «Message to UN Secretary General». Hovedfokus for uttalelsen er Talibans kommunikasjon med FNs generalsekretær, Kofi Annan, i forbindelse med utnevnelsen av en ny generalsekretær. Formålet med uttalelsen kan dermed antas å være å styrke Talibans politiske posisjon og etablere fortrolighet med Annan. I uttalelsen står det følgende: We Moslems are convinced that Islam is the religion of peace and peaceful Co-existence.¹⁵⁸ Selv om hovedbudskapet i uttalelsen omhandler Talibans forhold til resten av verden, inneholder den også et dypere budskap om hvordan islam kan bidra til å bygge fred. Først og fremst bruker Rabbani et inkluderende pronomen «vi» for å omtale muslimer. Videre hevder Rabbani at islam er en religion for fred og fredelig sameksistens. Forfatteren Md. Thowidul Islam¹⁵⁹ hevder i artikkelen *Peaceful Coexistence of Various Religious Groups in Islam; Some examples from the history of Muslim Societies* for at fredfull sameksistens refererer til en tilstand hvor grupper med forskjellige trosretninger, ideologier og bakgrunn kan leve fredelig sammen med gjensidig forståelse og toleranse for hverandre.¹⁶⁰

Mullah Mohammed Rabbani fremstiller islam både som en fredsbyggende religion og som en tilstand av fredelig sameksistens. Dette kan tolkes som en strategi for å gi islam en positiv fremstilling. I vestlig diskurs har islam fått stadig mer negativ omtale på grunn av fremveksten av radikal ekstremisme og terrorisme, hvor gjerningspersoner har legitimert sine handlinger på et islamistisk grunnlag. Dersom det er riktig å tolke Rabbani på denne måten, kan man forstå at han bruker islam som et implisitt argument for at religionen er fredelig og

¹⁵⁸ The Kabul Times, 6. januar 1997 “3394.Pdf,” 1.

¹⁵⁹ Shaikh Abdullah Muhammad ibn Yusuf Al-Habashi Al-Harari fra Etiopia var en islamsk lærde og grunnlegger av Al-Ahbash i Libanon. Han var kontroversiell på grunn av sine religiøse holdninger, som var en blanding av sunni-og sjia-teologi med sufi-spiritualisme. Al-Ahbash var en av de mest kontroversielle muslimske gruppene i det moderne spekteret av islamske grupper, og motsatte seg politisk aktivisme og bruk av vold..

¹⁶⁰ Islam, Md. T. 2018. “*Peaceful Coexistence of Various Religious Groups in Islam; Some Examples from the History of Muslim Societies,*” 185.

aksepterer sameksistens med andre grupper. Dette bruker han så igjen til å legitimere sine egne standpunkter. Det kan også tenkes at intensjonen er å fremstille Taliban som en politisk organisasjon med gode hensikter for Afghanistan som nasjon, der islam blir statsreligionen. Rabbanis argument kan tolkes som en skjult agenda, da det ikke nødvendigvis representerer gode hensikter. Likevel er denne fremgangsmåten sentral i *The Kabul Times*, der Taliban bruker sin religiøse tro på islam til å legitimere sine politiske handlinger.

Mullah Omar 27. januar - Ramadan

Islam is the religion of honour and success. Till the Moslems completely implemented the religion of Islam, they had good prestige and were success. When the Moslems didn't implement Islam, they encountered with a scandalous living. For the sake of God Almighty and for the welfare of Moslem Umma, lets surrender the religion. We shall improve our actions and offer prayers in trenches, office.¹⁶¹

Sitatet ovenfor, datert 27. januar 1997. Hovedbudskapet i teksten er Mullah Omar sin offisielle hilsen i forbindelse med den muslimske fastemåned ramadan. I artikkelen henvender Mullah Omar seg primært til muslimer. Hovedbudskapet i uttalelsen handler ikke nødvendigvis om å fremstille islam som en fredelig religion, men er snarere forbundet med ære og suksess. Ifølge Mullah Omar førte manglende implementering av islam til en «skandaløs levemåte», men å overgi seg til islam som en del av det muslimske fellesskapet ville føre til prestisje. Sitatet «Till the Moslems completely implemented the religion of Islam they had good prestige and were success» er spesielt relevant i konteksten fordi ordet «completely» eller «fullstendig» er avgjørende i den forstand at Mullah Omar sannsynligvis sier er at fram til muslimene fullstendig implementerte islam var de både suksessrike og prestisjefulle. Mullah Omar refererer antagelig til kolonitiden når han sier «When the Moslems didn't implement Islam, they encountered with a scandalous living», der muslimene ifølge ham var undertrykt av vestlig dominans og derfor ikke var i stand til å iverksette islam, som førte til en «skandaløs levemåte». Mullah Omar viser at han primært er opptatt av å fortelle en bestemt historie hvor han sammenligner tidligere styresett i Afghanistan med *jahiliyya*; som ifølge den egyptiske ideologen/islamisten, Sayyid Qutb beskriver en tilstand av moralsk forfall og ignoranse. Begrepet ble opprinnelig brukt om perioden før Profeten Muhammeds tid, hvor menneskene ifølge Qutb skulle befinne seg i en «tilstand» hvor den både var uvitende om den islamske tro og var hedenske. Qutb sitt argument er at denne tilstanden av «*jahiliyya*» forverret seg ytterligere i dag hvor vestlige verdier som Qutb beskriver som «forkastelige verdier» jobber mot islamske verdier. Derfor er vestlige

¹⁶¹ The Kabul Times 27. januar 1997 "3396.Pdf," 1.

verdier som sekularisering, demokrati, individualisme, likestilling og materialisme – elementer av vestlig innflytelse som Qutb mener har hatt utelukkende negativ betydning for den muslimske verden.¹⁶²

Mullah Omar bruker ikke begrepet *jahiliyya* i *The Kabul Times*. På den annen side kan det argumenteres for at Mullah Omar legger spesiell vekt på hvordan muslimenes implementasjon av islam var mangelfull i den koloniale perioden. Kolonitiden medførte blant annet sekularisering og demokratiske prinsipper som direkte svekket de etablerte muslimske institusjonene og utfordret deres religiøse legitimitet. Afghanske tradisjonelle verdier ble dermed sterkt utfordret av Storbritannia og Russland som kjempet seg imellom med å tilegne seg innflytelse over ulike områder av Afghanistan på nesten 100 år. Ifølge Petter Bauck hadde det etter to britisk-afghanske kriger rundt 1880 utviklet seg en sterk anti-britisk holdning både blant det religiøse presteskaperet (*ulama*) og i befolkningen generelt.¹⁶³ Av disse grunnene kan det hevdes at Mullah Omars hilsen legger til grunn anti-sekulariserende og anti-kolonialistiske holdninger som vesentlige i hans argumentasjon.

«Universities moral assets: Amir-ul-Mominin» (part II) 14.mai 1997

«There is no room for such elements in Islam and all Moslems are brothers in the Islamic system and they have the same rights and responsibility before the law.»¹⁶⁴ Sitatet overfor er en del av intervjuet mellom korrespondenten fra *Sharia Weekly* og Mullah Omar. Mullah Omar blir spurt om hvordan han oppfatter eksistensen av politiske partier og partiers deltakelse i staten på et generelt grunnlag. I sitt svar, understreker «such elements» en hentydning som sier tydelig at en politisk institusjonalisering ikke er forenelig med islamske grunnpilarer. Svaret er tydelig henvisende til andre muslimer og muslimske land som ifølge Mullah Omar har et politisk byråkratisk system med *demokratiske* prinsipper som hører til i idealet av en islamsk stat. Ser man litt nærmere på uttalelsen kan det også si oss noe om hva som er sentralt for Talibans egen selvoppfattelse. Islam som en egalitær religion er et viktig prinsipp for den generelle selvoppfatningen blant muslimer, ifølge Bjørn Olav Utvik, professor i Midtøstenstudier. Da er det ifølge Utvik lagt vekt på at islam ikke godtar at noen mennesker står over andre i kraft av sin herkomst. Poenget til Utvik er at de egalitære aspektene gjerne fremstår som helt sentralt i muslimers egen selvoppfattelse – men på tross av det er det likevel ulikhet for loven i praksis. I den klassiske forståelsen av *sharia* er det full likestilling blant menn. Mens den likestillingen

¹⁶² Eggen, 2004, *Milepæler*, 18

¹⁶³ Bauck 2022, 81.

¹⁶⁴ The Kabul Times, 14.mai 1997 “3409.Pdf,” 2.

gjaldt verken kvinner, ikke-muslimer eller slaver.¹⁶⁵ I Taliban sin egen fremstilling viser Mullah Omar hvordan han vil at islam skal bli oppfattet. For det første som en religion hvor muslimer i det islamske systemet har de samme rettighetene før loven. Men i realiteten er kvinner i Taliban sitt islamske system ikke like for loven. Kvinnens adgang til skolegang ble ifølge Rashid gjort forbudt, som dermed førte til at over 70.000 kvinnelige studenter mistet studieplass i løpet av 1996.¹⁶⁶

Første del av intervjuet mellom Mullah Omar og korrespondenten viser til et eksempel hvor Mullah Omar blir spurt om hvilke holdninger han har når det kommer til kvinners utdanning, og hvordan problemet rundt kvinners utdanning kan overvinnnes:

Islam attaches high value to the education of men and women, but there are war and emergency conditions in our country and as a result of which we have an ailing economy so whenever these problems are solved and the Islamic system has been strengthened in our country, therefore, these works will be done.¹⁶⁷

Dette eksempelet viser hvordan Mullah Omar vil at islam skal oppfattes som inkluderende og som i tråd med likestilling. Samtidig gir Mullah Omar uttrykk for at utdanning må settes på vent på grunn av den konflikten landet var i som også har bidratt til stagnerende økonomi. Man kan på bakgrunn av dette sitatet hevde at Talibans retorikk vektlegger egalitære aspekter – og med en tydelig agenda om hvordan islam skal oppfattes, selv om det ikke samsvarer helt med de faktiske vedtak Taliban gjorde. Dette er samtidig et klart retorisk virkemiddel for å fremstille islam som Taliban fredsskapende ved å appellere til verdier som inkludering og likestilling. Man kan også se hvordan Taliban forneker demokratiske samfunnsstrukturer i sitt islamske system som forsterker synspunktet om en anti-vestlig og anti-sekulariserende islamsk stat. Dette viser hvordan Taliban setter sin egen versjon av islam høyere enn noe annet.

Videre i artikkelen uttaler Mullah Omar seg følgende: «This holy verse is sufficient for the improvement of the Islamic society» ‘If there is a conflict among you, so please refer to the book of God and his messenger. »¹⁶⁸ I forlengelsen av analysen i forrige empiriske kapittel om *Nasjonalstaten Afghanistan*¹⁶⁹ ble den øvrige konteksten gjort rede for. Mullah Omar svarer videre på spørsmål fra korrespondenten om hvordan Taliban oppfatter selv hvordan sin islamske stat inkluderer alle muslimer i landet i en enhetlig stat.¹⁷⁰ Sitatet overfor er etter alt å

¹⁶⁵ Utvik, *Islamismen*, 69–70.

¹⁶⁶ Rashid, 2010, 50.

¹⁶⁷ The Kabul Times, 7.mai 1997 “3408.Pdf,” 2.

¹⁶⁸ The Kabul Times, 14.mai 1997 “3409.Pdf,” 2.

¹⁶⁹ Se kapittel 4.

¹⁷⁰ The Kabul Times, 14.mai “3409.Pdf,” 2.

dømme et vers fra Koranen 4:60 som sier følgende: «Å dere som tror, adlyd Allah og adlyd Sendebudet og dem som har myndighet blant dere, og om dere strides om noe, så henvis det til Allah og sendebudet hvis dere tror på Allah og den Ytterste dag.»¹⁷¹

Beretningen viser til Koranen, som er kilden til loven og det som utgjør grunnlaget for den staten Taliban ønsker å etablere. Dette er en vanlig islamsk retorikk, der Mullah Omar eksplisitt refererer til fundamentet i islam - Koranen og dens betydning. Ifølge islamske fundamentalister blir hvert ord som er nevnt i Koranen tolket bokstavelig, og dermed betraktet som Guds ord. Mullah Omar påpeker at dette verset er av stor betydning for å forbedre det islamske samfunnet. På den annen side kan det bety at hvis man søker fred, må man følge Guds ord og budbringer

«Amirul Mominin's message to Independence Anniversary25», august 1997

I Mullah Omar sin uttalelse om frigjøringsdagen i *The Kabul Times* gjør Mullah Omar som vist i kapittel 4 først og fremst rede for betydningen av Afghanistans frihet i et nasjonalistisk perspektiv. Ytringene som beskriver islam eksplisitt: «Freedom is a great blessing and there is God order that the Moslem nation shall live freely and shall not prefer living under the yoke of the enemies of Islam.»¹⁷² Uttalelsen sier for det første noe om frihet som er en velsignelse og at den muslimske nasjonen Afghanistan skal leve fritt fra islams fiender. Fiendene som Mullah Omar refererer til er etter all sannsynlighet de kolonialistiske stormaktene Storbritannia og Russland. Selv om hovedbudskapet i stor grad bærer preg av nasjonalistisk retorikk, er også islam som en frihetsreligion sentralt argument. Referansen til kolonitiden understreker Mullah Omars retorikk som antikolonialistisk og anti-sekulariserende, hvor han anser disse som klare fiender av islam og Afghanistans suverenitet.

Islam som statsbyggende Statsbygging i Afghanistan

Fremstillingene av islam i *The Kabul Times* har vist til flere tilfeller der det fremgår at Taliban-lederne primært er opptatt av å fremstille islam som en fredelig religion som kan leve i fred med andre samfunn og religioner. Dette er sannsynligvis et virkemiddel som har til hensikt å «ufarliggjøre» den vestlige diskursen av islam for å gi seg selv religiøs legitimitet. Taliban-

¹⁷¹ *Koranen På Norsk - Quran*, n.d.

¹⁷² *The Kabul Times*, 25. august 1997. "3461.Pdf," 1.

lederne forsøker å fremstille islam som en fredelig religion for å gi seg selv religiøs legitimitet og oppnå anerkjennelse og troverdighet i verden, ikke bare blant den afghanske befolkningen. Selv om Mullah Omar i all hovedsak henvender seg til muslimer – (og generelt sine landsmenn) i artikkelen som omhandler ramadan, er det likevel viktig for Mullah Omar at fremstillingen av islam blir utelukkende positiv for øvrige lesere av *The Kabul Times* i dette tidsrommet. Det kan være mulig å argumentere for at islam her brukes instrumentelt som statsbyggende. Hva er islam som statsbyggende? Med andre ord betyr det en religion som favoriseres av staten ved lov eller praksis. Slik det fremstilles utgår religiøs legitimitet fra staten, lovverket i staten er underordnet Guds lov I beskrivelsen av statsreligionen islam, som Taliban tar utgangspunkt i, er lederskapet ifølge Maley viktig i fundamentalistiske bevegelser. Slike bevegelser har en overordnet leder med religiøs og symbolsk makt, som er karakteristisk med hensyn til de hellige tekstene og fundamentalistenes lave grad av politisk institusjonalisering.¹⁷³ For Taliban var den politiske hierarkiske strukturen i statsbyggingsprosessen i 1996 imidlertid løst strukturert ifølge amerikanske etterretningsdokumenter.¹⁷⁴

Islam som en statsreligion betyr at Koranen og Sunnah er kilder til lov. Dette har historisk bakgrunn i islam sin første tid. Selv om samfunnet Profeten Muhammed både vokste opp i, Mekka og emigrerte til Medina var dette tradisjonelle stammekulturer som Profeten Muhammed måtte tilpasse seg i. Etter at han hadde blitt bannlyst/utstøtt av sitt eget stammesamfunn i Mekka måtte han tilpasse seg et nytt og lignende stammesamfunn i Medina. Krigen mot Mekka var nærmest uunngåelig ettersom Profeten Muhammed ble ansett som utstøtt og en trussel for det eksisterende stammenettverket. Etter den første seieren mot Mekka, som antas å ha funnet sted i år 622-623¹⁷⁵ utviklet Profeten Muhammed etter hvert en status som en diplomatisk, politisk og militær leder. Den historiske situasjonen som islam oppsto i førte til at islam ble en «politisk» religion. I det andre tiåret etter Profeten Muhammeds død i 632 ekspanderte de fire rettlejede kalifene islam til et nytt verdensrike.

Som tidligere nevnt i kapittel 3 var ikke islams rolle i staten styrket betydelig før Abdur Rahmans regime (1880-1901), men dette underminerte samtidig makten til de øvrige stammelederne. Til tross for dette la amirene som fulgte Rahmans slektslinje, til rette for en modernisering av landet. Historisk har moderniseringen i landet blitt påvirket av det konservative presteskaper og stammesamfunnet, som i stor grad har vært motstandere av

¹⁷³ Maley, 1998, *Fundamentalism Reborn?*18.

¹⁷⁴ Maley, 1998, *Fundamentalism Reborn?*18.

¹⁷⁵ Tjønn, 2012, *Muhammed*, 125.

Tjønn skriver at det første krigstoktet ifølge Ibn Ishaq fant sted ikke syv, men omkring tolv måneder etter at Muhammed hadde kommet til Medina, tidlig på høsten 623.

endringer og reformer. Som tidligere vist ble også Amanullah Khans forsøk på å modernisere Afghanistan i 1919 relativt mislykket fordi grunnloven slo fast at stammesamfunnet skulle reduseres, akkurat slik Abdur Rahman la opp til. Amanullah mente at det var viktig å redusere stammens rolle for å styrke nasjonalfølelsen blant alle etniske grupper i Afghanistan. Han innførte derfor en rekke politiske og rettslige reformer som skulle bli konstituert i en ny grunnlov. Grunnloven forbeholdt fortsatt islamsk lov som den gjenværende lovkilden, men inneholdt også sekulære reformer som svekket både stammesamfunnet og islams innflytelse. Utover 1900-tallet mistet det islamske hegemoniet videre sin innflytelse i forbindelse med den pro-sovjetiske politikken som dominerte samfunnet stadig mer. Den sovjetiske invasjonen i 1979 ble en katalysator for nasjonsbygging, og da Taliban kom til makten i 1996, gjenreiste de den islamske legitimiteten som fundament i staten.

Eksempler på islam som statsbyggende

I eksemplene fra *The Kabul Times* blir islam framstilt som en viktig faktor i statsbyggingen. I en artikkel fra 27. januar uttrykker Mullah Omar følgende: «...I wish success for Mujahidin who struggle in the cold weather for the enforcement of Islamic Sharia. »¹⁷⁶ I det omfattende intervjuet som ble presentert i forrige kapittel (se kapittel 4) mellom Mullah Omar og en korrespondent fra *Sharia Weekly* 7. mai 1997, blir islam eksemplifisert på følgende måte:

For the fulfillment of the desire of the Moslems and delivering Afghanistan from further running, we have uprised, and our national uprising has been based on Islamic pillars. Islam is not risky for any body.¹⁷⁷

I den påfølgende utgaven i *The Kabul Times* 14.mai 1997 sier Mullah Omar følgende:

Eksempel 3:

(...) My message to the Moslems compatriots is that they first of all shall improve their beliefs and shall leave all hypocrisy and to carry on all their activities in accordance with Islam and instead of launching war, they shall improve their society and religion. They shall support honestly their Islamic State and fulfil their religious responsibility in the implementation on the Islamic Sharia and reconstruction of Afghanistan.¹⁷⁸

Mandag 2.juni uttalte nestlederen av Taliban, Mullah Mohammed Rabbani seg, under følgende overskrift: «Chairman message to friendly countries.»:

¹⁷⁶ The Kabul Times 27. januar 1997, "3396.Pdf," 2.

¹⁷⁷ The Kabul Times 7.mai 1997 "3408.Pdf," 2.

¹⁷⁸ The Kabul Times 14.mai 1997"3409.Pdf," 2.

Eksempel 4:

Following the principles of the holy religion of Islam and the lofty interest of the country, the Islamic State of Afghanistan has arranged the principles of its foreign policy in such way that is in full conformity with UN, Organisation of Islamic Conference and non-aligned movement and other accepted international norms.¹⁷⁹

25. august 1997 uttaler Mullah Omar, representert som «leder av de troende» følgende i eksempel 5:

(...) Similarly, the honest son of this homeland, the Taliban and Mujahideen are busy in holy Jihad in the path of safeguarding the territorial integrity and enforcement of the Islamic Sharia, God willing the help of God almighty their lofty aspiration will be realised and we wish for all Moslems of the world and the suffering people freedom and I ask God Almighty to keep proud our free homeland.¹⁸⁰

Analyse av språklig mønster i Taliban-lederes utsagn

I eksemplene som er presentert her kan man se et fast mønster i utsagnene. For det første er de mest betydningsfulle Taliban-ledere som uttaler seg. Det som styrker de samlede argumentene fra eksemplene, er at de kommer fra autoritative personer fra Taliban med stor egenrådlig makt. Spesielt Mullah Omar har som forklart i forrige kapittel vært en figur i Taliban med en sterk personlighet og makt i Kandahar. Hans posisjon gir derfor høy grad av troverdighet at uttalelsene meningsinnhold samsvarer med Taliban sine egne holdninger og verdier.

Det er tydelig et fast mønster i utsagnene til Taliban-ledere, som kan observeres i de eksemplene som presenteres her. Forskjellen mellom utsagnene er imidlertid at de tilhører en ulik sosial kontekst, selv om de er i all hovedsak publisert for å oppnå samme sak. De er likevel klare likhetstrekk i hvordan argumentasjonen blir fremlagt. Ord i setninger som «enforcement of sharia» og «principles of holy religion of islam» er gjennomgående og impliserer omtrent det samme. Samtidig viser uttalelsene direkte tale, som er et retorisk virkemiddel som brukes for å øke overbevisningskraften i budskapet. Utsagnene i eksemplene viser at Taliban tydeliggjør sine politiske ambisjoner i Afghanistan. Ikke bare skal staten være nasjonaliserende, men den skal være basert på islamske grunnpilarer som danner grunnlaget for lovfestingen i staten. Koranen er høyt verdsatt og anses som den ultimate kilden til lovgivning, da den anses som Guds ord. Denne tilnærmingen av islam som *sharia* implementeres og Koranen skal tolkes helt bokstavelig er to fundamentalistiske hovedtrekk. Men ser man videre på overskrifter i *The*

¹⁷⁹ The Kabul Times 2. juni 1997 "3411.Pdf," 2.

¹⁸⁰ The Kabul Times 25. august 1997 "3461.Pdf," 4.

Kabul Times som ikke må utelukkes i denne analysen er Mullah Omars autoritative stilling i Taliban hvor han i artiklene tituleres formelt som *Amir-ul-Mominin*. Denne gjentakende retorikken beviser for det første hvor essensiell Mullah Omar var for Taliban i denne perioden og for det andre dokumenterer det hvor opptatt Taliban var av å representere Mullah Omars religiøse autoritet overfor leserne av avisen.

Religiøs retorikkbruk

I *The Kabul Times* kan man se et tydelig mønster av religiøs retorikk. Retorikken er ofte av islamsk fundamentalistisk natur. Taliban presenterer ofte sin religiøse identitet som basert på Koranen og Profetens Sunnah, som eksemplene i *The Kabul Times* viser. I flere av de direkte uttalelsene fremstiller Taliban seg selv kategorisk som «oss» og hevder at islam er den eneste sanne religionen. Det overordnede argumentet som er felles for samtlige av de presenterte utsagn, er fremstillingen av islam som en fredelig religion. Mullah Mohammed Rabbani argumenterer for at islam er en fredelig religion som fremmer samarbeid og sameksistens. På den annen side er argumentasjonen til Mullah Omar mer spesifikk: I uttalelsen som handler om feiringen av ramadan uttaler Mullah Omar hvordan ikke-muslimer blir kategorisert i egne grupper på bakgrunn av religion. Samtidig kan man implisitt forstå ytringen av hvordan Mullah Omar kan referere til den før-islamske tiden på bakgrunn av at ramadan markeres når Profeten Muhammed fikk sin første åpenbaring av engelen Gabriel. Derfor kan man tolke Mullah Omars uttalelse om at det var betydelige forskjeller på tiden før og etter at islam fikk sin opprinnelse. I likhet med Rabbani snakker Mullah Omar om «muslimer» i flertall.

Basert på analysen kan man konkludere med at den religiøse retorikkbruken signaliserer avstand til andre utgrupper, samt en nærhet til muslimer som omtales. Dette bidrar til å øke avstanden mellom gruppene. Utsagnene inneholder ofte negative karakteristikk av ikke-muslimer, som står i kontrast til positive beskrivelser av muslimer. Dette kan bidra til å skape et fiendebilde. Man kan likevel hevde at selv om muslimer omtales i flertall og som «vi» er ikke det en betegnelse som er gjeldende for alle muslimer. Talibans lederskap har ifølge Harpviken og Strand grunnleggende mistro til shi'a-islam. Historien viser at det var nettopp shi'a-muslimer som påførte Taliban sitt første ordentlige nederlag i mai 1997 ved Mazir-i-Sharif. Det kan oppleves paradoksalt at motstanden mot Talibans forsøk på å implementere

sharia og avvæpne befolkningen tilhørende hazara-gruppen førte til at den etniske dimensjonen i krigen ble forverret.¹⁸¹

Delkonklusjon

Talibans uttalelser i *The Kabul Times* i 1997 er preget av en islamsk fundamentalistisk retorikk som vektlegger betydningen av islamske grunnpilarer og som Koranen og Sunnah. Sentralt i Talibans form for islam er implementeringen av *sharia*-lover i et islamsk emirat, som understreker Mullah Omars autoritative posisjon som en religiøs og politisk figur. Talibans fremstilling av islam som både fredsskapende og statsbyggende kan forstås som et produkt av anti-kolonialistiske og vestlige okkupasjon i Afghanistan, som forstyrret tradisjonelle afghanske kulturelle verdier og hindret en modernistisk utvikling av nasjonen.

Talibans bruk av tittelen *amir-ul-mominin* for Mullah Omar viser en bevisst strategi for å styrke hans religiøse legitimitet i en politisk urolig tid. Det viser også at Mullah Omar hadde en svært sterk posisjon innad i Taliban. Ved å presentere en bestemt historie om fortiden, der vestens sekulariserende kultur var direkte utslagsgivende for Taliban-bevegelsens opprinnelse, søker Taliban å legitimere sin nasjonale stat gjennom sterke islamske verdier. På grunn av en rekke mislykkede militære intervensjoner og den etniske massakren i Mazir-området i mai 1997, var Taliban svekket på et nasjonalt plan, og avisen *The Kabul Times* var et essensielt maktmiddel for å oppnå legitimitet og anerkjennelse for det anti-vestlige og anti-sekulariserende regimet. For å forstå Talibans islam på sine egne premisser, må man ta utgangspunkt i historiske premisser og kampen mot vesten av afghanske tradisjonelle kulturelle verdier som førte til en sterk fundamentalisme.

¹⁸¹Harpviken & Strand, 2001, 451.

Kapittel 6: Taliban i Verden

Introduksjon

I de foregående kapitlene har vi sett hvordan Taliban presenterte sitt syn på nasjonen og på islams rolle i statsbygging. Det som ikke har blitt problematisert i fremstillingene hittil, er hvordan Taliban fremstiller seg selv til resten av verden. En vellykket statsbyggingsprosess er ikke tilstrekkelig for å oppnå anerkjennelse av verdenssamfunnet. I verdenssamfunnet var det imidlertid en rekke organisasjoner som ble opprettet etter andre verdenskrig for å unngå en ny storkrig i fremtiden. De Forente Nasjoner (FN), etablert i 1945, er utvilsomt den mest fremtredende og betydningsfulle. Organisasjonen for Islamsk Samarbeid (OIC) er en annen mellomstatlig organisasjon, etablert i 1969.¹⁸² Denne organisasjonen (kjent som før 2011 *Organisation of the Islamic Conference*) er en samarbeidsorganisasjon for islamske land, og fungerer som den kollektive stemmen utad for den muslimske verden. OIC ble opprettet i 1971 etter et vedtak fra toppmøtet mellom statslederne i de islamske landene i Rabat, i september 1969. I dag består den av 57 ulike medlemsland og toppmøter avholdes vanligvis hvert tredje år. Agendaen for organisasjonen har vært å bygge på de historiske og kulturelle båndene mellom de islamske landene, men inkluderer ikke ideologisk eller religiøst fellesskap.¹⁸³ FN og OIC er to mellomstatlige organisasjoner som er med på å binde verdens nasjoner sammen. I *The Kabul Times* i 1997 henvender Taliban seg direkte til både FN og OIC.

Dette kapittelet vil undersøke spørsmålet: «*Hvordan fremstiller Taliban seg selv i forhold til verden, hvordan de legitimerer seg i forhold til andre stater? Hvilken type anerkjennelse er det Taliban søker å oppnå?*»

For å se nærmere på dette spørsmålet må begrepet *anerkjennelse* først og fremst avklares. Hva er anerkjennelse? Er det forskjell på anerkjennelse og legitimitet? Med utgangspunkt i problemstillingen vil det være formålstjenlig å bruke et teoretisk rammeverk - som professor Dagfinn Christian Selvaags anerkjennelsesteori. I Selvaags bok *Anerkjennelse av stater og regimer (2021)* legger han til grunn et teoretisk rammeverk som omhandler anerkjennelsespraksis i folkerettslig og utenrikspolitisk perspektiv.¹⁸⁴ Boken behandler temaet hvorvidt, og på hvilken måte, anerkjennelsen av stater i en overordnet kontekst er regulert av

¹⁸² The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 2.

¹⁸³ "History, Homepage of Organisation of Islamic Cooperation."

¹⁸⁴ Selvaag, 2021, *Anerkjennelse av stater og regimer*, 22.

folkeretten, som viser til at det ikke bare er en avansert form for internasjonal politikk. Det er riktignok ikke plass i denne empiriske analysen å se på det teoretiske grunnlaget for *hvorfor* Taliban ikke får sin politiske regjering i 1997 anerkjent av verken FN og OIC. På den andre siden er det relevant å se på det teoretiske grunnlaget for *hvordan* Taliban forsøker å tilskrive seg selv legitimitet og søke anerkjennelse i sine egne fremstillinger.

Presentasjon av kildematerialet og kapittelets struktur

I kapittelet vil jeg først se på Talibans henvendelser til OIC, der jeg vil analysere en artikkel der Taliban henvender seg selv til organisasjonen: “*Statement by Al-Haj Mullah Muhammad Ghaus Akhund Acting Minister of Foreign Affairs*” 6. januar 1997». Jeg vil spesielt fokusere på Mullah Mohammad Ghaus Akhunds rolle i Taliban-lederskapet, siden dette er relevant for å besvare det første spørsmålet i kapittelet. Siden det er bare én tilgjengelig artikkel, vil analysen inkludere utdrag fra denne. Videre vil jeg se på Talibans uttalelser i forhold til FN, og analysere to forskjellige uttalelser fra Mullah Mohammad Rabbani: “*Message to UN Secretary General*” 6. januar 1997 og “*Chairman’s message to UN Secretary General*”, 2. juni 1997. Jeg vil fokusere på hvordan disse uttalelsene relaterer seg til hverandre, og hvordan de gir innsikt i Talibans syn på FN. Det faktum at uttalelsene kommer fra Rabbani, som er en viktig representant for Taliban-lederskapet, er også interessant for å forstå innholdets kontekst. Kapittelet vil ha en tematisk struktur, der det første setter søkelys på Talibans henvendelser til OIC, det andre på Talibans uttalelser om FN, og det tredje på hvilken type anerkjennelse Taliban søker. For å besvare det siste spørsmålet vil vi diskutere kildematerialets fremstillinger i en bredere, overordnet kontekst.

Anerkjennelse og legitimitet

Før vi ser på Talibans forhold til omverden er det viktig å definere hva som menes med anerkjennelse, og avklare hvordan jeg forholder meg til begrepet. Ifølge Selvaag er anerkjennelse først og fremst et av de mest kompliserte saksfeltene i folkeretten. Anerkjennelse berører et vidt spekter av folkerett, politikk og intern rett. I dette kapittelet forholder jeg meg til Selvaags definisjon av anerkjennelse av hva en stat er fra et folkerettslig og internasjonalt perspektiv. Den påpeker at en stat ikke er det eneste folkerettssubjektet, men diskusjonen om anerkjennelse har historisk sett vært knyttet til statens rolle og plassering i verden.¹⁸⁵ Videre

¹⁸⁵ Selvaag, 2021, 56

understreker definisjonen at staten har en særstilling i folkerettsamfunnet og at det er en vedvarende diskusjon om hvilke kriterier som skal legges til grunn for statens inntreden i folkerettsamfunnet og hvilke som skal legges til grunn for anerkjennelse av staten. Dette viser viktigheten av anerkjennelse av en stat for både staten selv og for det internasjonale fellesskapet. Den peker også på betydningen av å ha klare og sammenhengende kriterier for anerkjennelse av en stat i folkeretten.¹⁸⁶

I praksis handler *legitimitet* om å anerkjenne en regel eller institusjon som rettmessig og akseptabel. Dette er en subjektiv vurdering som avhenger av aktørens oppfatning av regelen eller institusjonen. Aktøren kan anse regelen eller institusjonen som legitim på grunn av dens *substans*, det vil si på grunn av innholdet i regelen eller institusjonen, eller på grunn av *prosessen* som førte til opprettelsen av regelen eller institusjonen. Med andre ord, legitimitet handler om troen på at en bestemt regel eller institusjon bør følges, og at den har en rettmessig og akseptabel basis. Legitimitet kan være en viktig faktor for å opprettholde sosial orden og stabilitet, da det bidrar til å skape tillit og respekt mellom borgere og myndigheter. Det er derfor avgjørende å ha en klar og forståelig prosess for opprettelsen av regler og institusjoner, og å sikre at de er basert på verdier og prinsipper som er bredt anerkjent og akseptert av samfunnet.

Anerkjennelse, derimot, handler om å gi respekt og anerkjennelse til en person, gruppe eller ide, og omfatter følelser og relasjoner. De to begrepene kan brukes om hverandre i den forstand at legitimitet kan være en faktor som bidrar til anerkjennelse. På samme måte kan anerkjennelse også bidra til å legitimere en institusjon eller handling. Til syvende og sist handler begge begrepene om å bli akseptert og respektert av det internasjonale samfunnet.¹⁸⁷

Anerkjennelsesprinsippene

Etter å ha definert nøkkelbegrepene, er det nødvendig å undersøke teoretiske prinsipper i Selvaags rammeverk som gir argumenter for anerkjennelse av en stat i folkeretten. Disse prinsippene inkluderer *selvråderetten*, *effektivitetsprinsippet* og *stabilitet*, som utgjør overordnede vilkår for statlig anerkjennelse. Hvordan bruker Taliban disse prinsippene i sine uttalelser i *The Kabul Times*? Selv om Taliban-regimet i Afghanistan ikke blir anerkjent som en stat eller en regjering for sitt «Islamske Emiratet Afghanistan» eller sin politiske plattform, vil ikke dette kapittelet fokusere på spørsmålet om anerkjennelse på disse områdene. I stedet vil jeg undersøke hvilken type anerkjennelse Taliban søker etter, og hvilke argumenter de

¹⁸⁶ Selvaag, 2021, 56.

¹⁸⁷ Hurd, 2008, *After Anarchy*, 30–31.

bruker for å fremme dette synspunktet. Det er viktig å merke seg at diskusjonen vil dreie seg om argumentene som Taliban bruker, heller enn hvordan disse argumentene blir mottatt av andre land eller organisasjoner.

Selvråderetten

Et viktig prinsipp for moderne stater er selvråderetten, som opprinnelig var knyttet til individets rett til selvbestemmelse. I denne sammenhengen er det interessant at etter andre verdenskrig ble selvråderetten et ledende prinsipp for avkolonisering, og dermed også et sentralt trekk i den internasjonale utviklingen på 1950-tallet. Etter FNs opprettelse ble det vedtatt en rekke resolusjoner som slo fast plikten til avkolonisering og selvbestemmelse, inkludert «*Declaration of the Granting of Independence to Colonial Territories*» i 1960.¹⁸⁸ Ifølge Selvaag endret ikke erklæringen disse folkerettslige kriteriene for en stat, men den skapte et politisk, moralsk og folkerettslig press på kolonimaktene for å sikre avkolonisering. Erklæringen la også grunnlaget for en rettslig legitimering av frigjøringskampen ved å gi koloniene se folkerettslige identiteter uavhengig av kolonimaktens behandling av dem etter sin lovgivning. Dette la et betydelig press på kolonimaktene. Selv om FNs reelle makt i forhold til avkoloniseringen kan diskuteres, hadde FN-erklæringene stor moralsk og idemessig verdi, særlig selvråderettens uttrykk for koloniers rett til å bestemme sin egen folkerettslige tilknytning, som nå er en ubestridt global folkerettslig norm. Selvråderetten spilte derfor en viktig rolle i anerkjennelsen av kolonistater og regimer, og ga koloniene legitimitet til å etablere nye anerkjente stater.¹⁸⁹

Effektivitetsprinsippet

Når en ny regjering kommer til makten, kan andre land velge om de vil anerkjenne den som en legitim regjering eller ikke. Effektivitetsprinsippet kan være en faktor som vurderes i denne sammenhengen. Hvis den nye regjeringen viser seg å være effektiv og stabil i å styre landet, kan dette bidra til å øke sannsynligheten for at andre land vil anerkjenne den som en legitim regjering. Dette kan igjen styrke regjeringens legitimitet og øke sjansene for å få internasjonalt samarbeid og støtte. På den annen side, hvis den nye regjeringen ikke viser seg å være effektiv og ikke klarer å styre landet på en god måte, kan dette gjøre det mindre sannsynlig at andre land vil anerkjenne regjeringen. Dette kan igjen bidra til å svekke regjeringens legitimitet og gjøre det vanskeligere for den å få til internasjonalt samarbeid og støtte. Dermed kan

¹⁸⁸ FNs generalforsamling, "Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples," UNGA res. 1514 (XV), 14. desember 1960.

¹⁸⁹ Selvaag, 2021, 61–64.

effektivitetsprinsippet spille en viktig rolle i vurderingen av om en ny regjering skal anerkjennes eller ikke, og hvorvidt den kan få internasjonal støtte og samarbeid.¹⁹⁰

Stabilitet

Ifølge Selvaag kan stabilitet referere til graden av politisk stabilitet og kontinuitet i et land eller en stat. En regjering eller et regime som oppfattes som stabil, har mindre sannsynlighet for å oppleve interne konflikter, opprør eller politisk ustabilitet som kan true den politiske kontinuiteten og stabiliteten i landet. Når det gjelder anerkjennelse av stater, kan stabilitet spille en viktig rolle i vurderingen av om en stat skal anerkjennes som en legitim stat av andre stater. Hvis en stat oppfattes som stabil og kontinuerlig i sin politiske og økonomiske utvikling, øker sjansene for at andre stater vil anerkjenne den som en legitim stat og samarbeide med den. På den annen side, hvis en stat oppfattes som ustabil, eller hvis den lider av hyppige interne konflikter, politisk uro eller annen form for ustabilitet, kan dette gjøre det mindre sannsynlig at andre stater vil anerkjenne den som en legitim stat og samarbeide med den.¹⁹¹

FN – hvordan stater blir anerkjent?

Etableringen av FN søkte primært å rette på de svakhetene som var identifisert i Folkeforbundspakten. FN-pakten ble formulert av seierherrene av andre verdenskrig. FN skulle operere som en internasjonal fredsbevarende organisasjon som hadde til hensikt å bruke den utviklede delen av verden til å påta seg et moralsk og folkerettslig ansvar for å videreutvikle den underutviklede delen av verden. Man fjernet i all hovedsak den usikkerheten som lå rundt Folkeforbundspakten. I FN var det imidlertid kun stater som kunne bli medlemmer. Alle FN-medlemmer måtte dermed tilfredsstille folkerettens normer for en stat. Medlemskap i FN skjedde prinsipielt gjennom en totrinnsprosess, i en riktig rekkefølge. Først må Sikkerhetsrådet foreta en rettmessig innstilling før Generalforsamlingen kan godkjenne søknaden etter at Sikkerhetsrådet har anbefalt opptak. Sikkerhetsrådet og Generalforsamlingen har etter 1950 vært hatt en fungerende gjensidig autoritet. Uten Sikkerhetsrådets positive innstilling til generalforsamlingen ville en godkjenning i praksis ha ført til en underminering av FN's autoritet. For at en stat skal bli anerkjent av FN, må det først stemmes over saken i Sikkerhetsrådet, hvor et veto fra et av de faste medlemmene vil hindre anerkjennelse. Hvis det ikke blir nedlagt veto, må søknaden om anerkjennelse deretter godkjennes av et flertall på to tredjedeler i

¹⁹⁰ Ibid, 329

¹⁹¹ Ibid, 331-332

Generalforsamlingen. Medlemskap i FN må derfor forstås som et autoritativt uttrykk for at folkerettens kriterier for en stat er innfridd. Ifølge Selvaag påhviler det også en forpliktelse til å akseptere og behandle medlemmet som en stat i betydningen av en stat i henhold til folkerettens bestemmelser. Samtidig følger det med tilhørende rettigheter og plikter, som er uavhengig av de folkerettslige normer for anerkjennelse.¹⁹²

Uttalelser av Mullah Mohammad Ghaus Akhund (Utenriksminister)

Mandag 6. januar 1997 utalte Mullah Mohammad Ghaus Akhund, daværende utenriksminister, seg i «Statement by Al-Haj Mullah Muhammad Ghaus Akhund Acting Minister of Foreign Affairs» publisert i *The Kabul Times*. Uttalelsen ble gitt i forbindelse med den 24. konferansen til Organisasjonen for islamsk samarbeid (OIC) som ble avholdt 9-13. desember i Djakarta i Indonesia.¹⁹³ Konferansen ble ledet av OICs Generalsekretær Dr. Hamid Algabid¹⁹⁴, og hadde viktige representanter som Indonesias president Mr. Soeharto¹⁹⁵, som holdt åpningstalen, og konferansens ambassadør Izhar Ibrahim, som ledet delegasjonen fra Republikken Indonesia. Punkt femten i den endelige kunngjøringen fra konferansen fastslo at setet til Afghanistan skulle forbli ledig uten å ta stilling til spørsmålet om anerkjennelse av Afghanistans regjering.¹⁹⁶

Formålet med OIC-konferansen i Djakarta var å fokusere på den internasjonale situasjonen og bekymringen for fortsatte konflikter i noen av medlemslandene. Konferansen diskuterte situasjonen i Midtøsten og uroen rundt Palestina og Al-Quds Al-Sharif/Jerusalem, det syriske Golan og Sør-Libanon, Bosnia-Hercegovina, Afghanistan, Somalia, Jammu og Kashmir, Kypros og muslimene i Sør-Filippinene samt armensk aggresjon mot Aserbajdsjan. Med tanke på situasjonen i Afghanistan, ble det diskutert en rekke resolusjoner i rådet som kunne bidra til å fremme fred og stabilitet i landet.¹⁹⁷ Med tanke på situasjonen i Afghanistan, ble det diskutert en rekke resolusjoner i rådet som kunne bidra til å fremme fred og stabilitet i landet.

¹⁹² Ibid, 72-74

¹⁹³ The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 2.

¹⁹⁴ Dr. Hamid Algabid (født i 1941) er en politiker fra Niger. I 1983-1988 var han statsminister. Fra 1989 til 1996 Generalsekretær i OIC.

¹⁹⁵ Haji Mohamed Suharto (død 27. januar 2008) var president i Indonesia fra 1967 til 1998.

¹⁹⁶ FINAL COMMUNIQUÉ OF THE TWENTY-FOURTH SESSION OF THE ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS", 1996, 5.

¹⁹⁷ "FOREIGN INTERVENTION MAJOR OBSTACLE TO NEGOTIATED PEACE IN AFGHANISTAN, SECURITY COUNCIL TOLD, IN TWO MEETINGS ON AFGHAN SITUATION | UN Press." 1996.

Avsender og mottaker

I denne gjennomgangen av Ghaus sin appell vil jeg presentere utvalgte uttalelser som jeg anser som mest relevante og vesentlige for forskningsspørsmålet. På grunn av tekstens omfang, vil jeg utelate noen eksempler selv om de også er viktige. Som tidligere nevnt på side 34 var Ghaus midlertidig utenriksminister for Taliban-regjeringen og avsenderen av denne henvendelsen til OIC. Budskapet var rettet til alle medlemslandene i OIC, og hovedmottakeren i teksten er Mr.Chairman, som ifølge den offisielle rapporten publisert i forbindelse med konferansen, er ambassadør, Izhar Ibrahim, leder for komiteen for politiske saker.¹⁹⁸ Ghaus henvender seg direkte til Ibrahim og oppfordrer ham til å bruke sine erfaringer og moralske innflytelse for å opprettholde fred og sikkerhet i det krigsherjede landet Afghanistan. Språket er direkte og oppfordrer mottakeren til å utøve sin innflytelse for å oppfylle Ghaus sine ønsker.

Your Excellency. Honourable participating delegates. Ladies and Gentlemen. I am very pleased to have the honour to express my feelings on behalf of the people and the Islamic State of Afghanistan at this prestigious conference.¹⁹⁹

I eksempelet ovenfor viser Ghaus hvordan han henvender seg til medlemslandene i OIC. Det kommer også klart frem i sitatet at Ghaus snakker på vegne av den Islamske Staten Afghanistan. «Your Excellency» eller «Deres Høyhet» fremstår som en formell og diplomatisk måte å henvende seg til representanten for en annen stat. Rapporten fra møtet viser at Ibrahim omtales som «Excellency» på grunn av hans maktembete for OIC. Det er verdt å merke seg at denne henvendelsen til Mr.Chairman går igjen gjennom hele uttalelsen. Henvendelsens viktigste budskap handler om hvordan Ghaus er opptatt av å fremstille det han kaller for sine fiender – Sovjetunionen og vestlige sekulære verdier i et utelukkende negativt lys. Dette reiser spørsmålet om hvorvidt Ghaus's direkte språklige fremstilling og tilnærming ble brukt for å oppnå legitimitet for egen statsdannelse eller som et virkemiddel for å presentere sin bestemte historie om hvem Taliban er overfor OIC.

«At the Twenty Fourth Conference of the Ministers of Foreign Affairs of the Organization Islamic Conference (OIC) 9-13 December 1996 Djakarta, Indonesia»

På OIC sin offisielle hjemmeside er det bekreftende informasjon om at konferansen fant sted på dette tidspunktet i Indonesia. Men det som derimot er verdt å merke seg er at Ghaus tydelig

¹⁹⁸ "FINAL COMMUNIQUÉ OF THE TWENTY-FOURTH SESSION OF THE ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS", 1996

¹⁹⁹The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 2.

plasserer seg selv inn i konferansen, og til tross for at verken Ghaus eller Taliban-regimet deltok fysisk. Rapporten om konferanseagendaen bekrefter at Afghanistan ikke deltok som en delegasjon i denne konferansen.²⁰⁰ I artikkelen sier Ghaus følgende: «I am very pleased to have the honour to express my feeling on behalf of the people and the Islamic State of Afghanistan at this prestigious conference.»²⁰¹ Selv om Taliban ikke hadde noen fysiske representanter på konferansen, er det ikke utenkelig at de likevel ble invitert av OIC til å presentere seg. Uttalelsen «Please to have the honour» kan tolkes som at Ghaus ble bedt om å legge frem Taliban-regimets sak. Det kan også argumenteres for at OIC åpnet for Taliban sin mening, siden Afghanistan var et viktig tema på konferansens agenda. Det er imidlertid ingen sikre kilder som kan bekrefte denne informasjonen. Det som kan sies med sikkerhet, er at Ghaus i sin uttalelse henvender seg direkte til OIC-forumet, som ikke inkluderer Taliban.

Ghaus bruker et diplomatisk språk og fremstiller seg selv som en talsmann for ikke bare Taliban, men hele det afghanske folket. Dette vises gjennom hans utsagn der han påtar seg et overordnet ansvar og presenterer seg som en representant for nasjonen som ble diskutert i kapittel 4. Det er flere mulige tolkninger av retorikken som brukes i denne sammenhengen. Én tolkning er at Ghaus bruker retorikken bevisst for å tilskrive Taliban mer troverdighet og legitimitet. Ved å fremheve at Taliban uttaler seg til OIC, kan det gi inntrykk av at de har en form for anerkjennelse fra organisasjonen, selv om de formelt sett ikke har det. Dette kan igjen brukes som et argument for å søke om internasjonal anerkjennelse og legitimitet. En annen tolkning kan være at Ghaus ønsker å overbevise OIC om at Taliban faktisk representerer Afghanistans myndigheter, selv om de ikke har formell anerkjennelse. Ved å vise til at Taliban har uttalt seg til OIC, kan det indikere at organisasjonen bør samarbeide med Taliban for å fremme stabilitet og fred i landet. Det er også mulig at retorikken er brukt som et generelt virkemiddel for å skape inntrykk av at Taliban er en legitim og betydningsfull aktør, både nasjonalt og internasjonalt. Ved å vise til at Taliban kommuniserer med en internasjonal organisasjon som OIC, kan det gi inntrykk av at de er en viktig og relevant aktør i regionen og i den muslimske verdenen. Uansett tolkning, er det tydelig at retorikken som brukes har som mål å øke Taliban sin legitimitet og troverdighet både nasjonalt og internasjonalt.

²⁰⁰ “FINAL COMMUNIQUÉ OF THE TWENTY-FOURTH SESSION OF THE ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS,” 1.

²⁰¹ The Kabul Times 6. januar 1997 “3394.Pdf,” 2.

Språklig analyse av uttalelsene

En grundigere analyse av Ghaus' uttalelse kan gi svar på hva han forsøkte å formidle til OIC. Var hovedformålet hans å fungere som Talibans politiske talerør, og hva var hans plan med å fremme budskapet sitt? Budskapet hans må ses i sammenheng med Konferansens offisielle erklæringer og resolusjoner om den sosiopolitiske situasjonen i Afghanistan i 1997 for å forstå konteksten og målet med uttalelsen. Ghaus' formelle og diplomatiske tilnærming til Ibrahim er også viktig å vurdere når man analyserer hans oppførsel i teksten, selv om et retorisk språk er sentralt for å overbevise OIC fra et Taliban-perspektiv. Analysen har hittil gitt svar på at Ghaus tydelig posisjonerer seg i konferansen med et diplomatisk språkbruk. Den diplomatiske språkbruken blir i uttalelsen forsterket når Ghaus bruker «Mr.Chairman» og «Excellencies» for å bygge tillit hos mottakeren.²⁰²

In our Islamic country, Afghanistan, it has been more than one and half decade that fratricide and meaningless bloodshed has been going on. During this period war has produced nothing but destruction and the killing of Muslims. As a consequence of the former Soviet aggression, our country has turned into a scene of bloody national, social, sectorial and political clashed and upheavals, and has become the scene of serious and complicated contradictions in regional and international arena. The economic, cultural and constructional achievements of the country were destroyed and the people of Afghanistan suffered all kind of miseries.²⁰³

Denne sekvensen viser at uttalelsen har et utpreget ekspressivt språk, et mønster som gjennomsyrrer hele uttalelsen. Ekspressivt språk har som formål å uttrykke sterke følelser og forestillinger. Det finnes flere eksempler på emosjoner som uttrykkes i språket i teksten, blant annet når Ghaus appellere til ydmykhet og empati ved å beskrive situasjonen i Afghanistan i følgende utsagn: «At this moment, while our country, Afghanistan, is passing through a very sensitive and the most difficult state of this contemporary history ...»²⁰⁴Bruken av adjektivet «very sensitive» skaper et ekspressivt språk.

Teksten inneholder både affektive argumenter og forsøk på å bygge etos gjennom å uttrykke støtte og sympati til det palestinske og libanesiske folket, som begge var viktige saker for OIC. Videre svekkes troverdigheten til Ghaus av at språket ikke er saklig eller rasjonelt, og mangler logiske argumenter. Det negative synet på russerne kommer også til uttrykk i en subjektiv ytring som «fratricide and meaningless bloodshed» i Afghanistan. Dette gir inntrykk av at taleren representerer Taliban og gir et ensidig og partisk syn på konflikten. Det ville vært

²⁰² The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 2.

²⁰³ Ibid, 2.

²⁰⁴ FINAL COMMUNIQUÉ OF THE TWENTY-FOURTH SESSION OF THE ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS," 12

mer overbevisende om uttalelsen hadde vært mer objektiv og presentert saklige fakta og argumenter. Det kan konkluderes med at effekten av affektiv argumentasjon kan variere avhengig av både situasjonen og mottakeren. Ettersom Taliban ikke oppnådde ønsket utfall, som var anerkjennelse av sitt emirat i OIC, kan det argumenteres for at den affektive argumentasjonen ikke hadde den ønskede effekten. Ikke desto mindre kan uttalelsene til Ghaus tolkes som et forsøk på å initiere en dialog, selv om Taliban ikke oppnådde ønsket utfall om anerkjennelse av sitt emirat i OIC.

I sitatet ovenfor finner vi flere personlige synspunkter fra et «Taliban»-perspektiv. For det første refererer Ghaus til seg selv som en del av det islamske Afghanistan ved å bruke pronomenet «our». I tillegg beskriver han «meaningless bloodshed» som et eksempel på adjektivets forsterkende betydning i personlige uttalelser. Videre skisserer han flere mange sosiale, sektorielle og politiske sammenstøt som følge av den sovjetiske aggresjonen, som i sin overførte betydning kan tolkes som fiendtlig krigføring.

As a consequence of the former **Soviet aggression**, our country has turned into a scene of **bloody** national, social, sectorial and political clashes and upheavals, and has become the scene of serious and complicated contradictions in regional and international arena.”²⁰⁵

“The **aggression** of the former **Soviet Union** and national resistance and Jihad of the people Afghanistan created different reactions on national and international levels, exacerbating more than ever the situation in Afghanistan, paving the way for the down-fall of the then **Communist** regime.”²⁰⁶

I Afghanistan har det pågått «brodermord» og meningsløs vold i over en og et halvt tiår. Ghaus uttrykker sine personlige synspunkter på dette og bruker adjektiver som forsterker substansielle betydninger. Disse konfliktene har imidlertid ført til ødeleggelse og drept muslimer. Ghaus fremhever den sovjetiske aggresjonen som årsaken til alt som har skjedd i landet, og dette indikerer at han gir Sovjetunionen skylden. Dette kan være strategisk, da det var en tid der kolonisering var et følsomt emne. Ved å bruke lignende språk som i FNs resolusjon om kolonisering, kan Ghaus appellere til OICs verdier og legitimitet. Han beskriver også ideologien til det tidligere kommunistregimet og refererer til kommunistene for å illustrere de negative konsekvensene av aggresjonen. Ghaus forsøker å legitimere sin egen politiske situasjon og søke anerkjennelse for den. Han understreker også den økonomiske krisen som et resultat av det koloniale systemet og indikerer at han er enig med OIC-rapportens verdier og

²⁰⁵ Ibid, 2.

²⁰⁶ Ibid, 2.

holdninger til kolonialisme. Sammenligning av uttalelsene viser at Ghaus kanskje bevisst bruker lignende virkemidler som det OIC gjorde for å oppnå målsetningene.

Substantivet «aggression» er dessuten brukt kategorisk som en *modalitet*, som talerens måte å uttrykke fakta og holdninger på.²⁰⁷ Modaliteten er med på å uttrykke Ghaus subjektive holdning til påstandene i ytringen. Ghaus har i uttalelsen gjentatt bruken av «aggression» i to tilfeller. I begge eksemplene, er Sovjetunionen fremstilt som en aggressiv stormakt, som førte en angrepskrig mot Afghanistan. Ved å gjentatte ganger fremstille Sovjetunionen som en aggressiv aggressor, svekker Ghaus de implisitte rasjonelle premissene som fremhever utsattheten til den afghanske befolkningen. Slik argumentet er fremsatt med en bruk av et ekspressivt språk, fremstår hensikten å sverte Sovjetunionen som et viktigere premiss for Ghaus' argumentasjon som er med på å svekke argumentets rasjonelle holdbarhet. Ghaus bruker rasjonelle premiss for å overbevise mottakerne om at Taliban-ideologien er bedre enn den kommunistiske-sovjetiske innflytelsen, som han mener har hatt negative konsekvenser for det afghanske samfunnet. Han gir konkrete eksempler på hvordan Taliban vil forbedre situasjonen, og argumenterer for hvorfor disse endringene er nødvendige. Ved å presentere en klar og sammenhengende visjon, håper Ghaus å legitimere Taliban og søke anerkjennelse for sin politiske situasjon.

Det er verdt å merke seg at bruken av begrepet «agresjon» også kan tolkes i lys av FNs resolusjon om kolonisering, da kolonisering i seg selv kan anses som en form for agresjon. Dermed kan Ghaus' uttalelse tolkes som at han likestiller den sovjetiske invasjonen med en koloniseringprosess. Språket i teksten er også tydelig når det kommer til å beskrive ideologi, som indikeres av den markerte uthevingen av «communist». Bruken av ordet «agresjon» og den direkte referansen til Sovjetunionen samsvarer med det som kommer frem i den offisielle rapporten om fordømmelse av kolonialisme og ekstern invasjon av muslimske land. Dette kan hjelpe oss å bedre forstå hvordan Ghaus argumenterer i sin egen fremstilling, og det er påfallende likhet mellom hans uttalelse og OICs egne beskrivelser i rapporten som ble publisert 13. desember 1996. Det kan være interessant å vurdere om Ghaus med sin retorikk forsøker å oppnå en viss type anerkjennelse eller legitimitet for sin politiske situasjon. Kan hans retorikk være en måte å rettferdiggjøre egen politikk som svar på kolonialismen og Sovjetunionens invasjon av Afghanistan? Med dette i tankene, kan vi anta at Ghaus ønsker å øke oppmerksomheten rundt den politiske situasjonen i Afghanistan. Ghaus vektlegger også den

²⁰⁷ Skrede, 2017, 49.

økonomiske krisen i landet som et resultat av det kolonialistiske (ideologiske) styresettet. Dette argumentet sammenfaller med OIC-rapportens argument for at medlemslandene kunne gjøre nødvendige tiltak for å oppnå rettferdighet for muslimske land generelt. Dermed kan det hevdes at Ghaus bevisst fremstiller et tilnærmet tilsvarende verdigrunnlag når det gjelder holdninger mot kolonialisme som det OIC-rapporten argumenterer for.

The transfer of political power to the forces of Jihad, inspite of being the direct consequence of the resistance of Muslim People of Afghanistan, was considered a stunning victory, but unfortunately, we should say, it did not achieve the objectives of the holy Jihad of Afghanistan: to establish a strong central Islamic State to be in a position to reconstruct the war stricken country. But instead the trend became to intensify the crisis, anarchy, discrimination, economic stagnation and fighting in order to remain in the possession of the political power. Taking advantage of political positions, corruption and looting of public property, gross violation of human rights, are considered the unwholesome developments in the history of our nation.²⁰⁸

Ghaus fremstiller *jihad*-styrkene i sitatet som en motstandsbevegelse mot en kolonimakt. Til tross for deres innsats klarte de imidlertid ikke å oppnå de opprinnelige målene med jihad, som var å etablere en sterk islamsk stat og gjenoppbygge landet etter krigens ødeleggelser. I etterkant av Sovjetunionens tilbaketrekning fra Afghanistan førte perioden til økt krise, anarki og diskriminering, samt en intensivering av kampene for å beholde makten. Korrump praksis og plyndring av offentlige eiendommer førte til grove brudd på menneskerettighetene. Sitatet utfyller dermed at *jihadistene* ikke klarte å realisere håpene og ambisjonene de hadde for Afghanistan etter at de vant makten.

Ghaus' beretning viser tydelig at historiefortelling er et viktig virkemiddel. Han fokuserer spesielt på overføringen av politisk makt til *jihad*, som han fremstiller som en imponerende seier og en direkte konsekvens av den nasjonale oppreisningen. Selv om Taliban ønsker å framstå som en suksessrik islamsk stat, innrømmer Ghaus at borgerkrigen som fulgte, førte til negative samfunnstrender som ikke kunne tilskrives Taliban. På den ene siden kan beretningen tolkes som en retorikk som skaper et fiendebilde, ikke bare av Sovjetunionen, men også av andre islamistiske opprørsgrupper som Ghaus mener ikke klarte å etablere en sterk islamsk stat. På den annen side demonstrerer historien hvordan Ghaus skaper et fiendebilde av Taliban sine fiender ved å framstille dem negativt og legitimere Taliban sin posisjon.

²⁰⁸ The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 2.

Rapportens agenda

For å forstå retorikken som ble brukt i henvendelsen til OIC, kan man nærmere undersøke innholdet i OICs egen rapport. Konferanserapporten presenterer Afghanistan som en av de mest betydelige og viktige sakene på agendaen. Rapporten inneholder også en rekke viktige krav og tiltak for å opprettholde og sikre fred, og ble anbefalt av generalsekretæren i FN, Kofi Annan. For det første retter tiltakene seg mot at de stridende afghanske partene må få til en umiddelbar og betingelsesløs våpenhvile og støtte til all innsats som gjøres i denne saken, samt fremme nasjonal forsoning og etablering av en bredt sammensatt regjering, demobilisering av væpnede grupper og opprettelse av en nasjonal hær og politistyrke. Disse tiltakene går imot Taliban sine egne synspunkter om politisk mobilisering og statsdannelse, og representerer derfor en betydelig kontrast til Taliban sine synspunkter. Kofi Annan bekreftet også vedtaket fra det sjette og syvende toppmøtet om at OIC burde ha en aktiv rolle i løsningen av «Afghanistan-konflikten». Det ble også understreket behovet for tett koordinering av innsatsen mellom OIC og FN for å fremme en fredelig politisk løsning i Afghanistan.²⁰⁹

En interessant referanse i rapporten var fordømmelsen av kolonialismen fra muslimske land, som ifølge rapporten sto på OIC-toppmøtets agenda. Som jeg nevnte på forrige side, var Ghaus' anti-kolonialistiske referanser det viktigste budskapet i sin appell til OIC. I den forbindelse er det derfor interessant å se nærmere på innholdet i OIC-rapporten. Rapporten beskriver kolonialismen som en aggressiv handling som bryter med alle internasjonale konvensjoner og prinsipper. Videre fastslår rapporten at kolonialismen har hindret økonomiske og sosiale utviklingsplaner og programmer i utviklingslandene, og at dette fortsatt forsinker disse nasjonenes utvikling og fremgang. Rapporten bekrefter også retten til alle medlemslandene, uten unntak, som led under kolonialismens åk, til å ta i bruk alle nødvendige tiltak for å få rettferdighet og kompensasjon for de menneskelige og materielle tapene de har lidd som følge av kolonialisme eller ekstern invasjon.²¹⁰ Siden Taliban sin stat ikke var formelt anerkjent på OIC-toppmøtet, kan det argumenteres for at OIC ikke gir Talibans agenda noen legitimitet gjennom sin uttalelse om frigjøring fra koloniherrns åk. Samtidig viser denne uttalelsen at OIC er delvis enig med Talibans synspunkter på fordømmelse av kolonialismen.

²⁰⁹ “FINAL COMMUNIQUÉ OF THE TWENTY-FOURTH SESSION OF THE ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS,” 12.

²¹⁰ “FINAL COMMUNIQUÉ OF THE TWENTY-FOURTH SESSION OF THE ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS,” 19

Talibans henvendelser til FN

«Message to UN Secretary General” 6. januar, 1997 – Mullah Muhammad Rabbani»

Korrespondansen fra Mullah Mohammad Rabbanis til det som var den nyvalgte generalsekretæren, Kofi Annan, ble også publisert i *The Kabul Times* 6. januar 1997, men meldingen i artikkelen dateres til 20. desember 1996. Uttalelsen er knyttet til valget av Kofi Annan som ny generalsekretær i FN i 1996, og ble publisert i *The Kabul Times* 6. januar 1997. Annan tiltrådte stillingen 1. januar samme år. Uttalelsen er en todelt meldingskorrespondanse hvor den første delen består av en personlig gratulasjon til Annan. Den andre delen er i all hovedsak en erklæring fra Rabbani med politiske oppfordringer. Før denne uttalelsen ble det uttrykt bekymring om det såkalte «Taliban-problemet» i uttalelser fra FNs Sikkerhetsråd. Presseuttalelsen, som dateres til 9. april 1996 handlet om fredsforhandlinger i den afghanske konflikten. På møtet deltok Abdul Rahim Ghafoorzai²¹¹, som var viseutenriksminister i Burhanuddin Rabbani sin regjering på tidspunktet for den afghanske regjeringen. Som Afghanistans FN-ankjente representant, hevdet Ghafoorzai at Taliban-soldater var et produkt av den pakistanske etterretningstjenesten (ISI). Ghafoorzai så etableringen av Den Islamske Staten Afghanistan i april 1992, som et tydelig tegn på ISI sine politiske ambisjoner var å kapre makten i Kabul.²¹² Taliban ble i møtet dermed fremstilt som et «problem» som hindret freden i Afghanistan. Denne fremstillingen svekket Talibans posisjon i det internasjonale samfunnet. Heller ikke Talibans opptreden da de styrtet og drepte Najibullah 27. september 1996²¹³ var med på å styrke Talibans politiske anseelse i positiv retning.

Eksempel 1: Excellency: It is a great pleasure for me that I extend my good felicitations to you on your election as the UN Secretary General. This decision of the international community reflects the fact that the world public have placed good trust on your personality as an experienced diplomat. We hope that under your leadership the UN will score the great expected achievement. We want further strengthening of the UN role and its Secretary General toward strengthening of international peace and understanding among the countries and the political settlement of the conflicts. I want to express my gratitude for the good services rendered by Boutrous Botrous Ghali.²¹⁴

²¹¹ Abdul Rahim Ghafoorzai (1947- 21. august 1997), var politiker og diplomat i Afghanistan (pashtuner). På 1970-tallet var Ghafoorzai representant for den politiske administrasjonen som støttet Sovjetunionen. Etter at kommunistregjeringen falt i 1992 jobbet han i FN frem til han først ble viseutenriksminister og i juli 1996 ble Ghafoorzai utenriksminister.

²¹² “FOREIGN INTERVENTION MAJOR OBSTACLE TO NEGOTIATED PEACE IN AFGHANISTAN, SECURITY COUNCIL TOLD, IN TWO MEETINGS ON AFGHAN SITUATION | UN Press.”

²¹³ Rashid, 2010, 49–50.

²¹⁴The Kabul Times 6. januar 1997 “3394.Pdf,” 1.

Sitatet inneholder flere interessante budskap. Fra et retorisk perspektiv kan det påpekes at språket til Rabbani fremstår som diplomatisk og vennlig formulert. «Eksellense» for å henvende seg til Kofi Annan blir brukt gjentatte ganger i dette konkrete utdraget. På den ene siden kan man tolke bruken av «Eksellense» som et virkemiddel for å uttrykke høflighet overfor en mottaker med et viktig embete i en organisasjon med stor internasjonal innflytelse. Rabbanis språk kan tolkes som en måte å fremstille seg selv som en statsleder, på samme nivå som andre statsledere i verden. På bakgrunn av det kan det være rimelig å hevde at Rabbanis diplomatiske språk er en viktig del av Talibans strategi for å representere hvor ansvarlige aktører de er, som skriver på de samme språklige premisene som er forventet når man uttaler seg til FN og OIC. Ifølge FN er generalsekretærens viktigste oppgave preventivt diplomati, som innebærer å hindre konflikter og stridigheter fra å oppstå, utvikle seg eller spre seg. En annen viktig oppgave er å bringe partene i eventuell konflikt til fredsforhandlinger. Embete innebærer en rekke viktige oppgaver innenfor fredsbevaring og forebyggende diplomati, blant annet å legge fram statusrapporter om fredsoperasjoner for Sikkerhetsrådet, som har ansvar for å fatte beslutninger om å starte slike operasjoner. Generalsekretæren har dessuten mulighet i sitt embete til å kunne påvirke dagsordenen for FN, og er med på å sette agenda for FNs arbeid. For øvrig er generalsekretæren en symbolsk leder for fred som skal fremstå tydelig for hele FN-sekretariatet.²¹⁵

Språket i eksempelet er videre fremstilt personlig med for eksempel: «It is a great pleasure for me that I extend my good felicitations to you on your election as the UN Secretary General»²¹⁶ som fremstår som en setning som ordlegges med bruk av «jeg». Den personlige fremføringen i argumentasjonen gjenspeiles i hele eksempelet. Retorikken kan tolkes som følelsesmessige argumenter som i dette utdraget hovedsakelig handler om håp, beundring og et klart uttrykk for takknemlighet. Rabbani bruker også diplomatisk språk for å posisjonere seg som en statsleder blant andre statsledere. Argumentasjonen bærer også preg av troverdighet, i den grad Rabbani uttrykker seg om solidaritet og tillit mellom medlemslandene i FN. Rabbani som politisk figur blir omtalt som: «*Chairman of the caretaker council of the Islamic State of Afghanistan*» som beskriver Rabbani som «Formann for overgangsregjeringen i Den Islamske Staten Afghanistan». Som tidligere forklart på side 35 var Rabbani nestleder i Taliban-hierarkiet, og fungerte som øverste sjef for administrasjonen i Kabul. Det kan dermed ikke utelukkes at Rabbani ville oppnå troverdighet gjennom hans posisjon i Kabul-administrasjonen og ellers i Taliban-lederskapet.

²¹⁵ FN-Sambandet "Generalsekretæren og sekretariatet."

²¹⁶The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 1.

Analyse av retorikken i en Rabbani-uttalelse om tyranni og politiske rivaler i Afghanistan

Videre i Rabbani-uttalelsen kommer det tydeligere frem registeret av patos-retorikk:

Excellency: There is a human intention toward justice in one hand and satisfying their desire on the other and attempts toward preferring their interest than other`s interest and it is seen that the borders of the lofty objectives of a country are trespassed and bloods are shed. The homes are ruined and the women and the children have been encountered with tyranni.²¹⁷

Dette sitatet er en del av Rabbani's uttalelse rettet mot Kofi Annan, men som også kan oppfattes som en kritikk mot Talibans politiske motstandere. Utdraget gir ikke fullstendig mening uten å forstå den konteksten som påvirker neste del av uttalelsen. Rabbani bruker et emosjonelt språk i sin presentasjon av budskapet. Dette appellerer spesielt til de som har erfart ødeleggelse og undertrykkelse, spesielt kvinner og barn. Tyranni er ikke et entydig begrep og kan forstås fra både et vestlig og et islamsk perspektiv. Den vestlige forståelsen av tyranni ligger tett opp mot begrepet diktatur, en styreform der en person eller tyrann har all makt. Diktaturet tar ikke utgangspunkt i offentlige lover, og bruker utstrakt vold og ekstreme virkemidler.²¹⁸ I islamsk retorikk refererer tyranni til en urettferdig og undertrykkende regjering som ikke følger islamske prinsipper og begår overgrep mot folket, basert på ulike tolkninger av Koranen og Sunna. Begrepet er nærmere beskrevet som en urettferdig og undertrykkende regjering som ikke følger islamske prinsipper, og som dermed begår overgrep mot folk. På den andre siden kan begrepet også referere til en regjering som ikke følger islamske prinsipper og lover, og dermed anses som illegitim og urettferdig.²¹⁹

I denne sammenhengen er det rimelig å hevde at betydningen av «tyranni» kan knyttes til de islamistiske partiene som kjempet i borgerkrigen. Spesielt refereres det til presidentskapet til Burhanuddin Rabbani, som var anerkjent som Afghanistans president fra 1992 til 1996. En interessant faktor ved Burhanuddin Rabbani er at han, som tilhørte Afghanistans tadsjikiske minoritet, var utdannet professor innen islamsk teologi, lov og filosofi. Dermed hadde han et helt annet ideologisk opphav enn Taliban-bevegelsen og Mohammad Rabbani som et viktig utgangspunkt for konflikten som oppsto mellom partene. Etter at Taliban inntok Kabul i 1996 måtte Rabbani flykte fra Kabul, men ble fremdeles anerkjent som landets president fra eksil. Hva er bakgrunnen for Talibans nedlatende retorikk mot Burhanuddin Rabbani? Er det

²¹⁷ The Kabul Times 6. januar 1997, "3394.Pdf," 1.

²¹⁸ Hagtvet, 1980, *Autoritet, ideologi, lydighet*, 21.

²¹⁹ Elias, 2019, "Obedience to Unjust Muslim Rulers."

utelukkende han som politisk motspiller i borgerkrigen, eller henger det også sammen med hans etniske bakgrunn? Hvorfor var denne spenningen mellom partene så anspent?

Islam vektlegger også individuelle rettigheter og frihet, og derfor kan islamsk retorikk beskrive enhver handling eller praksis som undertrykker eller begrenser disse rettighetene som «tyranni». På denne måten kan begrepet «tyranni» i islamsk retorikk være bredt og omfatte en rekke handlinger og situasjoner som kan oppleves som undertrykkende eller urettferdige av muslimer. Mullah Omar karakteriserer sin politiske rival som en «unjust ruler» i lys av hvordan Burhanuddin Rabbani's regjering blir omtalt som tyrannisk. I islamsk retorikk kan begrepet «unjust ruler» forstås som en leder eller hersker som handler i strid med islamsk lære og prinsipper for rettferdighet og rettferdig styre. En «unjust ruler» kan defineres som en som bryter med islamske verdier, inkludert rettferdighet, likestilling og menneskerettigheter. Det er viktig å understreke at Mohammad Rabbani bruker denne retorikken om Burhanuddin Rabbani i sin henvendelse til Kofi Annan, og hvordan dette tydelig argumenter for at en leder som ikke respekterer prinsippene knyttet til islamsk tradisjon, ikke bare begår urett mot sitt eget folk, samtidig krenker også Guds vilje og skaper et ustabilt og urettferdig samfunn.

Rettferdighet og «rettferdig styring» har i islamsk kontekst sin egen betydning. I islamsk kontekst betyr rettferdighet å gi alle det de fortjener uten diskriminering eller favorisering på grunnlag av rase, religion, kjønn eller sosial status. Rettferdighet er en av de grunnleggende verdiene i islamsk retorikk og er et sentralt tema i Koranen og islamsk lære. Rettferdighet i islam inkluderer både individuelle og samfunnsmessige aspekter. På individnivå betyr det å oppføre seg rettferdig og rettskaffent mot andre, og å følge de moralske prinsippene som er fastsatt i Koranen og sunnaen. På samfunnsnivå innebærer rettferdighet å skape et samfunn som er rettferdig og inkluderende, hvor alle borgere har like muligheter og rettigheter, uavhengig av deres bakgrunn. «Rettferdig styring» er en annen viktig verdi i islamsk lære. Det betyr at regjeringen må styre på en rettferdig og inkluderende måte, og at den må beskytte borgernes rettigheter og sikre at deres grunnleggende behov blir møtt. Rettferdig styring innebærer også at regjeringen må være ansvarlig overfor folket og at den må respektere og implementere lover og regler som er i tråd med islamsk lære og universelle menneskerettigheter.²²⁰

På bakgrunn av en analyse av Mohammad Rabbani bruk av begrepet «tyrannisk» om Burhanuddin Rabbani og hans politiske regjering, kan det hevdes at det appelleres til misbruk av makt. Retorikken reflekterer hvordan Mohammad Rabbani, basert på dette maktmisbruket, anser at den rettmessige måten å utøve islamske lover og regler på ikke blir fulgt, og at Rabbani

²²⁰ Khalid Bin Ismail, 2010, *Islam and the Concept of Justice*, 1-2

derfor opptrer tyrannisk. Mullah Omar forsvaret derfor bruken av makt og autoritet for å beskytte Afghanistan og samfunnets interesser og fremme rettferdighet. På denne måten kan det argumenteres for at Mullah Omars bruk av begrepet «tyrannisk» ikke bare var rettet mot Rabbani som en politisk motstander i borgerkrigen, men også hadde et etnisk aspekt. Rabbani tilhørte nemlig tadsjikene, en av de større etniske gruppene i Afghanistan, mens Taliban-bevegelsen i hovedsak besto av pashtunere. Konflikten mellom disse to etniske gruppene bidro til å forsterke spenningene mellom Rabbani og Taliban-bevegelsen.

Videre i samme uttalelse uttrykker Mullah Mohammad Rabbani seg videre:

(...)Regretfully the representative of Burhanuddin Rabbani who looted the public properties and dishonouring the people are among the characteristics describe himself as the representative of Afghanistan which is the intention of the Moslem people of Afghanistan. Hereby I urge your excellency that taking advantage of your official influence and regarding to a reality of the Afghan society and the accepted international norms, please deliver the seat Afghanistan at the UN to the real representatives who represents of the people intention of the new established Islamic State of Afghanistan. At the end allow me to renew my greeting. Mullah Mohammad Rabbani Chairman of the Caretaker council of the Islamic State of Afghanistan²²¹

Uttalelsen bærer preg av en personlig politisk maktkamp mellom Mohammad Rabbani og president Rabbani. Selv om Taliban hadde militært overtak denne perioden, hjalp ikke dette Talibans sak i kampen for anerkjennelse fra FN, og førte til videre svekket innflytelse på den internasjonale arenaen. Det virker derfor som en åpenbar taktikk for Mohammad Rabbani å bruke The Kabul Times som et instrument for å sverte Burhanuddin Rabbani ved å kritisere hans politiske posisjon og ideologiske bakgrunn.

«Regretfully» og «looted» er begge spesifikke eksempler på personlige ordvalg rettet mot Burhanuddin Rabbani. Retorikken har bidratt til å skape et bilde av fiendtlighet mellom Taliban og Burhanuddin Rabbani. I neste setning oppfordrer Rabbani, Kofi Annan til å bruke sin stilling som generalsekretær til fordel for Taliban, med det afghanske folket som eksempel, for å appellere til svakhet. Det aggressive og direkte språket i uttalelsen kan ha svekket troverdigheten til Mullah Mohammad Rabbani i denne saken. Det er tydelig at i denne sammenhengen betrakter Taliban Burhanuddin Rabbani som en politisk motstander, og de bruker personlige angrep for å undergrave hans legitimitet og troverdighet i FN. Som president i Afghanistan var Rabbani avhengig av FN-støtte, og dermed blir Talibans angrep på ham et

²²¹ The Kabul Times 6. januar 1997, "3394.Pdf," 3

forsøk på å svekke hans innflytelse og styrke sin egen posisjon. Dermed har Taliban måttet bruke personlige argumenter for å eliminere Rabbani eller fjerne ham fra makten.»

«Chairman's message to UN Secretary General»

Taliban-leder henvender seg til FN Generalsekretær Kofi Annan

Dette tekstutdraget fra Mullah Mohammad Rabbani kan kategoriseres som en direkte henvendelse til generalsekretær Kofi Annan, men dateres ifølge artikkelen til 29.mai 1997 og publisert i *The Kabul Times* 2. juni. Artikkelen er omfattende og rik på representative eksempler. Imidlertid vil jeg i denne analysen fokusere på de mest sentrale fremstillingene. Eksempel 1: «Excellency Kofi Hanan the UN Secretary General: It's a matter of pleasure for me to extend my sincere goodwill to your Excellency.²²² Dette eksempelet reflekterer hvordan Rabbani henvender seg personlig til generalsekretær Kofi Annan. Det er ifølge teksten viktig for Rabbani å presentere sin ydmykhet, velvilje og seg selv som imøtekommende. Dette personlige språket er et gjennomgående trekk i Talibans egne fremstillinger når de omtaler seg selv til andre, og brukes bevisst av Rabbani for å vise godhet og vennlighet.

Eksempel 2:

Excellency! The United Nations Organisation as the common house of all states has made fruitful and great efforts toward ensuring international peace and security, peaceful coexistence, détente and cooperation and ensuring principles of the human rights in the human societies in different spheres of time since its establishment and this organisations in the new worlds' s conditions and situations has taken concrete steps in the direction of realising international objectives which their roles of admirable toward elimination of the obstacles blocking human welfare and prosperity.²²³

Det som er verdt å merke seg her er hvordan Rabbani formidler sitt budskap svært tydelig. Budskapet er en redegjørelse av FN som organisasjon fra Rabbani sitt perspektiv. Dette er et språklig verktøy av Rabbani som trolig benyttes for å styrke sin egen troverdighet ved å appellere til sin egen kunnskap om organisasjonen FN, som Taliban ifølge disse kildene uttrykkelig vil være en del av.

Eksempel 3:

At these moments when our country Afghanistan passes its sensitive phases of the contemporary history, I want to explain the incidents which take place in our country so that you should deploy your rich experience to the benefit of peace in the region and reconstruction of our Islamic country. As a result of direct foreign aggression, the Islamic country of Afghanistan has been turned to a ground of bloody conflicts and war and blood letting have continued for two decades and a result of war the cultural and

²²²The Kabul Times 2. juni 1997 "3411.Pdf," 1.

²²³ Ibid, 1.

economical establishment of the country were demolished and the noble people of Afghanistan have encountered with various problems.²²⁴

Eksempel 3 appellerer på et mer emosjonelt nivå ved å henwise til Afghanistans historie. Her forteller Rabbani om fortidens hendelser i Afghanistan til Kofi Annan for å overbevise hvorfor Taliban skulle anerkjennes blant annet for å gjenoppbygge Afghanistan. Referansen som brukes, viser til utenlandsk aggresjon, som ifølge Rabbani har gjort Afghanistan til en sone med blodig konflikt og krig som har vart i to tiår. Uttalelsen demonstrerer tydelig hvordan tidligere hendelser har skapt problemer for Afghanistan. Rabbani viser til utenlandsk aggresjon som har gjort Afghanistan til en sone med blodig konflikt og krig i to tiår. Taliban ønsker å ta tak i disse problemene og mener det er umulig å etablere et stabilt og integrert styre i Afghanistan uten at de får nødvendig internasjonal anerkjennelse som vil gi regimet legitimitet.

Eksempel 4:

In addition to lots of human casualties, the war has inflicted huge losses on our national economy. To rescue the country from the dangerous and sorrowful situation, the real and pious sons of this land as per the desire and intention of the majority of the Moslems people of Afghanistan and to safeguard the independence territorial integrity of the country have begun their just struggles and with the assistance of God Almighty and full support of the people, they scored great victories and as per the desire and the uprising of the majority of the people of the north they have brought all the territory of the Islamic State of Afghanistan under the control and the evil and corrupts roots have been dismantled forever.²²⁵

Eksempel 4 viser til den nasjonale sårbarheten som følge av krigen, og hvordan den har kraftig påvirket den økonomiske situasjonen i Afghanistan. Rabbani bruker dette som et eksempel på hvorfor Taliban trenger tilstrekkelig anerkjennelse for å kunne bekjempe denne samfunnsmessige krisen. Samtidig forsøker Rabbani å overbevise Kofi Annan om at Taliban har integritet og støtte fra den afghanske befolkningen. Å vise til at flertallet av befolkningen støtter Taliban kan ses som en strategi for å promotere seg selv som den mest egnete politiske representanten til å styre Afghanistan. Rabbani hevder implisitt at hvis Taliban ikke er Afghanistans regjering, vil det være i strid med flertallet av befolkningens vilje, og dette vil føre til at Afghanistans samfunn vil kollapse ytterligere. På denne bakgrunn presenterer Taliban seg selv som seierherrer og Afghanistans legitime politiske regjering.

Eksempel 5:

Excellency! The Islamic State of Afghanistan seriously supports in the sphere of international relations the principle of equal rights, mutual respect to the political independence and territorial integrity, not using the force in solving the conflicts of the refugee rights and non-interference in the internal affairs of

²²⁴ The Kabul Times 2. juni 1997 "3411.Pdf."1

²²⁵ Ibid, 1.

others respecting the UN charter and the accepted international norms, struggle against international terrorism, and smuggling of narcotics and opposition to arm shipment. The Islamic State of Afghanistan follows the independent, national and peaceful foreign policy and deeply respects maintaining of sound relations with the countries of the world and especially the neighbouring countries.²²⁶

I dette sitatet viser Rabbani hvordan Taliban prøver å presentere seg som en ansvarlig politisk aktør som støtter internasjonale forbindelser og appellerer til prinsipper som «like rettigheter», «gjensidig respekt for politisk uavhengighet» og «territoriell integritet». Dette kan være et forsøk på å overbevise Kofi Annan om at Taliban fortjener anerkjennelse fra FN, som ifølge Rabbani følger en uavhengig, nasjonale og fredelige utenrikspolitikk, som også inkluderer å bygge forbindelser med andre land, spesielt nabolandene.

Eksempel 6:

...Therefore now when the powerful central state enjoys the support of the majority of the people of Afghanistan have all accepted international norms which are needed for the recognition of a state. Hereby I expect your Excellency that regarding the present realities of the Afghan society in conformity with the UN charter and the accepted international norms to give the seat of Afghanistan at the United Nations Organizations to the real heir of the people of Afghanistan.²²⁷

Eksempelet antyder hvordan Rabbani fremstiller sin egen politiske regjering som den rettmessige og «ekte» Afghanistan, i motsetning til de som har representert Afghanistan til nå ved å appellere til sin egen stat som mektig sentralstat, med majoriteten av befolkningen i Afghanistan i ryggen. Rabbani hevder at dette styrker grunnlaget for å anerkjenne Talibans politiske regjering som en legitim stat i tråd med FN-paktens krav. Sitatet er en uttrykkelig representasjon som henvender seg til FN-pakten for å legitimere seg selv. Rabbani refererer dermed til den delen av FN-pakten som handler om folkeretten, som deriblant stiller fire krav til å anerkjenne et land som kan bli medlem av FN. I dette sitatet refererer altså Rabbani til det at en stat må ha en permanent befolkning.²²⁸ Med dette hevder Rabbani at Taliban i kontekst av representasjonen vil få en permanent befolkning som støtter organisasjonen, og argumenterer derfor at Kofi Annan må bruke sin egen fornuft til å anerkjenne Taliban-regimet i tråd med FN-pakten og dens bestemmelser.

²²⁶ The Kabul Times 2. juni 1997 "3411.Pdf."1

²²⁷ Ibid, 4.

²²⁸ FN-Sambandet. "Folkerett."

Likhetstrekk i språklig argumentasjon mellom Taliban-ledernes appell til FN og OIC

Sammenligner man den språklige argumentasjonen og ordvalg mellom de analyserte tekstene, er det helt tydelige likhetstrekk. Tekstene trekker tydelig på hverandre. Mullah Mohammad Ghaus og Mullah Mohammad Rabbanis språklige fremstillinger kan identifiseres med hverandre ettersom partene bruker subjektive ytringer for å fremstille sine ideologiske visjoner. Eksempelvis er bruken av ordet «Excellencies» i sin henvisning til mottakeren i teksten. Bruken av ordet «Excellencies» viser tydelig at Taliban forsøker å fremstå som politisk korrekte og vennlige i den diplomatiske språklige fremstillingen sin. I eksemplene som jeg presenterer ser man dessuten hvordan Taliban-lederne i den innledende delen av begge tekstene forsøksvis forteller om FN og OIC sine insentiv for fredsarbeid. Ghaus og Rabbani bruker sannsynligvis dette virkemidlet for å øke sin egen troverdighet ved å vise at de forstår organisasjonens verdier og arbeidsområder.

Eksempel 1, fra Mullah Mohammad Rabbani med overskriften: «Message to UN Secretary General»: «We want further strengthening of the UN role and its Secretary General toward strengthening of international peace and understanding among the countries and the political settlements»²²⁹

Eksempel 2, «Statement by Al-Haj Mullah Muhammad Ghaus Akhund Acting Minister of Foreign Affairs»:

I am confident that the convening of this gathering, that was inaugurated with the rich and inspiring statements by their excellencies (President Soharfo) and (Dr.Hamid Alghabid), would play its benefitting role in the realisation of the humane and Islamic objectives of the OIC as well as strengthening, more than ever, relationship amongst member states of the organization.²³⁰

Begge appellene ble skrevet og publisert omtrent samtidig og utgitt i samme utgave, som gir inntrykk av at disse utsagnene henger sammen. Taliban-lederne prøver å oppnå legitimitet og troverdighet ved å oppfordre de to mellomstatlige organisasjonene, FN og OIC, til å anerkjenne Taliban-staten. Ghaus' appell er mer kortfattet og personlig, og representerer synspunktet han presenterte på konferansen. Rabbani fokuserer derimot mer på å vise hvorfor Taliban bør anses som «det virkelige Afghanistan», som ikke bør være underlagt noen kolonimakter, og derav fortjener et FN-embete i stedet for Burhanuddin Rabbani-regjeringen.

²²⁹ The Kabul Times 6. januar 1997, "3394.Pdf," 2.

²³⁰ Ibid, 2.

Forsøk på å forstå Talibans legitimitet og anerkjennelse blant verdenssamfunnet

De utsagnene som analysen har vektlagt viser tydelig at Taliban-regimet ikke har anerkjennelse blant verken FN eller OIC, og for øvrig heller ikke hos det generelle verdenssamfunnet. De landene som derimot i denne perioden offentlig uttrykt sin støtte er Pakistan, Saudi-Arabia og De forente arabiske emirater. Pakistan er det landet som har tetteste bånd til Taliban og Afghanistan. Til tross for dette var Burhanuddin Rabbani sin regjering det som trakk flest afghanske diplomatiske poster, og som fikk det offisielle afghanske setet i FN som den legitime regjeringen av Afghanistan.²³¹ Det som kildene på den andre siden ikke gir belegg for å si, er noe hvordan Talibans legitimitet i forhold til andre stater var. Avisutdragene er kun Talibans egne fremstillinger som dermed gir et ensidig perspektiv av forholdet mellom Taliban og verdenssamfunnet. Basert på Talibans egne fremstillinger kan man argumentere for at deres ønske om å bli oppfattet på en bestemt måte kan føre til en endring i den mer vestlige diskursen som tidligere var lagt til grunn av Taliban som en ultrakonservativ bevegelse. Kildene kan derimot fortelle noe om hvilken type anerkjennelse Taliban søker å oppnå.

Menneskerettighetsrapport, 30.januar 1997

Det amerikanske departementet utstedte 30.januar 1997 en menneskerettighetsrapport om den politiske konflikten i Afghanistan i dette tidsrommet. Rapporten avdekker manglende anerkjennelse i Taliban som en tilstedeværende autoritet i Afghanistan. Den kritiserer og fordømmer Taliban for å ha provosert frem flere grove brudd på menneskerettighetene. Med andre ord fremstår rapporten som en grundig redegjørelse for Talibans manglende anerkjennelse til verdenssamfunnet. Rapporten beskriver også FN og det internasjonale samfunnets rolle i Afghanistan for å komme frem til en endelig løsning som kunne forsonde de ulike partene av konflikten. En del av fredsstrategien var å starte forhandlinger mellom partene fra Nordalliansen og Taliban. I oktober 1995 kalte OIC til en fredskonferanse av afghanere i Jeddah uten et positivt utfall. Også i oktober ble det merket i FNs spesialrapportørs midlertidige rapport at Afghanistan hadde i årene signert en rekke av internasjonale menneskerettighetskonvensjoner. Dette var menneskerettighetskonvensjoner som rapporten peker på at Taliban ikke kunne stå innenfor, siden bevegelsen kun anerkjente Den Islamske Loven. De aksepterte ikke en forestilling av sekulær lovgivning, eller bindende internasjonale menneskerettighetsnormer. Rapporten er i denne sammenhengen viktig i forståelsen av

²³¹ Saikal, 1998, *Fundamentalism Reborn?* 41–42.

forholdet mellom vesten og Taliban-styret i Afghanistan. Den dokumenterer den avstanden som var tilstedeværende mellom partene i konflikten. Det er nemlig denne representasjonen Taliban selv ville forandre som ville være formålstjenlig for Talibans konsolidering av sin egen stat i Afghanistan. En videre granskning av FNs som maktembete kan på den andre siden være med på å avklare hvilken type anerkjennelse Taliban ønsket å oppnå.

FN som maktembete

FN er en verdensomspennende organisasjon som har som sin viktigste rolle å mekle i fredsforhandlinger og å drive diplomati. FNs funksjon er dermed mer som en mellommann mellom stater og makten er dermed begrenset ettersom FN ikke kan gripe inn i en konflikt når statssuverenitetsprinsippet ligger til grunn. Selv om FN ikke kunne anvende makt i konflikten i Afghanistan i 1997, var FN likevel aktivt i å finne diplomatiske løsninger. FN anerkjente ikke Taliban sin egen politiske regjering på grunn av brudd på menneskerettighetene, som var i strid med FNs egen verdenserklæring og folkerettens bestemmelser.

Det er strenge folkerettslige regler for når FN kan gripe inn i en konflikt. Det er fordi prinsippet om statssuverenitet står så sterkt i folkeretten. Statssuverenitet innebærer at stater har suveren autoritet innenfor sine egne grenser. Det betyr at ingen kan blande seg inn i hvordan myndighetene i staten styrer den – uansett hva de måtte mene om måten det blir gjort på.²³²

Dette sitatet overfor er hentet fra FNs egen hjemmeside. Sitatet beskriver hvordan FN fungerer som et maktembete og hvilke begrensninger det også er. Når kan FN anvende makt for å stanse en konflikt? Da må trusselen i sitt vedkommende være en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. I tråd med sitatet overfor sier det dermed at FN strengt tatt ikke har makt til å gripe inn i konflikten som var mellom de islamistiske opprørsgruppene i borgerkrigen i Afghanistan. FN og OIC deltok i konflikten gjennom diplomatiske tiltak og forsøk på å mekle mellom partene. USA tillot seniortjenestemenn fra både statsdepartementet og CIA, inkluderende assisterende statssekretær, Robin Raphel til å møte Taliban-ledere på en jevnlig basis både innenfor og utenfor Afghanistans grenser i 1995.²³³ Dette beviste at Taliban på tidspunktet var interessert i å opprette kontakt med internasjonale aktører, men også et ønske om dialog for å bli anerkjent. På den andre siden viser det hvordan FNs makt er begrenset i den grad at det ikke kan gripe inn i Talibans politiske konflikter på grunn av prinsippet om statssuverenitet.

²³² “FN, fred og sikkerhet.”

²³³ Machenzie, 1998, *Fundamentalism Reborn?* 91.

FN kan tilbakeholde eller utgi formell anerkjennelse av Taliban, og kan bruke dette som et viktig forhandlingskort for å sikre at gruppa blant annet respekterer menneskerettighetene og gir jenter tilgang på utdanning. Her har den 76 år gamle verdensorganisasjonen fortsatt makt og relevans.²³⁴

På bakgrunn av analysens fremstillinger kan det ikke utelukkes at Taliban søker FNs og OIC oppmerksomhet fordi dette er to mellomstatlige organisasjoner med høymaktstatus som er opprettet. Uten en FN-delegasjon eller diplomat er i prinsippet Talibans nasjonale konsensus betydningsløs hvis nasjonen ikke har fått formell anerkjennelse. Den første måten et land kan oppnå dette er hos nettopp FN. Dersom Taliban blir formelt akseptert som et regime i Afghanistan hos FN er sannsynligheten større for at de oppnår legitimitet i OIC. FN og OIC er to organisasjoner som har et tett samarbeid. Siden Taliban mangler denne anerkjennelsen vil det samtidig si at Taliban ikke får ha et formelt forhandlingskort til å drive diplomati mellom andre nasjoner. På den annen side kan det simpelthen bety at Taliban blir «isolert» og ekskludert i den grad at de ikke vil motta noen form for internasjonal hjelp eller bistand. En del av strategien for Talibans maktkonsolidering ble åpenbart at Taliban brukte *The Kabul Times* som et middel for å fremstille seg selv i et utelukkende positivt lys, mens politiske rivaler ble svertet. Det beviser at Taliban bevisst brukte *The Kabul Times* som en selvframstilling av sin ideologi og for å vise hvem de var og hva de representerte til et internasjonalt publikum. Representasjonene manglet derimot troverdighet.

«Effektivitetsprinsippet, selvråderetten og stabilitetens premisser»

Anerkjennelsesprinsippetets mange kriterier er et bredt spekter som umulig kan bli drøftet fullstendig i denne saken. Men *effektivitetsprinsippet, selvråderetten og stabilitet* er tre av anerkjennelsens viktigste premisser som ligger til grunn i det å anerkjenne en regjering i en stat. I Talibans egne uttalelser kan de fremtredende argumentene for selv å bli anerkjent knyttes til anerkjennelsesprinsippene om effektivitet, selvråderett og stabilitet.

Et av argumentene for den type anerkjennelse Taliban ønsker er at det ville vært en viktig byggestein i relasjonsarbeidet mellom Taliban, sin egen stat og andre stater. Anerkjennelse i FN og OIC ville gitt Taliban på den andre siden en bekreftelse og trygghet for Talibans egen suverenitet. At Talibans politikk og retorikk ikke var i overensstemmelse med den vestlige verdensverdier og øvrige den islamske verdens verdier, ga ikke Taliban noe særlig legitimitet utenfor Afghanistans grenser. Ifølge Selvaag, er den anerkjennelsen Taliban søkte å

²³⁴ Pettersen, «Taliban vil ha internasjonal anerkjennelse.», sist oppdatert 27.09.2021

få et viktig verktøy som åpnet opp det juridiske landskapet. Det har historisk sett vært et verktøy som har blitt mye brukt for å gjøre krav på rettigheter innen egen stat, etablere seg som stat, eller for å overta styret i egen stat. I artikkelen snakker Selvaag om dagens situasjon, men den har således likheter med manglende anerkjennelse og legitimitet som Taliban søkte å oppnå i 1997, som viser seg å være et tilsvarende problem for regimet den dag i dag.

Folkeretten slår fast at en regjering er en organisasjon som har kontroll over en anerkjent stats territorium. Det er den faktiske og fysiske kontrollen som er avgjørende, omtalt som «effektivitetsprinsippet». Regjeringer med slik kontroll er det legale regimet i staten, kan forplikte staten, bruke makt overfor befolkningen og holdes ansvarlig for statens handlinger.²³⁵

Ifølge Selvaag bør den regjeringen som anerkjennes i henhold til folkerettens praksis være den som har faktisk og fysisk kontroll, som er et argument i tråd med effektivitetsprinsippet. I kontekst av den politiske situasjonen hadde Taliban effektiv og faktisk kontroll over to tredjedeler av Afghanistans territorium. Samtidig gir fremstillingene eksplisitt uttrykk for at Taliban har tilstrekkelig støtte i de nordlige provinsene, som de selv hevder at eneste som står i veien for fullstendig konsolidering er politiske rivaler som ikke overgir sin suverenitet til Taliban. Taliban hevder at deres faktiske kontroll og oppslutning gir tilstrekkelig grunnlag for anerkjennelse i tråd med effektivitetsprinsippet og selvråderetten, selv om de ikke har den effektive kontrollen som kreves. Dette viser seg å være et tilsvarende problem som den manglende anerkjennelsen og legitimiteten Taliban søkte i 1997, og som er et aktuelt problem for regimet den dag i dag.

Selvråderetten

Retorikken i *The Kabul Times* viser at Taliban fremstiller seg selv nærmest som en koloni av Sovjetunionen. Ser man fremstillingen opp mot mottakeren – FN og Kofi Annan kan man hevde at Taliban legger til grunn *selvråderetten* som et sentralt argument:

Styret i de nye statene hevdet tidlig den klassiske forståelsen av selvråderetten – som uttrykk for statens formelle, rettslige likestilling, som et vern mot ytre innblanding, som en rett til selv å velge sin økonomiske, politiske og kulturelle kurs, og som ramme for legitim maktutøvelse.²³⁶

Selvaag hevder at tidligere kolonier har brukt selvråderetten aktivt som et argument for å undertrykke opprør og avvise kritikk mot sin egen politiske opptreden. Dette er dermed noe

²³⁵ Selvaag, Fagbokforlagets Nettmagasin. «*Trenger Taliban Anerkjennelsen*». Publisert 6.februar 2022

²³⁶ Selvaag, 2021, 63.

som kan knyttes helt konkret til Talibans egen fremstilling til FN. Når man ser på Talibans argumenter for å bli anerkjent av FN i lys av selvråderetten, blir det klart at de legger vekt på kolonisering og utenlandsk intervensjon som grunnlag for sin argumentasjon. Selv om Afghanistan ble en selvstendig og anerkjent stat i 1919 og selvråderetten ikke hadde blitt lagt til grunn for Afghanistans frigjøring da, som en del av FNs erklæring ser Taliban allikevel dette premisset som relevant i sitt vedkommende. De argumentene Taliban selv fremsetter opp mot selvråderetten kan særlig styrke mitt eget argument:

The aggression of the former Soviet Union and national resistance and Jihad of the people Afghanistan created different reactions on national and international levels, exacerbating more than ever the situation in Afghanistan, paving the way for the down-fall of the then Communist regime.²³⁷

Dette eksempelet fra Ghaus påpeker hvordan selvråderetten implisitt blir eksemplifisert som et bærende prinsipp for den nasjonalstaten Taliban søkte om anerkjennelse for. Ghaus bruker selvråderetten som et argument for det afghanske folkets opprør mot utenlandsk intervensjon samtidig som han avviser kritikk mot sin egen politiske, økonomiske og kulturelle kurs for å legitimere sin maktutøvelse.

I 1970 slo imidlertid FN-erklæringen fast «*Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations*» at selvråderetten ikke kunne bli brukt av ikke-kolonister for å fremme et argument om selvstendighet. Dette betydde at det var utelukkende koloniserte stater som legitimt og rettmessig kunne fremme selvråderetten som grunnlag for selvstendighet. Ser man denne erklæringen i et bredere perspektiv betyr det nemlig at Taliban må fremstille seg selv i lys som en tidligere kolonistat for å øke sine egne muligheter til å bli anerkjent av FN. Det holder ikke i Taliban sitt vedkommende å appellere til selvråderetten uten å begrunne hvorfor Afghanistan som en ikke-koloni i samtidssituasjonen fortsatt har blitt i stor grad påvirket av imperialistiske krefter. Av den grunn er det rimelig å hevde at Taliban bruker Sovjetunionens krigføring som hovedargument å gjøre krav på selvråderett. For det første legitimerer Taliban sine handlinger i *The Kabul Times* i folkerettens konservative utgangspunkt mot ytre innblanding og dermed ved den legitime retten til maktutøvelse for å slå ned på opprør. For det andre legitimerer Taliban seg selv på grunnlag av folkerettens premiss om nyskapende ved at selvråderetten gir legitimitet til den som ønsker å hevde sin rett, enten ved opprør eller mot styret i staten, eller gjennom en frigjøringskamp for å etablere en ny stat. Hvis en ny rettsorden

²³⁷ The Kabul Times 6. januar 1997 "3394.Pdf," 2.

skulle vinne frem, benyttes imidlertid selvråderetten til å konsolidere, konservere og legitimere den nyvunnet rettsorden overfor eventuelle nye utfordrere. Dette stemmer riktignok godt overens med Taliban sine egne fremstillinger og samsvarer samtidig med den konteksten som er lagt til grunn i historien. Taliban er opptatt av å fremstille seg selv til FN – og legitimerer sine handlinger om statsdannelse ut fra premisset om selvråderetten.

Man kan også se andre grunner til at Taliban søker generell aksept hos FN. På grunn av den enorme moralske og ideologiske innvirkningen FN-erklæringen har på faktisk avkolonisering, kan det antas at Taliban også søker internasjonal støtte for å beskytte seg mot utenlandsk innblanding og innblanding. Støtten Taliban søker er ikke nødvendigvis bare en form for anerkjennelse, som favoriserer deres egen islamske nasjonalstat på premisset om deres egen politiske legitimitet - men beskyttelse fra FN og OIC ville gi større internasjonale politiske bånd og bånd, gi en form for «symbolsk» beskyttelse til Taliban nasjonalstat. Dette betyr med andre ord at dersom Taliban skulle bli invadert i en ny form for utenlandsk intervensjon, ville Taliban, dersom det ble formelt anerkjent, støttes gjennom fordømmelse og politiske sanksjoner. Taliban søker slik anerkjennelse, og gir dermed staten større politisk legitimitet og makt. På grunnlag av den offisielle anerkjennelsen av Taliban fra Pakistan, Saudi-Arabia og De forente arabiske emirater, er det naturlig for Taliban å søke støtte og hjelp fra denne organisasjonen. Talibans egne separate uttalelser til FNs generalsekretær og OIC i Kabul Times ser ut til å være svært viktige for Taliban. Den overveldende støtten fra noen mellomstatlige grupper kan få Taliban til å konsolidere makten i Afghanistan raskere. Å anerkjenne Taliban ville svekke deres politiske rival, motstandsbevegelsen Nordalliansen – og samtidig ville det utløse den enorme mengden internasjonalt press som hadde gitt Taliban legitimitet til deres ultra-islamske fundamentalistiske statsregjering.

Stabilitet

De nye makthaverne i Afghanistan er ekstreme nasjonalister og baserer seg på en tolkning av islam som er omstridt – også i den islamske verden. Samtidig ser Taliban at internasjonal støtte er avgjørende for å stabilisere og utvikle Afghanistan.²³⁸

Basert på min analyse kan man ikke la være å spørre hvorfor Taliban er så ivrige etter å bli anerkjent av FN og Organisasjonen for islamsk samarbeid. For det første er FN viktig som organisasjon fordi den er fredsbevarende og kan beskytte på grunn av sin symbolske kraft. På en annen side ville en anerkjennelse fra OIC hatt betydning for Talibans legitimitet og

²³⁸ Selvaag, «Trenger Taliban Anerkjennelsen?»

tilhørighet blant muslimske land. Som tidligere fremhevet, vil dette være en symbolsk anerkjennelse av Talibanens nasjonalstat og islamistiske holdning. Taliban anser internasjonal støtte som avgjørende for stabiliteten i Afghanistan. Anerkjennelse vil bidra til å styrke Talibanens politiske regjering og gi inntrykk av en sterk og dynamisk regjering. For det andre er stabilitet et kraftig tegn på effektiv kontroll fra den nye regjeringen, og stabilitet er beviset på dens effektivitet.²³⁹

Stabilitet kunne med andre ord vært et styrket kriterium for anerkjennelse av Taliban-regimet. Dette er sannsynligvis grunnen til at Taliban er opptatt av å fremstille seg selv som kontrollerende, stabil og effektiv regjering for å gi seg selv tilstrekkelig legitimitet. Det kan antas at Taliban i dag anser internasjonal støtte som avgjørende for stabiliteten og utviklingen i Afghanistan, akkurat som Taliban i 1997 i det minste fokuserte på internasjonal anerkjennelse. Formell anerkjennelse betyr fremfor alt at Taliban får internasjonal innflytelse i form av makt. Dette vil gi Taliban et sete i FN og OIC, og dermed gi Taliban en formell stemme til å uttrykke sine meninger og representasjoner. Da vil Taliban i større grad kunne få støtte fra det internasjonale samfunnet til humanitær bistand. Anerkjennelse vil derimot gi Taliban en form for symbolsk beskyttelse. Det faktum at andre land enn Pakistan, Saudi-Arabia og De forente arabiske emirater kunne ha støttet Talibanens legitimitet ville ha styrket regimets egen troverdighet, omdømme og nasjonalstat. Samtidig vil det frembringe den nødvendige økonomiske styrken og finansieringen som trengs for å gjenopprette økonomisk stabilitet i Afghanistan.

Delkonklusjon

Taliban-lederne Mullah Mohammad Rabbani og Mullah Mohammad Ghaus presenterte i 1997 Taliban for FN og OIC i *The Kabul Times*. De fremstiller Taliban som en legitim stat som søker politisk anerkjennelse fra disse to organisasjonene, og bruker effektivitetsprinsippet, selvråderetten og stabilitet som argumenter. Taliban ønsker å bli sett på som en «vennlig» og fredelig islamistisk bevegelse, men samtidig nekter de å vedkjenne konvensjonelle menneskerettigheter fordi disse strider mot Den islamske Loven. Taliban forsvarer sin politiske maktbruk med henvisning til selvråderetten, og hevder at de har faktisk territoriell kontroll som gir dem rett til å være statens folkerettslige representant. Taliban er opptatt av å fremstille seg

²³⁹ Selvaag, 2021, 90.

selv som en stabil stat, og de søker politisk anerkjennelse fra FN og OIC for å oppnå suverenitet, hegemoni og aksept i Afghanistan. Men på grunn av grove menneskerettighetsbrudd mangler Taliban legitimitet og anerkjennelse fra andre land. Taliban søker derfor også internasjonal anerkjennelse som kan gi dem beskyttelse, solidaritet og legitimitet i motsetning til sine politiske rivaler i Afghanistan. Alt i alt forsøker Taliban å fremstå som en legitim stat som ønsker politisk anerkjennelse, samtidig som de nekter å vedkjenne seg konvensjonelle menneskerettigheter.

Kapittel 7: Konklusjon

Oppsummering: av forskningsspørsmålene, metoden og funnene

Etter å ha gjennomført en kritisk diskursanalyse, viser det seg at Taliban bevisst tok kontroll over nasjonale medier som en del av deres undertrykkende politikk for å bygge Afghanistan som en islamsk fundamentalistisk stat. Det er likevel diskutabelt om *The Kabul Times* hadde en reell effekt på den gjennomsnittlige befolkningen og hvilke holdninger avisen faktisk skapte. Var den strenge reguleringen og kontrollen av informasjonen ment å fremme en nasjonal fellesskapsfølelse? Hvem var det egentlig som leste disse avisene, og hvordan påvirket de folket? Dette er ubesvarte spørsmål som er utfordrende å besvare uten dybdeintervjuer med afghanske borgere som levde under Taliban-regimet. Samtidig viser den politiske og islamske retorikken i *The Kabul Times* oss tydelig Talibans holdninger til det å skape en nasjonalstat som utelukkende styres etter *sharia*-lovene. Svarene som denne forskningen gir, bekrefter oppgavens overordnede problemstilling: *Hvordan fremstiller Taliban seg i The Kabul Times i 1997?*

Den overordnede problemstillingen besto av tre underspørsmål, hvor kapittel 4 besvarte spørsmålet om Talibans syn på nasjonen Afghanistan. Svaret på dette spørsmålet er at *The Kabul Times* i 1997 fremstår som en tydelig politisk kanal for å spre ideologisk informasjon og at Taliban kunne tilegne seg mer makt. Samtidig viser Talibans uttalelser primært at de fremstiller sin ideelle nasjonalstat som et «forestilt fellesskap». Dette «forestilte fellesskapet» fremmer nasjonale verdier som suverenitet, integritet, kameratskap og styrke, og styrker følelsen av enhet blant det afghanske folket mot undertrykkende ikke-islamske regimer som har påvirket Afghanistan historisk med vestlige, sekulære verdier og tidligere kolonimakter.

Det andre spørsmålet som utledes av hovedhypotesen er hvordan Taliban fremstiller islam som politisk instrument. Taliban tolker islamisme på en svært konservativ og fundamentalistisk måte, selv om de bruker sin egen retorikk til å forankre afghansk enhet og nasjonalisme. Dette har fått mye kritikk både nasjonalt og internasjonalt. Mullah Omar uttalelser viser at Taliban ønsket å bruke islam som en viktig del av sin statsbygging, ved å bruke den religiøse legitimiteten til å styrke sin egen makt og regime, slik hans forgjengere også gjorde. Retorikken om islam som en fredelig religion er utbredt blant befolkningen, siden mange afghanere har et negativt bilde av den vestlige og kolonialistiske arven britene og russerne etterlot seg.

Det tredje spørsmålet omhandler hvordan Taliban posisjonerer seg i verden via *The Kabul Times* ved å tydelig henvise til FN og OIC. Selv om Taliban manglet allierte eller venner, søkte de internasjonal anerkjennelse. Dette ser vi om vi studerer Talibans retorikk: Det er tydelig at det lå en strategi bak retorikken. Taliban selv presenterer narrativet om en politisk stat basert på effektivitetsprinsippet, selvråderetten og stabilitet som et argument for at staten deres fortjener anerkjennelse, samtidig som de fremstiller tidligere kolonistater negativt.

Konklusjonen av svarene i de tre underspørsmålene bekrefter den overordnede hypotesen i oppgaven:

Taliban fremstiller seg selv i The Kabul Times 1997 som en nasjonsbyggende/nasjonalistisk frigjøringsbevegelse basert på islamske fundamentalistiske prinsipper, som også søker internasjonal aksept og legitimitet.

For det første markerer Taliban sin tilknytning til Afghanistans kulturelle og religiøse arv. Språkbruken er preget av en retorikk som fremhever Talibans legitimitet som representanter for det afghanske folket, samtidig som de benytter seg av et tydelig fiendebilde av ikke-muslimske land og innflytelsesgrupper. Metodologisk baserer analysen seg på kvalitativ tekstanalyse, der man har undersøkt språkbruk og retorikk for å avdekke underliggende budskap og holdninger. Dette gir innsikt i Talibans selvoppfatning og agenda, og gir grunnlag for videre diskusjoner og analyser av gruppen og deres handlinger.

Det kan antas at medieinstitusjoner som var kontrollert og sensurert av Taliban-regimet i perioden 1996-2001, har begrenset forskningen og tilgangen til informasjon i denne perioden. Dermed kan eksisterende forskning fra denne perioden ha vært begrenset og ensidig. Det kan også være behov for revisjon av tidligere studier for å sikre nøyaktigheten i rapporterte data og informasjon. Det kan også være behov for å utvide forskning på Afghanistan og hvordan mediene påvirker samfunnet og den sosiale utviklingen i landet.

Styrke og svakheter ved denne studien

Implikasjoner på eksisterende forskning er samtidig med på å svekke validiteten ved min forskning. Likevel er det flere styrker i min forskning. Den metodologiske innfallsvinkelen, kritisk diskursanalyse av disse type avisene i *The Kabul Times*, kan avdekke hegemoniske narrativer som undertrykker og marginaliserer visse grupperinger eller ideer. For det andre kan

forskningen være bidragsytende til å avsløre skjulte maktforskjeller og dominans i mediepresentasjonen. En slik utforskning av diskursen, er med på å identifisere de ulike strategiene som det undertrykkende Taliban-regimet bruker for å forme offentlig mening. Øvrige svakheter utover de implikasjonene med eksisterende forskning, er at den forskningen som er presentert i denne oppgaven er begrenset, både i hvilken data som er analysert og den totale fremleggelsen av argumenter. Det ville krevd et mye større forskningsprosjekt for å kunne gått enda mer i dybden på det tilgjengelige kildematerialet, som kunne gitt både andre perspektiver, og enda mer detaljerte funn utover det som har blitt konkludert i denne oppgaven. Tolkningene og argumentene som er fremsatt kan ikke utelukkes å ha andre betydninger og perspektiver ved enten andre metodologiske innfallsvinkler av kildematerialet, eller ved andre oppdagelser av samme kildemateriale.

Implikasjoner for videre forskning

Medieanalyse av Taliban sine egne fremstillinger i *The Kabul Times* 1997 åpner imidlertid opp for ny og videre forskning. Jeg har allerede pekt på hvordan Taliban brukte *The Kabul Times* som talerør for sine egne ideologiske interesser på bekostning av andre. Taliban sitt begrepsapparat har et gjennomgående retorisk preg hvor en bestemt historieforståelse om en afghansk enhet og nasjonalisme blir særlig fremhevet.

Som vi vet, kontrollerte Taliban mediene ved å utøve makt og press mot journalister og medieorganisasjoner, samt ved å begrense tilgangen til informasjonen og sensurere nyheter som ikke passer med deres propaganda. I tilfellet med *The Kabul Times* kan det være mulig at Taliban har tatt kontroll over avisen ved å true ansatte eller ved å sette inn sine egne representanter i redaksjonen. Pålitelige kilder bekrefter at to av hovedmennene i redaksjonen var senere representanter av Taliban-regimet (Suhail Shaheen og Sarwar Saddiqmal). Men igjen, blir det videre spekulasjoner som er basert på vanlige taktikker som brukes av undertrykkende regimer for å kontrollere medier. For videre forskning kan det være gunstig å gjøre komparative case-studier, som studerer akkurat konkret hvordan informasjonen i *The Kabul Times* ble distribuert og fremstilt opp mot andre medier som har blitt kontrollert av undertrykkende regimer. Men videre forskning på dette feltet ville krevd et mye større prosjekt.

For det første er behovet for nye kilder en implikasjon. Forskere som studerer disse mediene vil trenge flere kilder, inkludert primærkilder fra tidligere ansatte, journalister og redaktører som jobbet under regimene. De kan også trenge tilgang til arkiver og dokumenter

som ikke har blitt gjort tilgjengelige tidligere. Det er samtidig vanskelig å tenke seg at denne tilgangen ville blitt tilgjengeliggjort på grunn av dagens prekære situasjon. For fremtidige regjeringer og andre institusjoner ville det imidlertid vært viktig at det ble åpnet tilgang til disse kildene. For det andre vil forskere også trenge å utvikle nye metodologier for å studere disse mediens historie og påvirkningskraft. Dette kan omfatte bruk av arkiv og dokumentasjonsanalyse, intervju med tidligere ansatte og eksperter, samt analysere av sosiale og politiske kontekster. Videre forskning på medieanalyser av slike undertrykkende regimer vil også føre til økt bevissthet. Studier av medier som har vært kontrollert av undertrykkende regimer kan øke bevisstheten rundt slike regimer og deres påvirkning på samfunn og kultur. Dette kan bidra til å identifisere og forebygge lignende situasjoner i fremtiden. Forskningen er også et bidrag for kritisk tenkning i den grad at det er med å fremme en mer kritisk holdning blant media selv og publikum. Dette kan føre til økt debatt og bevissthet rundt rollen som media spiller i samfunnet, og hvordan de kan brukes både til å styrke og underminere demokratiske institusjoner og verdier.

Kilder

The Taliban Sources Project

3394.pdf. (n.d.). Retrieved September 26, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3394>

3396.pdf. (n.d.). Retrieved November 5, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3396>

3408.pdf. (n.d.). Retrieved November 16, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3408>

3409.pdf. (n.d.). Retrieved November 16, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3409>

3411.pdf. (n.d.). Retrieved January 16, 2023, from <https://tsp.hf.uio.no/3411>

3461.pdf. (n.d.). Retrieved December 3, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3461>

3468.pdf. (n.d.). Retrieved December 10, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3468>

3471.pdf. (n.d.). Retrieved December 10, 2022, from <https://tsp.hf.uio.no/3471>

The National Security Archive

Doc01.pdf. (n.d.). Retrieved October 31, 2022, from
<https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB295/doc01.pdf>

The Taliban Biography: The Structure and Leadership of the Taliban 1996-2002. (n.d.).
Retrieved April 18, 2023, from
<https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB295/index.htm>

Litteraturliste

- Aarebrot, F. H., & Evjen, K. (2014). *Land, makt og følelser: Stats- og nasjonsbygging*. Fagbokforlaget.
- Afghanistan Population 2022 (Live)*. (n.d.). Retrieved December 13, 2022, from <https://worldpopulationreview.com/countries/afghanistan-population>
- Afghanistan-Peace-Process-The-Nature-of-the-Afghan-State-Republic-vs-Emirate.pdf*. (n.d.). Retrieved December 4, 2022, from <https://www.usip.org/sites/default/files/Afghanistan-Peace-Process-The-Nature-of-the-Afghan-State-Republic-vs-Emirate.pdf>
- Andersen, B., & Andersen, E. (1996). *Forestilte fellesskap: Refleksjoner omkring nasjonalismens opprinnelse og spredning*. Spartacus Forlag.
- Attacks on the press: Journalism on the world's front lines* (2013 edition). (2013). John Wiley & Sons, Inc.
- Barfield, T. (2010). *Afghanistan: A Cultural and Political History*. Princeton University Press.
- Bashir, S., & Crews, R. D. (2012). *Under the drones : modern lives in the Afghanistan-Pakistan borderlands*. Harvard University Press.:215-235
- Barth, F. (2008). *Afghanistan og Taliban*. Pax forlag.
- Bauck, P. (2022). *Afghanistan landet midt imellom*. Frekk forlag.
- Brekke, T. (2012). *Hva er FUNDAMENTALISME* (2. utgave). Universitetsforlaget AS.
- Bull, T., & Rognes, S. (Eds.). (2018). *Ideologi*. Novus Forlag.
- Clausen, H. P. (1960). Aviser som historisk kilde. *Fortid og Nutid*, 21, 321: side 325
- Committee to Protect Journalists (CPJ). (2014). *Attacks on the Press: Journalism on the World's Front Lines*. John Wiley & Sons, Incorporated. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/bergen-ebooks/detail.action?docID=1605596>

- Docdown.pdf*. (n.d.). Retrieved May 9, 2023, from <https://www.oic-oci.org/docdown/?docID=4308&refID=1209>
- Dupree, L. (1997). *Afghanistan*. Oxford University Press.
- Elias, A. A. (2019, September 11). *Obedience to unjust Muslim rulers*. <https://www.abuaminaelias.com/obedience-to-unjust-muslim-rulers/>
- Ett år siden Taliban tok makten: Afghanistan balanserer på kanten av stupet*. (2022, August 15). <https://www.vg.no/i/OrGaQO>
- Euben, R. L., & Zaman, M. Q. (Eds.). (2009). *Princeton readings in Islamist thought: Texts and contexts from al-Banna to Bin Laden*. Princeton University Press.
- FaisalKarimi_Report_FINAL_02-26-23.pdf*. (n.d.). Retrieved March 29, 2023, from https://www.sjsu.edu/hri/docs/FaisalKarimi_Report_FINAL_02-26-23.pdf
- Fenomenet Taliban – fra lokalopprør til storpolitikk*. (n.d.). <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1757-2001-04-01>
- FINAL COMMUNIQUE 24th ICFM*. (n.d.). Retrieved October 24, 2022, from <https://www1.oic-oci.org/english/conf/fm/24/final24.htm>
- FN, fred og sikkerhet*. (2019, November 25). <https://www.fn.no/tema/konflikt-og-fred/fn-fred-og-sikkerhet>
- Folkerett*. (2022, May 6). <https://www.fn.no/tema/konflikt-og-fred/folkerett>
- FOREIGN INTERVENTION MAJOR OBSTACLE TO NEGOTIATED PEACE IN AFGHANISTAN, SECURITY COUNCIL TOLD, IN TWO MEETINGS ON AFGHAN SITUATION | UN Press*. (n.d.). Retrieved March 1, 2023, from <https://press.un.org/en/1996/19960409.sc6203.html>
- Generalsekretæren og sekretariatet*. (2021, July 27). <https://www.fn.no/om-fn/fns-hovedorganer/generalsekretæren-og-sekretariatet>

- Giustozzi, A. (2008). *Koran, Kalashnikov, and Laptop: The Neo-Taliban insurgency in Afghanistan*. Columbia Univ. Press.
- Gopal, A., & Van Linchoten, A. S.-. (2017). Ideology in the Afghan-Taliban: A new AAN report. *Afghanistan Analysts Network (AAN)*, 45.
- Griffin, M. (2001). Reaping the whirlwind: the Taliban movement in Afghanistan (pp. XXI, 283). Pluto Press.
- Hagtvet, B. (1980). *Autoritet, ideologi, lydighet*. Oppland distriktshøgskole. https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013081908238
- Hannun, M. (2021). From Afghan Pan-Islamism to Turkish Feminism. *Journal of Middle East Women's Studies*, 17(3), 466–472. <https://doi.org/10.1215/15525864-9306958>
- History*. (n.d.). Retrieved February 28, 2023, from https://www.oic-oci.org/page/?p_id=52&p_ref=26&lan=en
- Hurd, I. (2008). *After anarchy: Legitimacy and power in the United Nations Security Council* (3. print., 1. paperback print). Princeton University Press.
- Islam, Md. T. (2018). Peaceful Coexistence of Various Religious Groups in Islam; Some Examples from the History of Muslim Societies. *Journal of Islamic Thought and Civilization*, 08, 183–203. <https://doi.org/10.32350/jitc.82.11>
- Ismail, K. B. (n.d.). *Islam and the Concept of Justice*.
- Joar Skrede. (n.d.). Norsk institutt for kulturminneforskning. Retrieved October 19, 2022, from <https://www.niku.no/ansatt/joar-skrede/>
- Johannessen, B., Holmboe, H., & Tvedt, K. A. (2021). Afghanistans historie. In *Store norske leksikon*. http://snl.no/Afghanistans_historie
- Koranen på norsk—Quran*. (n.d.). Retrieved April 20, 2023, from <https://koran.no/?view=hq&controller=hq>
- Kruhaug, N.-I. (2022, October 8). Et år siden Taliban grep makten i Afghanistan. *Vårt Land*.

- Maley, W. (Ed.). (1998). *Fundamentalism reborn? Afghanistan and the Taliban*. Vanguard Books.
- Marsden, P. (1998). *The Taliban: War, religion and the new order in Afghanistan* (3. impr). Oxford University Press.
- Quṭb, S., & Eggen, N. S. (2004). *Milepæler* (pp. XIV, 196). L.S.P. forl.
- Nojumi, N. (2002). *The rise of the Taliban in Afghanistan: Mass mobilization, civil war, and the future of the region* (1st ed). Palgrave.
- Osman, W. (2022). Transformations in Afghan Media and Culture Through Cycles of Upheaval. *Current History* (1941), 121(834), 135–140. <https://doi.org/10.1525/curh.2022.121.834.135>
- Ottosen, R., Røssland, L. A., & Østbye, H. (2012). *Norsk pressehistorie* (2. utg). Samlaget.
- Pashtun | Definition, People, Culture, & Religion | Britannica*. (n.d.). Retrieved October 18, 2022, from <https://www.britannica.com/topic/Pashtun>
- Pashtunere. (2022). In *Store norske leksikon*. <http://snl.no/pashtunere>
- Pettersen, J. (2021, September 27). Taliban vil ha internasjonal anerkjennelse. *Document*. <https://www.document.no/2021/09/27/taliban-vil-ha-internasjonalt-ankjennelse/>
- Qazi, S. (n.d.). *Profile: Who was Afghanistan's General Abdul Raziq?* Retrieved March 11, 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2018/10/19/profile-who-was-afghanistans-general-abdul-raziq>
- Rashid, A. (2010). *Taliban: the power of militant Islam in Afghanistan and beyond*. I.B. Tauris.
- Selvaag, D. C. (2021). *Anerkjennelse av stater og regimer* (1. utgave). Fagbokforlaget.
- Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Cappelen Damm Akademisk.

- Statens humanistiske forskningsråd (Denmark) (Ed.). (1987). *Contributions to Islamic studies: Iran, Afghanistan, and Pakistan*. Danish Research Council for the Humanities ; Distributed by Aarhus University Press.
- Strick van Linschoten, A., & Kuehn, F. (Eds.). (2018). *The Taliban reader: War, Islam and politics*. C. Hurst & Co. (Publishers) Ltd.
- Taliban Sources Repository—Afghanistan Analysts Network—English*. (n.d.). Retrieved August 31, 2022, from <https://www.afghanistan-analysts.org/en/recommended-reading/taliban-sources-repository/>
- The Evolution in the Taliban's Media Strategy | Program on Extremism | The George Washington University*. (n.d.). Program on Extremism. Retrieved March 24, 2023, from <https://extremism.gwu.edu/evolution-taliban-media-strategy>
- The Kabul Times' 55th anniversary—Bakhtar News Agency*. (2017, February 27). <https://bakhtarnews.af/en/the-kabul-times-55th-anniversary/>
- The Kabul times, Afghanistan Trustable News Agency*. (2019, April 20). <https://thekabultimes.com/about-us/>
- Tjønn, H. (2012). *Muhammed: Slik samtiden så ham*. Dreyer.
- Trenger Taliban anerkjennelsen?* (2022, February 14). Fagbokforlagets nettmagasin. <https://magasin.fagbokforlaget.no/artikler/trenger-taliban-ankjennelsen>
- United Nations General Assembly. (1960). Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples. Retrieved from <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-granting->
- Utvik, B. O. (2020). *Islamismen* (3. utgave). Fagbokforlaget.
- Veum, A., Nilsen, A. B., & Hitching, T. R. (Eds.). (2011). *Diskursanalyse i praksis: Metode og analyse*. Høyskoleforl.

What is the significance of the title 'Amīr al-mu'minīn?' (n.d.). Retrieved February 10, 2023,

from

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/13629387.2016.1157482?needAccess>

=true&role=button